ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

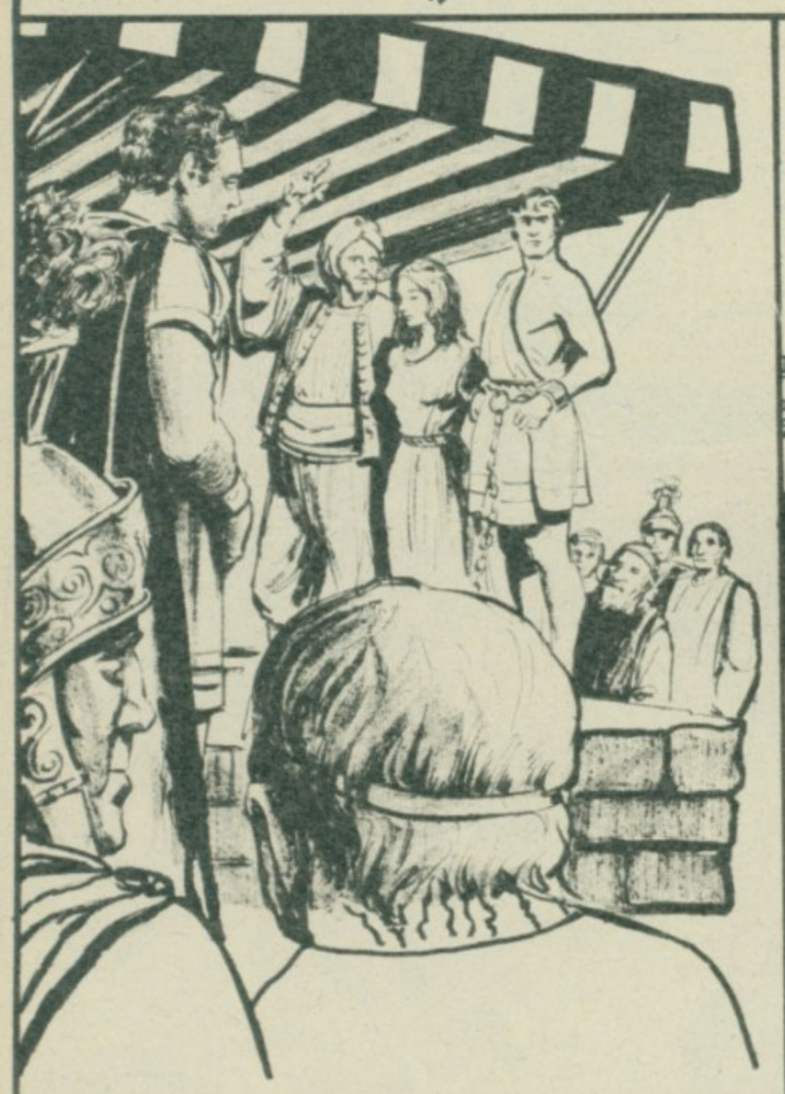
БРОЈ 1468

10 динара

15.2.1980. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XLI

Веровали или не!

ПОБУНА РОБОВА У РИМУ

(102.–101. ПРЕ Н. ЕРЕ)

НАВЕЛА ЈЕ ВОЈСКОВОЂУ МАРКА ГАЈА ДА ОД РИМСКОГ ПРОТЕКТОРАТА БИТИНИЈЕ ЗАТРАЖИ РЕГРУТЕ ЗА АРМИЈУ. АЛИ, ПОРЕЗНИЦИ СУ ТОЛИКО ПОДАНИКА БИТИНИЈЕ ПРЕТВОРИЛИ У РОБОВЕ, ДА НИЈЕ БИЛО НИЈЕДНОГ МУШКАРЦА СПОСОБНОГ ЗА ВОЈСКУ.

© 1979 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

11-18

ФЕРИБОТ

ЈЕ БИО СВЕ ДО 1883. ЈЕДИНА ВЕЗА ИЗМЕЂУ МЕНХЕТНА И БРУКЛИНА. НАЈЧЕШЋИ ИЗГОВОР ЗА ЗАКАШЊЕЊА БИЛА ЈЕ МАГЛА НА РЕЦИ.

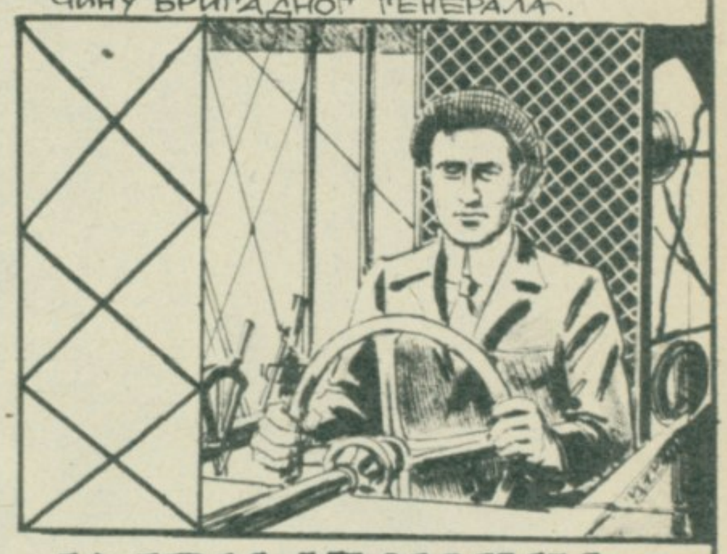
ЕНГЛЕСКЕ ПОМОДАРКЕ

18. ВЕКА НОСИЛЕ СУ О ПОЈАСУ КИШОБРАНЕ ЧИЈЕ СУ ДРШКЕ БИЛЕ ИЗРАЂЕНЕ ТАКО ДА У ПОТПУНОСТИ ЛИЧЕ НА ДРШКЕ МАЧЕВА КОЈЕ СУ НОСИЛИ МУШКАРЦИ.

ТЕКУМСЕ,

РАТНИ ПОГЛАВИЦА ШОУНИ ИНДИЈАНАЦА, У РАТУ 1812. ГОДИНЕ РАТОВАО ЈЕ У БРИТАНСКОЈ АРМИЈИ У ЧИНУ БРИГАДНОГ ГЕНЕРАЛА.

ХАРИ ХУДИНИ,

ПОЗНАТИ МАЂИОНИЧАР, БИО ЈЕ ПРВИ ПИЛОТ КОЈИ ЈЕ АВИОНОМ ЛЕТЕО НАД АУСТРАЛИЈОМ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● још 1623. године на Корчули је основана прва организација бродоградилишних радника с неком врстом социјалног осигурања за случај болести.

● пре четрнаест хиљада година степен загађености Земљине атмосфере био је већи него данас. „Кривци“ су били вулкани који су у атмосферу избацивали огромне количине гасова и пепела. Ову занимљиву чињеницу научници су утврдили проучавајући дубинске слојеве глечера

● у Југославији постоје три планине које носе име Јавор. Једна се налази у Словенији, северозападно од Трбовља, друга у источној Босни, а трећа у Србији, недалеко од Сјеничке котлине.

● од свих птица највише пера, у односу на површину тела, има сићушни колибри — 940. Међутим, највећи број пера избројан је код једне врсте лабуда — 25 216.

● захваљујући својим јаким и дугачким ноктима, кртица може за један дан да ископа тунел дугачак педесет метара.

● тражећи идеалан заштитни шлем за мотоциклисте и раднике, холандски научници вршили су опите и на љуски кокосовог ораха. Закључили су да она много боље одолева ударцима од свих до сад познатих пластичних маса. Научници сада покушавају да добију пластичну масу која би била приближна структури влакана кокосовог ораха

● израчунато је да се становништво на нашој планети дневно увећа за 350 хиљада људи.

● у Француској, још у доба Луја XIII (1601—1643), пушење се сматрало „гнусним пороком“ и узроком тешких болести.

● познати енглески економиста и филозоф Џон Стјуарт Мил (1806—1873) научио је грчки у трећој години, у седмој је преводио Платонове дијалоге, а са непуних осам година држао је својој сестри часове латинског.

ОВДЕ РАДИО--БЕОГРАД

КУРСУЛА НА ВРАПЦУ

ТОКОМ ПЕДЕСЕТОГОДИШЊЕ ИСТОРИЈЕ НАШЕ НАЈВЕЋЕ РАДИО-СТАНИЦЕ ЊЕНИМ ПОСЛЕНИЦИМА ДОГАЂАЛЕ СУ СЕ МНОГЕ ЗГОДЕ И НЕЗГОДЕ.

Када је 1926. године од тадашњег Министарства ПТТ потекла идеја и иницијатива за оснивање Радио-Београда, лондонска фирма „Маркони“ показала је више слуха за посао од домаћег капитала и после петнаестомесечног чекања да Министарство трговине и индустрије изда одобрење за рад, основала Друштво Радио А. Д. Тако први власници и финансијери Радио-Београда нисмо били ми већ — Енглези!

Нова емисиона станица имала је предајник од 2,5 киловата. Ако се неком та снага данас чини смешно малом, онда ваља рећи да су берлинска и минхенска радио-станица биле јаче само за киловат и по, док је бечка била чак слабија!

За потребе Радио-Београда закупљене су просторије на трећем спрату и мансарди зграде Академије наука у Кнез-Михаиловој улици на чијем крову је на температури од минус 34 степена (!) монтирана антена висока 25 метара. Програм Радио-Београда уз звуке фанфара свечано је започео 24. марта 1929. У почетку је емитован у подне и увече у просечном трајању од шест часова, а тек од јула 1936. и ујутру.

ОТПУШТЕН САМ!

Програм је био строго цензурисан. После русваја који је 1935. године начинила руска емиграција, чак су и рекламе подлегале контроли. У продајном огласу „Тутокса“, средства који „убија бубашвабе, русе и све остале инсекте и гамад“, уврежена емиграција нашла је своје име, премда наш народ једну врсту буба одиста назива русима. Иначе, тих првих година на радију се могло чути свашта — „од богослужења до пољопривредних савета“! Све је ишло „уживо“, осим музике са плоча. Поред поштанских телефонских линија, радио-станица је имала и две специјалне телефонске везе: са Народним позориштем и Саборном црквом!

Први спикери били су Јелена Билбија, свршена ученица глумачке школе из Загреба, родом из Црног Луга код Босанског Грахова, и изузетно образован младић из Тузле са мало необичним именом — Хенрих Фингерхут. Пред микрофоном су се појављивали у пару. Повремено, „за нужду“, у програм је ускакао и службеник рачуноводства Иван Ковачевић и изврсно се снашао. Остаће упамћен највише по томе што је 6. априла 1941, када су се Немци обрушили на Београд, био дежурни спикер у студију и узбуђеним гласом неколико пута изрекао у микрофон само једну реченицу: „Непријатељ бомбардује Београд!“

После рата Радио-Београд је наставио са радом прво у Улици кнеза Милоша, а затим се преселио у зграду у којој се и сада налази (Хилендарска 2). У тим првим поратним данима пуним немаштине и одрицања услови рада били су тешки, али је зато другарство било велико. Спикери су, на пример, имали један шињел који је стајао у студију и који су зими сви носили, према потреби. Кубурило се и са кадровима. Као спикер привремено је радио и неки студент. Он је обично читао музичке најаве, метеоролошки билтен или одјављивао вести. Пошто је био без стана, често је дремао у студију. Једном је заспао за столом пред микрофоном. Кад су спикери у суседном студију окончали вести, техничар је викнуо у командни микрофон студенту да објави одјаву. Студент се тргао и уместо да каже: „Слушали сте вести“, дограбио је хартију испред себе и онако бунован прочитао: „Слушали сте сонату у h-molu Јохана Себастијана Баха!“ Схвативши по изразу техничаревог лица шта је урадио, очајно је узвикнуо: „Отпуштен сам!“ На његову несрећу, и то је отишло у етар. Отпуштен је.

Јелена Билбија и Хенрих Фингерхут, први спикери Радио-Београда.

ШЕСТОМЕСЕЧНА ЗАБРАНА

Драга Јонаш коју данас често слушамо са таласа Радио-Београда никако није могла да изговори цитат из приче, по њој, на хинду-језику. Цитат гласи: “... сабапапаса акаранам, кусаласа упасампада сацинајованој Курсули, али није епски испало да Курсула преко поља јаше свог вранца јер је као из топа опалила: **„Силан јунак Јоване Курсула преко поља јаше свога врапца!“**

А тек Влада Мијушковић, спикер пријатног гласа! Најавио је подужу симфонију, оставио техничара да дежура поред магнетофонске траке која је почела да се „врти“, а он скокнуо у клуб да нешто презалогаји. Вратио се таман на време да одјави емисију. Улетео је у студио, погледао на сат, и обавестио народ: „Слушали сте симфонију ...“ Техничар није стигао да га „искључи“. Ухватио се за главу: слушаоци нису ништа слушали јер је одмах по Мијушковићевом одласку у клуб нестало струје! Спикер је кажњен са 6 месеци „удаљења од микрофона“.

Много пута спикери су били у ситуацији да се довијају како знају и умеју. Доајен међу њима и по многима, уз преминулог Брану Сурутку, најбољи спикер кога је Радио-Београд имао Мира Митровић читао је неком приликом дечје песме са глумцима Мисирагом Петровићем Чкаљом и Драгутином Добричанином Гутом. Сва тројица располагала су само једном копијом текста, па су је наизменично додавали један другом. Програм је ишао „уживо“, али то није сметало неком шаљивцији из екипе да се привуче Митровићу иза леђа и запали текст у његовој руци. Спикер се тргао и бацио упаљени папир на под, затим се брзо прибрао и окренуо према Чкаљу који је муњевито реаговао и наставио емисију импровизацијом:

— Шта је вуче, што си стао?!

— Јао јао, ја сам зао! — прихватио је Митровић и мунуо у ребра Гуту који је прихватио „игру“.

Емисија је завршена без застоја и било какве грешке иако су сва тројица остатак текста, и то у рими, измишљали. Режисер Лола Ђукић био је више задовољан њиме него оригиналом.

Дуго времена после рата као спикер радила је и Мира Траиловић, садашњи управник позоришта „Атеље 212“. Једне вечери читајући важне вести дошло јој је да кихне. Међутим, уместо да искључи микрофон, притиснула је дугме којим је активирала гонг за објаву тачног времена. Чувши звук гонга, људи из „технике“ пресекли су се. Мира се није збунила: озбиљним гласом објавила је да је 22 часа и 10 минута и хладнокрвно наставила са читањем!

Спикерски посао је тежак, али и привлачан. Први послератни благајник Радио-Београда неки Блажа није га баш много ценио, мада га се стари спикери са љубављу сећају. Сваког првог у месецу разносио је Блажа плате по спратовима и уз потпис делио запосленима. Свуда је улазио с осмехом. Међутим, у спикерску собу бануо би гунђајући:

— Е, за вас ме душа боли што примате плату! Ништа, бре, не радите!

М. Тодоровић

НА ПУСТА

НОВИ САД

1

Нови Сад — град и пристаниште на Дунаву и административни центар САП Војводине — израстао је из војног насеља изграђеног 1694. као мостобран Петроварадинској тврђави. Први назив насеља цивилног становништва био је — Рацна варош прекодунавска, а нешто касније — Петроварадински Шанац. Постепено се развија у живо трговиште са коморско-граничарском управом. Прави замах у развитку доживео је тек 1748. када је постао слободни краљевски град — Неопланта (Срби су превели име као — Нови Сад) са властитом управом — магистратом. И поред дугогодишњих административних веза са Мађарском и аустријске доминације, Нови Сад је рано постао друштвено, политично и културно жариште Срба. Тако је још 1816. отворена Српска потпуна гимназија, 1861. прво српско стално позориште, три године доцније Матица српска прелази из Пеште, док 1863. излази девет листова на српскохрватском језику. Између два светска рата Нови Сад је био седиште Дунавске бановине. У пролеће 1941. окупирале су га мађарске хортијевске трупе. Ослободила га је наша војска 22. октобра 1944. године.

Текст: **М. Тодоровић**
Снимци: **М. Вујовић**

ИЗРАСТАО ИЗ БАРУШТИНЕ — Овако данас изгледа Нови Сад гледан са Петроварадинске тврђаве. А некад... На сувим „гредама“ опкољеним ритовима са трском окупљала се аустријска војска у логор, а одатле пребацивала преко понтонског моста у Тврђаву. Са њима су стизали и увек неизбежни пратиоци свих војски — продавци пића и мрса, кројачи, пекари, месари. Стизали су и остајали у близини логора који је 1694. прерастао у стални мостобран или предграђе Петроварадина — Рацку варош прекодунавску са 32 домаћина: 12 војника и 20 занатлија, углавном Срба. После пет година ту се обрело и 215 породица Срба граничара па је један део места и баруштинског атара прешао под команду српских војних официра и граничарски запт је постао — Шанац. Тако се насеље, настало на пустари Исаилову, развијало као мешавина цивилног, коморског и граничарског становништва. Коморци су имали ниске куће од набоја покривене трском, а граничари исте такве, али са кровом од шиндре.

КАД ВЛАДИКУ ДАВИ СМРАД — Током 1708. године Петроварадински Шанац, потоњи Нови Сад, постао је седиште бачког владике и граничарска оберкапетанија. Владика Висарион Павловић, међутим, убрзо је остао разочаран. Зграда на спрат од тврдог материјала коју је 1741. саградио за свој двор у живљем делу града показала се недостојном његове личности: већи део године лежала је у бари, а кад се Дунав излије до улазних степеница двора могло се стићи чамцем! Остало је записано: „...епископ није смео прозора отворити от смрада из сосједне баре и от дреке милиона жаба преко цјелог љета, чиста ваздуха а скоро и сунца је оскудевао...“ Много година касније на том месту изграђен је нови, за око леп, владичин дворац (на слици) у псеудомаварском стилу.

КОД ГВОЗДЕНОГ ЧОВЕКА — Зграда у којој се данас налази Новосадска банка а у подземној просторији дечја банка, кажу једина такве врсте у Војводини (подигнута, како се мисли, почетком овог века) и данас се назива „код гвозденог човека“! То име добила је по фигури изливеној од гвожђа и постављеној у ниши на куполи. Стари Новосађани памте је по посластичарници „Дорнштетер“ коју је пре рата држао неки Јеврејин. Била је на гласу по изврсним колачима, па се говорило: ко није навратио у њу, није био у Новом Саду.

РИ ИСАИЛОВУ

ИЛИ ВЛАСТ, ИЛИ ПАРЕ! — Муке су имали грађани Петроварадинског Шанца док се нису отресли присуства граничара који су спутавали економско напредовање. Али да би свом насељу обезбедили статус слободног краљевског града, морали су да купе елибертациону диплому за изузетно високу суму од 95 хиљада форинти! Што продајом пустара у околини и прикупљањем прилога, а највише позајмицом у Пешти, новац је сакупљен и 1. фебруара 1748. диплома је добијена. Петнаестак дана касније установљен је и први магистрат (градска управа) на челу са судијом или бировом, 12 сенатора, и чиновницима: бележником, капетаном и другима. Сви су имали позамашну плату: биров 200, капетан 150, а сенатори по 100 форинти годишње. Како су сенатори били трговци и занатлије који су ионако довољно зарађивали, магистрат их је после годину дана замолио да се определе: или власт, или занат и трговина који су доносили добар приход. Сматрајући да је сенаторство мање уносно, сенатори немачког порекла глатко су га се одрекли! Данашња градска већница (на слици) подигнута је 1895. године.

РЂАВА КОПИЈА — Упркос страшној поплави 1769/70 и још страшнијем бомбардовању Мађара са Петроварадинске тврђаве јуна 1849. године када је од преко две хиљаде остало читаво само осам стотина кућа, Нови Сад је напредовао. Развијало се и друштво које у првој половини 19. века прихвата стил европског, посебно немачког бидермајерског грађанства. „Ако девојци рекнеш секо, она се љути, хоће да је фрајлица или госпођична, као и жене што неће да су снаше, него гнедиге фрау ...“ Утицаји се јављају и у архитектури. За катедралу на данашњем новосадском Тргу слободе (на слици), сазидану од цигле крајем 19. века, стручњаци веле да је школски пример немаштовитог подражавања неоготике.

НЕКАД БИЛА УСРЕД ГРОБЉА — За разлику од других великих војвођанских градова, Нови Сад је све време био трговачки и занатлијски центар. За ратарство се није много марило, али су зато цркве подизане још од првих дана постојања насеља. Истина, у почетку су оне биле мале, дрвене и покривене шиндром, али су до 1730. већ биле четири православне. Као и остале, и Успенска (на слици — изграђена касније на месту првобитне) налазила се усред гробља. Гробља ту одавно нема. Поред цркве тутње аутомобили и тек понеко наврати да се диви дуборезу у склопу иконостаса.

ВЕЛИКА РАЗЛИКА — Иако је у неоготску катедралу уложено далеко више новца, жупников двор, такозвана католичка плебанија која се налази у некадашњем црквеном дворишту, а данас на тргу са званичним именом — Католичка порта, прави је архитектонски бисер. И не само то: сви се слажу да је по чистоти стила плебанија најлепша стара зграда у Новом Саду. Тако је стицајем околности жупников дом испао лепши од суседне катедрале.

ЉУДОЖДЕРИ

ГЛАД ЈЕ ЧЕСТО ХАРАЛА СРЕДЊОВЕКОВНОМ ЕВРОПОМ И НАГОНИЛА ЉУДЕ НА НАЈСТРАШНИЈА ДЕЛА

За пшеницу се понекад може чути како нема само једну прадомовину — појавила се, изгледа, пре 7 хиљада година у разним крајевима света. Неке врсте пшенице потичу из западне Азије (Иран) одакле су пренете у неке делове Европе. Другој врсти прадомовина је Африка, сткуд се проширила по Старом свету. У Кини се пшеница помиње још 2800 година пре наше ере и то као „биљка која се гаји од искона".

Гајење пшенице није одиграло само огромну улогу у исхрани људи, већ је имало и велики културно-историјски значај — довело је до промене у начину живота. У борби за опстанак човек више није морао да буде само сточар, номад. Постаје ратар, више се не сели из једног краја у други јер, гајећи житарице, сада је сигурнији да ће доћи до потребних резерви хране. Колику су улогу у човековом развоју одиграле житарице говори и чињеница што су се на подручјима погодним за њихово гајење развиле и прве велике културе (као, на пример, долина Нила или Месопотамија).

Данас се у неким музејима чувају зрна пшенице и јечма која су нађена у прастарим вавилонским и египатским гробовима. А такође су бројни сачувани цртежи из тих давних времена који приказују како се у старом Египту сејало, жњело, косило и вршило.

ЦРНА СМРТ

Глад, „црна смрт", како је епидемија некада називана, као стални пратилац човечанства, често је харала и Европом. Иако не располажемо статистичким подацима, зна се да је глад, нарочито у средњем веку, врло често десетковала становништво појединих крајева Европе. Некада је захватала цео континент, а некада само поједина подручја.

У периоду од 600 година које су претходиле почетку двадесетог века у Европи је било укупно 276 година када је владала глад, било на целом континенту било у појединим његовим деловима. То значи да се у просеку скоро, сваке године у Европи умирало од глади.

За Енглеску су године 1348. и 1349. биле трагичне. У то доба она је имала између пет и шест милиона становника. Међутим, за те две

године због глади и болести које су се појавиле као последице, број становника у овој острвској земљи се преполовио. Требало је да прође две стотине година, па да Енглеска достигне број становника који је пре ове епидемије имала.

Број становника у Европи растао је све бржим темпом тек од краја 17. века, па је ускоро почео да се јавља страх од — пренасељености! После непуних стотину година, енглески свештеник Малтус (1766 — 1834), узвикује „има нас превише".

Угледајући се на неке претходнике, он поставља своју теорију засновану на тези да се број становника брже повећава него што је то случај са средствима за њихово издржавање. Становништво се, према Малтусу, умножава по геометријској, а повећање прехрамбених производа по аритметичкој пропресији. Он је, такође, препоручивао радницима, да не би упали у беду, да се — не размножавају! Богатима је као максимум дозвољавао — двоје деце.

Иако је ова Малтусова нехумана теорија имала међу савременицима противнике, није био мали број оних који су га подржавали. У Халеу је 1827. године штампано „научно" дело које не само што подржава Малтусове ставове, него даје предлоге како да се спроведу у

Једне гладне енглеске године у вароши су се слиле реке сељака у потрази за храном. Зато су у градовима појачане мере чак и по тамницама јер се испоставило да многи гладни сељаци не презају ни од преваре или злочина како би доспели у затвор. Сматрали су да им је тамо обезбеђена каква-таква исхрана.

Према неким хроникама, глад је у Европи условила и појаву канибализма. У 9, 10. и 11. веку људождера је било у Француској, Немачкој и Белгији. Касније су овакви случајеви забележени и у Мађарској, Пољској, Шлеској.

ПОЈАС НЕВИНОСТИ — ЗА МУШКАРЦЕ

ХОЋЕ КОЊА А НЕ ЗЛАТО

Био је скоро редован случај да су и многи манастири у Европи, иако врло богати, били такође изложени опасностима од глади. Међутим, у списима једног манастира сачувана је белешка у којој се калуђери жале на црни хлеб, а „у посне дане морају да пију чак и млеко, јер рибе нема". Пошто се знало да су манастири иначе крцати храном, није био редак случај

Ћ ЋЕ ПРЕЖИВЕТИ

живот. Тако је препоручивао да се дечацима, када напуне четрнаест година, стави око бедара компликовани апарат који ће носити све до венчања.

. Да би младић могао да се ожени морао је да има доказе да ће бити у стању да издржава своју децу. Ако оваквих доказа нема, несуђени младожења носио би несрећни појас невиности до краја живота.

ТИХИ БАШТОВАН

Није прошло ни сто година од Малтусове смрти, а догодило се супротно од онога што је предвиђао — за сто година број становника у Европи повећао се за два и по пута, док су се приноси за исто време учетворостручили.

Велике заслуге за овакав преокрет припадају науци, а у првом реду немачком научнику, хемичару Либигу (1803 — 1833). Овај професор универзитета успео је да разјасни значај ђубрива за раст и принос биљака. И пре Либига сељаци су ђубрили њиве, али често насумице.

У свом чувеном делу „Примена хемије на агрикултуру и физиологију" Либиг је објаснио улогу минералних хранљивих материја при чему је истакао посебну улогу калијума и фосфора. Познатим законом минимума, који носи његово име, овај велики научник објашњава да биљка не може да успева на тлу у којем се макар само један од елемената потребних биљци налази испод одређеног минимума.

Средином прошлог века пажњу пролазника привлачио је лепо уређен врт једног августинског манастира у близини Брна. А у њему је свакодневно нешто радио опат Мендел (1822 — 1844). Он је, изгледа, био више затрејан за свој врт него за своје часове природних наука у оближњој гимназији где је био професор.

После вишегодишњих испитивања које је вршио у свом врту, Мендел је написао дело „Пробе с биљним хибридима" које је објављено 1865. године. Међутим. остало је незапажено јер његови савременици, навикли да га свакодневно виђају у манастирском врту, нису ни слутили ко је, у ствари, овај човек

Умро је деветнаест година после изласка свог дела и сахрањен са свим почастима које су му као опату припадале. Нико, ни тада, није поменуо његово стварно животно дело, нико није рекао да је то човек који је поставио темеље модерне генетике, јер нико ни тада није схватао да је Мендел био највећи физиолог 19. века. Тек 1900. године, када су чувени научници Х. Д. Врej, Ц. Корнеј и Е. Чермак, независно један од другог, дошли до истих резултата као и Мендел 35 година раније. свет се сетио скромног опата и професора.

* * *

А тада. на основу Менделових радова о наслеђу и укрштању, брзо су почеле да „ничу" нове врсте биљних култура. Тако, на пример, укрштањем су добијане сорте појединих култура које су успешно гајене у подручјима где се раније то није могло ни замислити.

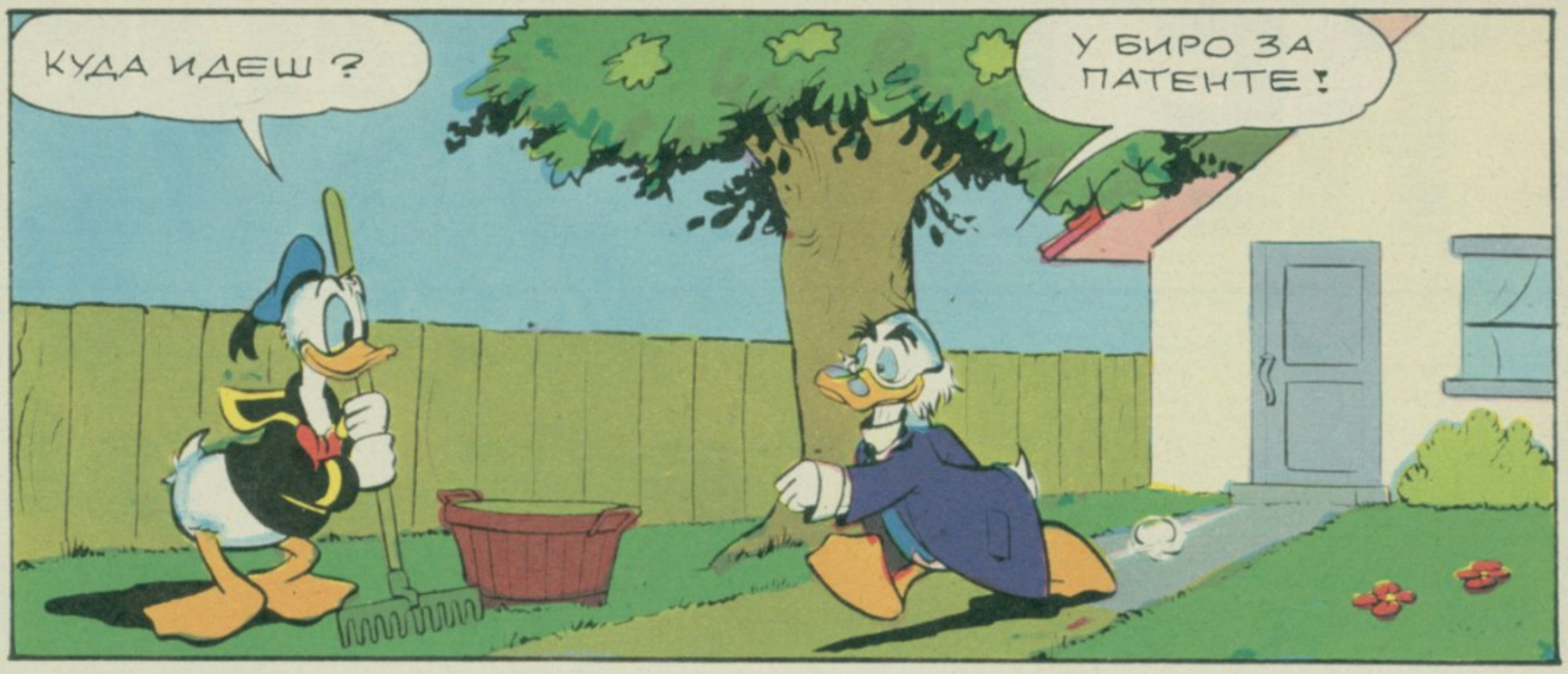
Увиђајући значај радова Либига и Мендела, један научник је рекао: „Либиг је савладао земљу, Мендел је савладао климу!"

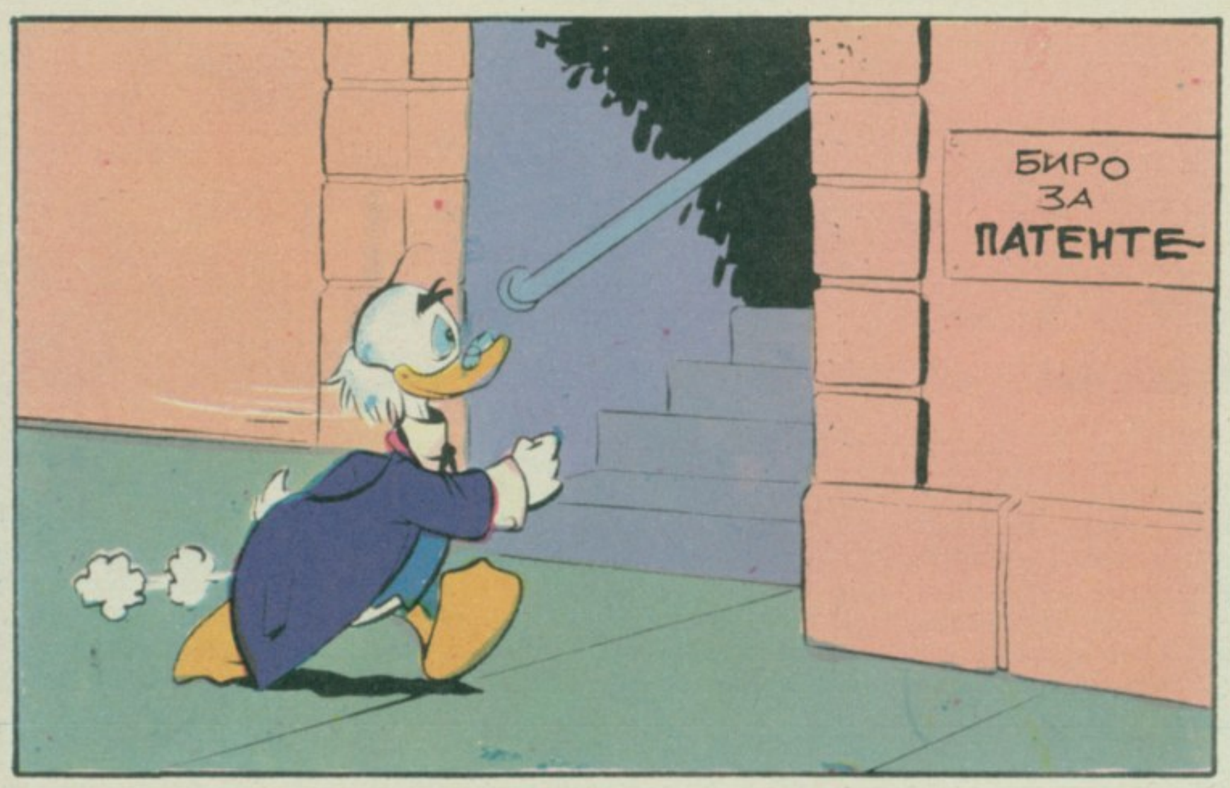
В. Костић

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

СОЛУНЦИ ГОВОРЕ...

МИЛУНКА САВИЋ, НАПРЕД!

ПУК ЈЕ КРЕНУО НА ПОЛОЖАЈ КОД БАЈИНЕ БАШТЕ. С БАЈОНЕТОМ НА ПУШЦИ ДЕВОЈКА ЈЕ НАЛЕТЕЛА НА ГРУПУ АУСТРИЈАНАЦА.

Пред њом су били постројени пукови. У славу њеног имена подизане су заставе. Њене јуначке и младалачке груди красила су највећа српска и француска ратна одликовања: Карађорђева звезда са мачевима, два Ордена француске Легије части, француски Ратни крст са златном палмом, две Златне Обилићеве, Албанска споменица.

А имала је обично име: Милунка. Још од оне дванаесте, кад је Србија ратовала с Турцима, па тринаесте, кад се сударио с Бугарима, па четрнаесте, кад навали Шваба, звали су је и знали само по имену. Једино је уз званична акта, уз предлоге за одликовање или у решењу о њима стајало презиме: Савић, Милунка Савић. Легенда. Део српске историје из судбоносних година. Име записано у ратним хроникама, извештајима ратних дописника. Пример и инспирација.

У рововима, пред јурише, припремајући бомбе, војници су поминьали њено име: „Славу јој љубим, много је храбра...“ Касније, у беспућу албанског крша, док су се промрзли и гладни споро кретали, говорили су: „Кад може Милунка...“ Ни тешко рањена није губила веру у победу, у повратак у своју земљу. Кад је дошла, већ је била легенда: име јој се изговарало са поштовањем... Позивали су је на свечаности, прославе, путовања на ратишта, на гробове палих. Ишла је и сусретала своје ратне другове.

ХТЕЛА ЈЕ У РАТ

На такве свечаности одлазила је у шумадијској народној ношњи. На њеним грудима блистао је ред највиших одликовања. Официри школовани у Сен Сиру, Вест Поинту, чувеним војним академијама, застајали су — гледајући је. Били су почаствовани присуством те жене, али о њој нису знали ништа. На једном свечаном пријему пришао јој је један млађи страни пуковник и рекао:

— Мадам, одликовања која ви носите недостижна су за већину војника. Борио сам се у другом светском рату. Али, ви сте без сумње, у своје време били храбрији. Можете ли да ми кажете свој чин?

Милунка се осмехнула и рекла:

— Зашто не, пуковниче, ја сам — наредник.

Пуковник у белом свечаном мундиру стао је мирно. Честитао јој је, искрено.

Тако су у ставу мирно пред њом били генерали и војводе, министри и дипломате. Где год се појављивала, пленила је својом једноставношћу и скромношћу. Прича о њој ширила се попут пожара. Сви су жалели да је упознају, проговоре коју реч, да јој честитају, да чују понешто од оних страшних успомена.

Мало је говорила. Сматрала је да је испунила своју дужност: борила се с пушком у руци, а не као болничарка, мада је и болничарке веома ценила. Хтела је у рат. Кад је Србија ратовала с Турцима, била је у кући свог оца у селу Копривници, код Краљева. Имала је 24 године. Девојачке жеље, у тим часовима, биле су далеко од ње. Хтела је у рат. И била је: два месеца, па је рат завршен. Касније с Бугарима, али опет два месеца, па је рат завршен. Касније, с Бугарима, али опет два месеца: склопљен је мир. На вест да је Шваба са свих страна навалио на Србију отишла је право генералу Петру Бојовићу.

ЗНАМ ЗАШТО СИ ДОШЛА

Једва су је пустили у штаб. Кад ју је видео генерал, рекао је:

— Гле, ево Милунке! Којим добром, девојко?

Рекла је: **— Хоћу свој ратни распоред!**

Официри, унаоколо, ћутали су, очекујући немио расплет. И мало је требало да дође до њега, јер је генерал Бојовић рекао:

— Слушај, девојко, ово је рат! Врати се ти лепо кући. Ми сваки метак чувамо за непријатеља.

Али и генерал и његови официри брзо су попустили пред одлучношћу младе девојке. Најзад је рекао:

— Добро, ако хоћеш да ратујеш, иди у Други пук и јави се команданту.

Пред штабом пука срела је команданта Димитрија Митића. Он ју је дочекао срдачно, као правог борца. Рекао јој је:

— Знам зашто си дошла, Милунка. Иди у магацин и прими опрему.

Истог дана поподне стајала је у строју са осталим првопозивцима, јер јој ни на крај памети није било да остане у комори или санитету. Наредник, брката војничина, који није знао за поговор, рекао јој је:

— Данас ћемо учити како се бацају ручне бомбе.

Тако је почела обука. Срећом, то је трајало неколико дана, па је пук кренуо на положај код Бајине Баште. Војници млади и снажни, као да су добили крила: прешли су преко реке и разбили Швабе. Милунка Савић је с бајонетом на пушци налетела на групу Аустријанаца:

— Предајте се! Предајте се!

И Аустријанци су се предали. Одвела их је команданту пука и рапортирала:

— Господине пуковниче, двадесет заробљених Швабе!

Истог часа се окренула и наставила да гони непријатеља. У том је припуцала артиљерија и Милунка је осетила ужасан бол у глави. Освестила се у болници. Из главе јој је извађен комад гранате. Кад је рана зарасла, опет је била у свом пуку, овог пута близу Ужица. Да би бацила бомбу на аустријски стрељачки строј који се ближио, Милунка се придигла на колено. Пала је прострељених груди. Међутим, после месец дана проведених у нишкој болници, ево је опет.

У тешким данима повлачења Милунка се није одвајала од војника. Личила је на авет, али није клонула. Чим би, уз пут, видела неку Албанку, прилазила је, скидала шајкачу да виде да је жена и тражила — хлеба.

— Ти аскер, бре — говоре јој жене и дају хлеб.

У БУГАРСКИМ РОВОВИМА

Делила је са војницима последњу кору. Никад није показивала да јој је тешко. И друге је бодрила да истрају.

Једног дана на Солунском фронту растрчали се командири по четама и наређују да се све доведе у ред, да буде као у касарни — под конац. Војници су знали да долази неки виши официр. Кад сутрадан, праћен свитом, долази министар војске генерал Божидар Терзић. Генерал је стао пред пук, сјахао и гласно позвао:

— Каплар Милунка Савић, напред!

Збуњена девојка није чула своје име. Друг до ње је гурнуо и она се прибрала и изашла. Генерал јој је пред пуком на копоран спавао је упркос топовским пуцњима. Милунка га је продрмала. Избезумљен од страха, рекао је да их има 43, да би се сви предали, али их чувају официри. Рекла му је да ће она да заговара официре, а да се они неопажено провуку кроз ровове и предају се. Тако је и урадила: звала је и говорила да хоће да се преда, али да чека ноћ. С друге стране су обећали да неће да пуцају. За то време бугарски војници су се провукли и предали се.

Кад је била поднаредник, дошао је командант савезничких трупа француски генерал Сарај и предао јој Орден француске Легије части. И тада је пред њом био постројен пук.

Али, убрзо је била рањена на Скочивиру. Кад је кренула у јуриш, метак јој је пробио обе ноге. За чудо, ране су се брзо зацељивале. Није могла без фронта. Тако и сада: после месец дана била је на Пологу, близу Кајмакчалана. У тој борби стекла је Карађорђеву звезду са мачевима. Дошли су и генерал Петар Бојовић и Живојин Мишић. Пред пук је изашла уплашена, као ђаче. Следеће борбе донеле су јој други Орден француске Легије части, затим највеће француско ратно одликовање: Ратни крст са златном палмом... Кад је рат завршен, Милунка је поново обукла своју женску одећу. Убрзо потом се удала и родила четири кћерке које живе у Београду. Оне чувају успомену на своју храбру и племениту мајку.

(Из књиге Антонија Ђурића „Солунци говоре: Овако је било“)

За непуна два месеца енглесна Нилска армија заузела је читаву Киренајку и заробила 130 италијанских војнина.

Рудолфо Граципани, командант италијанских снага у Египту.

ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ

Правац кретања британских снага од децембра 1940. до јануара 1941. године.

ИАКО СУ ОПШТА СИТУАЦИЈА, КАО И БРОЈЧАНА И ТЕХНИЧКА НАДМОЋНОСТ ЊЕГОВЕ ВОЈСКЕ ОБЕЋАВАЛЕ ПОБЕДУ, ОДЛУКОМ ДА ЗАПОЧНЕ СЕВЕРНОАФРИЧКУ ОФАНЗИВУ МУСОЛИНИ ЈЕ НАЧИНИО КОБНУ ГРЕШКУ.

Командант британских снага на Средњем истоку Арчибалд Вејвел (лево) и генерал-мајор О' Конор.

Септембра 1940. године могло је да изгледа да врховни командант свих италијанских оперативних санга Мусолини нимало не греши — диктатор је својим трупама у Либији наредио да нападну Египат.

У том тренутку британским острвима претила је опасност од немачке инвазијје, а 30 хиљада енглеских војника стационираних у Египту заиста није представљало, тако се чинило, велику препреку за 236 хиљада Немаца који су се налазили у Либији, у области Киренајке.

НЕОДЛУЧНИ КОМАНДАНТ

У процени ситуације Мусолини се преварио само у једном — није рачунао на подршку коју је за енглеске сувоземне трупе представљала британска Средоземна флота стационирана у Гибралтару, на Малти и у Александрији. Та грешка скупо ће га стајати.

Увиђајући опасност од растурања снаге, Немци су у августу 1940. године захтевали од Италијана да сву активност усмере на Африку и тако допринесу напорима да се Велика Британија принуди на капитулацију. При том су наговестили да би могли да подрже Италијане упућивањем немачких јединица у северну Африку.

Италијанска северноафричка офанзива планирана је у склопу општих немачких напора да се пре намераваног похода на Совјетски Савез створи повољнија ситуација у јужној и југоисточној Европи и сверној Африци.

Командант италијанских снага у Киренагу Граципани је са 10. армијом прешао у напад 13. септембра 1940. године. Два дана касније, у италијанским рукама налазили су се Букбук и Сиди Барани, али је, иако је могао да напредује и даље до Марсе Матруха, Граципани прекинуо офанзиву.

Застој италијансих снага Енглези су искористили да убрзају припреме за противофанзиву. Генерал Арчибалд Вејвел у рејону Марсе Матруха прикупио је Нилску армију, а британске поморске снаге добиле су задатак да прате напредовање трупа и подрже њихове нападе дејством артиљерије

ЛИСИЦА ЈЕ УБИЈЕНА!

Напад на Бардију почео је 3. јануара 1941. године (горе). Тучене с копна, мора и из ваздуха, италијанске дивизије предале су се до пола два по подне 5. јануара. Рањеним енглесним војницима помоћ је пружана у пољским болницама недалеко од бојишта (доле).

Деветог децембра енглеске јединице којима је командовао генерал-мајор О'Конор успеле су да се непримећене привуку италијансим утврђеним логорима. Неочекивани напад изазвао је пометњу међу Италијанима који су почели у нереду да се повлаче. На крају тродневних борби заробљено је 38 хиљада италијанских војника, 237 топова, хиљаду камиона и другог материјала.

Разбијене италијанске снаге повукле су се у Либију и утврдиле у рејону Бардије, са малим изгледима да ће моћи дуго да одолевају евентуалном нападу Енглеза. Чинило се да је једним јединим јуришем О'Конор решио судбину Киренајке.

ЗАСЕДА КОД БЕДА ФОМА

Мада је, према првобитној замисли, циљ противофанзиве овим био постигнут, Вејвел је оценио да успех може још боље да се искористи. Његове трупе прешле су либијску границу и 18. децембра опколиле подручје Бардије. Петог децембра нових 40 хиљада италијанских војника положило је оружје.

Одмах после пада Бардије, Британци су продужили напредовање и убрзо опколили утврђени Тобрук. На успех енглеских операција одлучујуће је утицала флота која је трупама пружала не само артиљеријску подршку, већ им је дневно допремала и око 300 тона разног материјала. Двадесет и другог јануара 25 хиљада италијанских војника принуђено је да преда и овај град. Са падом Тобрука од италијанских армија остале су снаге мање од 4 дивизије.

У тренутку када се припремао да приобалним путем настави напредовање ка Дерни и Бенгазију, О'Конор је од авијације добио обавештење да Италијани напуштају своје положаје и повлаче се ка Триполитанији на западу Либије. Највећи део британских снага наставио је да се пробија приобалним путем, али је О'Конор наредио једној оклопној јединици да пређе пустињу и пресече одступање непријатеља.

Са залихама хране, воде и бензина за само два дана ова јединица требало је да савлада 240 километара пустиње. Прелазак је био тежи него што се очекивало, али су 5. фебруара изјутра британски топови, артиљерија и моторизована пешадија у заседи код Беда Фома чекали на реку италијанских војника који су се повлачили, као да су веровали — у сигурност.

У зору 7. фебруара 3 хиљаде енглеских војника натерало је 20 хиљада Италијана на предају, а њихов командант О'Конор могао је претпостављеном генералу Вејвелу да пошаље поруку:

— Лисица је убијена!

После победе код Беда Фома, пустиња је била поприште још многих битака пре него што је непријатељ у северној Африци коначно поражен, али је први велики успех офанзиве којом су за непуна два месеца Енглези заузели читаву Киренајку умногоме томе допринео. Касније, у Африку је стигао Ромел на челу немачког Афричког корпуса. Он је, а не Италијани, био прва пустињска лисица. Пре него што су га савезници савладали, задао је много мука англо-америчким трупама невичним борбама на голом песку.

М. И.

СУПРУГ МЛАДЕ КАМИЛЕ НОЋУ ЈЕ ЧЕСТО ИЗГЛЕДАО ЗАБРИНУТ. ТАДА ЈЕ СЕДЛАО КОЊА И ОДЛАЗИО У ПЛАНИНУ. ВРАЋАО СЕ У ЗОРУ ЈОШ ЗАБРИНУТИЈИ И ЧУДНИЈИ.

БАНКЕТ МРТВА

Ако странац у неком друштву грађана Порто Пренса постави питање да ли још има људи који верују у црну магију, добиће највероватније одговор: један на хиљаду. Ако, међутим, сабере све оно што се, углавном, шапатом, преноси по хаићанским салонима, будоарима и кулоарима, стећи ће супротан утисак: мало ко је верник, поданик древне афричке религије вудуа, али се велика већина плаши његове магије.

Да је тако, потврђује и анегдота о једној отменој и лепој Хаићанки која се на баловима и примањима увек појављивала у париским тоалетама по последњој моди. Када се на једном од тих балова онесвестила, лекар је морао да јој раскопча хаљину, испод француске свиле нашао је — уангу, тј. вуду амајлију из хаићанске џунгле.

ТАМНОПУТИ ПРОСАЦ

И док ова и многе друге сличне приче делују, у ствари, шаљиво, има их и са другачијим исходом. Једна од таквих је свакако и она о младој супрузи Матјеа Тусела, а многи становници Порто Пренса потврдиће да се све заиста тако збило.

Један угледни Хаићанин имао је синовицу Камилу, лепу и образовану девојку. Када је напунила осамнаест година увео је у тзв. високо друштво. Мада је имала много удварача, понуда за брак није било јер су њени родитељи били сиромашни и о миразу није могло бити ни речи.

Када је Камила навршила двадесет година, појавио се власник плантажа кафе Матје Тусел и запросио је. Тамнопути плантажер био је двоструко старији од девојке, али је био богат и углађен. Становао је у лепој кући на брду изнад Порто Пренса до које је саградио и приватни друм. Мада је Тусел био чест гост монденских клубова, шушкало се да припада некој тајној секти вудуа. Међутим, такве гласине кружиле су о свим Хаићанима који су у планинама стекли богатство, углед и моћ.

Црни плантажер одвео је своју бледолику младу супругу у планину, на свој лепи посед, и после неколико месеци свима се чинило да је Камила задовољна својим новим животом. Повремено је са мужем силазила у Порто Пренс и учествовала на отменим забавама, а кад год би то зажелела, могла је да посећује родитеље. Уз то Тусел је њеном оцу позајмљивао новац и школовао њеног млађег брата у Француској.

Мало-помало су, међутим, Камилини родитељи и пријатељи почели да сумњају да све баш и није тако како изгледа. Приметили су њену нервозу па и застрашеност кад је у друштву свог супруга. Да ли је Тусел злоставља или занемарује?

Мајка је упорно испитивала и Камила је најзад отворила срце. Не, њен муж је никада није злостављао, никада јој није упутио ниједну грубу реч, био је увек пажљив, али понекад, ноћу, изгледао је веома забринут и обузет неким мислима. Тада је седлао коња и одлазио у планину, а враћао се тек у зору, још чуднијег израза и забринутијег изгледа него претходне вечери. Тада би је упорно гледао као да она има неке везе са његовим бригама. Инстинктивно је знала да је тих ноћи не вара с другом женом. Није била љубоморна, али је морио неки необјашњиви страх.

Једног јутра, када је мислила да је њен муж претходне ноћи отишао у планину, случајно је погледала кроз прозор и видела га како излази из дугачке дрвене зграде подигнуте недалеко од њихове куће. Тамо се налазила његова канцеларија, тако јој је бар рекао, у којој прави обрачуне и држи документа и чија су врата увек била закључана...

— Па добро! — с олакшањем јој је рекла мајка. — Он зацело има пословних брига, и то је све. То је сва његова тајна. Такви су мушкарци. Он проводи ноћи у канцеларији да би средио послове. Ето објашњења. А ти престани да измишљаш.

То је био последњи разумни разговор мајке и кћерке. Оно што се после тога догодило у планини сазнало се из делића Камилиних бунцања.

На вече годишњице брака Тусел је оседлао коња и, пре него што је отишао, рекао је Камили да ће касно да се врати па нема смисла да га чека. Мислећи да је због брига заборавио на датум, Камила се ожалостила али ништа није рекла. Рано је легла и заспала. Око поноћи пробудио је бат корака и чкиљава светлост. Поред узглавља постеље са светиљком у руци стајао је Тусел у вечерњем оделу.

ВОДИМ ТЕ НА ЗАБАВУ!

— Устани и обуци своју венчаницу — мукло је процедио. — Удеси се да будеш што лепша. Водим те на забаву.

Иако још буновна, Камила се обрадова при помисли да се њен супруг ипак сетио годишњице и приредио јој изненађење. Мислила је да ће отићи у неки клуб или на неки плес где није било необично да се долази после поноћи.

— А где је ауто? — у чуду се запитала када се

чаше, па је помислила да су се већ опили. Махинално је села на столицу коју јој је понудио Тусел, док је он сео на супротни крај стола. Између њих су била четири госта, по двојица са сваке стране. Тусел је говорио чудним испрекиданим гласом: — **Молим те.. опрости... мојим гостима... што се... незграпно понашају. Они већ веома дуго... нису седели за столом... једне... једне тако дражесне домаћице. Они већ дуго... нису пили вино Али... они ће пити с тобом... они ће ти наздравити... боље него ја... играће с тобом... боље него ја. Они...**

Десно од Камиле, црни прсти једног од четворице немих гостију грчевито су стезали држаче кристалне чаше. Чаша се нагнула, и преврнула... Камилу је обузео ужас. Скупила је сву храброст, ухватила један од свећњака и принела га опуштеној глави. Скаменила се: угледала је мртваца. Била је на банкету са четири леша!

За тренутак јој се пресекао дах а онда је потрчала урлајући. Тусел није стигао да је заустави. Камила је нестала...

ТУСЕЛ ЈЕ НЕСТАО

Сутрадан су жене које су силазиле са планине на пијацу поред пута нашле онесвешћену девојку. Њена муслинска хаљина била је упрљана и поцепана, сатенске ципелице уништене. Трљајући јој упорно слепоочнице, сељанке су нагађале ко је ова несрећница. Између бунцања девојка је успела да каже своје име и замоли их да је одведу њеном оцу.

Између хистеричних напада Камилина породица сазнала је шта се збило у планини. Полиција је одмах кренула до Туселове куће али тамо није било ни њега, ни његове послуге. Провалили су врата тобожње канцеларије и видели сто постављен за шест особа, дамастни столњак упрљан вином и мноштво нетакнутих јела.

Тусела више нико није видео на Хаитију. Кружиле су гласине да се склонио на неком од Антилских острва, у једном тешко доступном црначком насељу. А да су га и пронашли, шта би могло да се учини? Једини сведок оптужбе била би жена помрачена ума. Шта је Тусел уистину намеравао нико са сигурношћу не може да тврди. На Хаитију још круже шапутања о гнусним ритуалима које изводи неки врач верујући да може да оживи мртваце.

А за оно што се заиста догодило оне ноћи веродостојни искази не могу да буду само бунцања жене помрачена ума.

С. Ђ.

спремна појавила на тераси.

— Не треба нам. Забава се одржава овде — мирно је одговорио Тусел.

Изненадила се када је угледала светла у дрвеној згради у којој је била канцеларија њеног мужа. Није стигла ни да се побуни ни да поставља питања. Узео ју је под руку и брзо с њом прешао мрачну башту до дрвене зграде.

Канцеларија, ако је то уопште икада и била, претворена је у елегантну трпезарију. Високи свећњаци благо су осветљавали средину просторије. Сто прекривен столњаком од дамаста, украшен цвећем и сребрним прибором био је пун ђаконија.

За столом су већ седела четири мушкарца у вечерњим оделима која су, међутим, изгледала лоше кројена. На крајевима стола била је по једна празна столица. Зачудо, мушкарци се нису дигли када је у собу ушла млада жена са својим супругом. Утонули у своја седишта, нису чак ни главу окренули. Пред њима су биле полупразне

ЗАБАВНИКОВ ЛЕКСИКОН

HOMO HOMINI LUPUS
(ЧОВЕК ЈЕ ЧОВЕКУ ВУК)

Овај израз потиче од Плаута, али је познатији из учења енглеског филозофа Томаса Хобса (1588—1679) о „природном стању" у коме се људи налазе пре него што формирају државу. Хобс сматра да су људи по природи егоисти, и да у природи влада — „рат свију против свих" **(bellum omnium centra omnes).** Пошто су сви људи једнаки, сви имају подједнака права на све, и у свеопштој борби која отуда проистиче — „Човек је човеку вук" (Homo homini lupus). Да не би био уништен у овако суровим условима, сматра Хобс, сваки појединац предаје у руке државе један део својих природних права, и тако свесним самоограничењем обезбеђује себи миран живот.

ЕУРЕКА

Један од закона које је открио Архимед (287—218 пре н.е.), највећи математичар и физичар старога века, био је и хидростатички закон који је по њему назван Архимедовим законом. Он гласи: свако тело потопљено у течност или гас губи од своје тежине онолико колико износи тежина истиснуте течности или гаса — тај губитак је, у ствари, потисак течности или гаса.

Легенда каже да је Архимед овај закон открио — док се купао, и да је при том радосно узвикнуо: „Еурека!" (Нашао сам, пронашао сам).

НЕМОГУЋЕ ПРИЈАТЕЉСТВО

Смишљеном и сложеном дресуром својих пернатих питомаца, енглески циркуски артиста Доналд Краун постигао је на изглед немогуће: спријатељио је орла, познатог непријатеља других птица и безазлене мале папагаје.

Они изводе ретку циркуску тачку. По команди Доналда, орао у једном тренутку рашири крила, а папагајчићи одмах слећу на њих и веселим цвркутањем поздрављају свог великог пријатеља.

СТРАЖАРИ ЧУВАЈУ ОРЛОВЕ

Агенција „Ројтер" недавно је објавила да „негде на северу Енглеске", на месту које се чува у строгој тајности, специјални стражари даноноћно чувају два пара „златних орлова" који су тамо свили гнезда и изводе своје младе. Те птице, којима прети потпуно изумирање, стављене су под заштиту закона. Стражари ће чувати орлове од ловокрадица све док орлићи не науче да лете.

СУПЕРБАКИЦА

На први поглед, седамдесет четворогодишња старица у енглеском граду Чичестеру представљала је лак плен за разбојнике. Међутим, високи, мишићави силеџија веома брзо је пожалио што је „успоставио контакт" са бакицом. Етел Вест му је муњевитим џудо-захватом искренула и сломила руку.

— Он се при том лако одвојио од мене, јер сам била натоварена купљеним предметима — изјавила је старица, стручњак за џудо и позната у својој улици по надимку „супербакица".

2

КЕНДО

ЈАПАНСКА ВЕШТИНА МАЧЕВАЊА

БЕЗ БАМБУСОВ

Провлачење поред противника и извођење засека

Навршило се девет година постојања кенда у Југославији. За ово, релативно кратко, време, ова, код нас млада, вештина постигла је доста успеха и стекла бројне присталице. Основано је неколико клубова у Београду, Сплиту и низ секција по другим градовима наше земље. Одржана су три семинара и више егзибиционих турнира.

Кендо у нашој земљи донекле се разликује од јапанског. Да не би долазило до повреда спортиста, на такмичењима се бори гуменом палицом која замењује бамбусов мач. На овај начин кендо је постао безопасна спортска дисциплина, доступна сваком пиониру, омладинцу па и старијем човеку.

Као најсавршенији облик источњачког мачевања, кендо се

Засецање противника у клечећем ставу (migi do)

Мајстор и тренер кенда Душан Павловић са учеником Зораном Јоксовићем

ЗОГ МАЧА

у Београду може вежбати у просторијама Спортског центра »Врачар« на Црвеном крсту.

За развој и унапређење кенда код нас треба захвалити Станку Перуничићу, председнику Савезног кендо института, тренеру и творцу ове вештине код нас.

Душан Павловић,
мајстор кенда

Одсецање шаке (migi kote)

Ударац у скону — леви изводи десни засек у теме (hidari šo men), а десни изводи леви бочни засек (migi do)

СЛОНОВИ ПИШ

КО ЗНА КОЛИКО БИ ГОСПОЂА ДЕЈВИС ЋАСКАЛА СА КОМШИНИЦОМ ДА ЈЕ ТЕРИЈЕР ЛАКИ КОЈИ СЕ, ОЧИГЛЕДНО, ДОСАЂИВАО НИЈЕ ПОЗВАО ДА ИДУ КУЋИ.

Директорка париског Института за зоопсихологију научила је свог папагаја да реч „кутија“ изговара у тренутку кад му се покаже кутија са храном, зрневље конопља. Пошто је кутија била обешена високо на зиду, она је, да би је дохватила, морала да користи мердевине. Сваки пут кад би се попела на њих папагај је изговарао: „пење“.

Ускоро је престала да га храни зрневљем конопље — папагај је за оброке добијао просо које уопште није волео. Кутија је остала да виси на зиду, а мердевине су биле склоњене у угао лабораторије. Птица се тако нашла пред проблемом како да дође до омиљене хране — нешто је требало да учини.

Већ следећег дана папагај је изненада почео да виче: „Кутија! Кутија! Кутија“ и да љутито гризе решетке кавеза. Све се поновило и сутрадан, а онда је усмерио пажњу на мердевине и повикао: „Мердевине, пење, кутија“ и заслужено добио омиљени оброк. Па кад за неког брбљивца који прича само прича радикажемо да је прави папагај, очигледно грешимо јер папагај, видели смо, добро зна шта хоће. Исто то, уз прилично напора, могу да постигну гавранови, вране, сврраке, чавке, пас, слон може да пише на писаћој машини, потврдили су неки.

ДОБАР ДАН — У ПРАВИ ЧАС

Аустријски етнолог и стручњак за психологију животиња Конрад Лоренц сматра да говор папагаја заиста није пуко подражавање човековог гласа него да има сасвим одређену намену. Он каже да зелени папагаји изговарају „добар дан“ у право време и никад два пута истој особи.

Лоренцов пријатељ професор Ото Келер који има једног старог сивог папагаја тврди да је овај изузетно талентован за говор и каже „до виђења“ само уколико гост заиста одлази. Ником не полази за руком да га превари лажући га да одлази из куће. **Ако неко покуша да неприметно изађе, његов глас поново се чује.**

Сузи Смит, аутор бројних занимљивих чланака о понашању животиња, испричала је занимљив случај. Један становник Папагајске џунгле у Мајамију изговорио је реченицу сасвим одређеног значаја, а да га томе нико није научио. Ево шта се догодило.

Службеница која продаје улазнице у овом необичном зоолошком врту спо-

речкала се једном приликом са посетиоцем коме није одговарала цена. Објаснила му је да нема изузетака и, у тренутку кад се овај окренуо да оде, однекуд се зачуло једно непри-

јатно „Иди бестрага!“ Био је то глас макао папагаја који је све време стајао на оближњој грани и слушао њихов разговор. Речи су биле изговорене сасвим јасно и гласно па је запрепашћени и увређени посетилац презриво одмерио службеницу, окренуо се и отишао.

Експерименти са шимпанзама открили су да и они могу да изговоре бар 32 сасвим одређена гласа којима изражавају осећање узнемирености, страха, или беса, а користе их и за међусобно споразумевање.

Шимпанза Џуди, јунакиња ТВ-серије „Дактари“, добро је разумевала 125 гласовних команди.

Природњак др Келог покушао је да научи шимпанзе знаковима које користе глувонеми. За нешто мање од годину дана животиње су овладале са 19 ових знакова. Неки су имали тлаголско, неки придевско значење и шимпанзе су и њих правилно употребљавале у различитим ситуацијама.

ИДЕМО КУЋИ!

Било је успеха и у покушајима да се слонови науче да разликују неке визуелне знакове тако да су могли да напишу понеку реч на машини са крупним лако уочљивим словима. Они имају прилично слабо чуло вида, али им је врх сурле невероватно осетљив, што је у највећој могућој мери искоришћено у покушају за споразумевање са слоновима помоћу Брајове азбуке. Научници тврде да ће им то поћи за руком.

Мисли се да пси разумеју највише шездесетак речи, али приликом тестирања једног немачког овчара на Колумбија универзитету, у Њујорку, утврђено је да он зна више од 300 речи.

Џорџ Папашвили, аутор књиге „Пси и људи“ у којој је и пронађен овај податак, тврди да се ради о потпуним, јасним речима, не о неким гласовима чије се значење тек наслућује, јер овај исти пас разумео је уобичајене наредбе и онда кад су биле изговорене другим тоном и другим речима.

Пре више година много се писало о псу који говори. Име му је било Блиц, а припадао је Артуру Девлину, чувару једне основне школе у Њујорку. Новинар листа „Сан“ који га је „интервјуисао“ тврди да је пас, приликом њиховог сусрета, невероватно чистим тоном изговорио „Добро јутро!“

Девлин је испричао како је сасвим случајно открио да пас може да говори. Једног дана упитао га је, као и обично: „Хоћеш ли напоље?“ Пас му је одговорио: „Хоћу напоље“. Не верујући својим ушима, човек је позвао комшије да чују. И пас је још једном поновио исто.

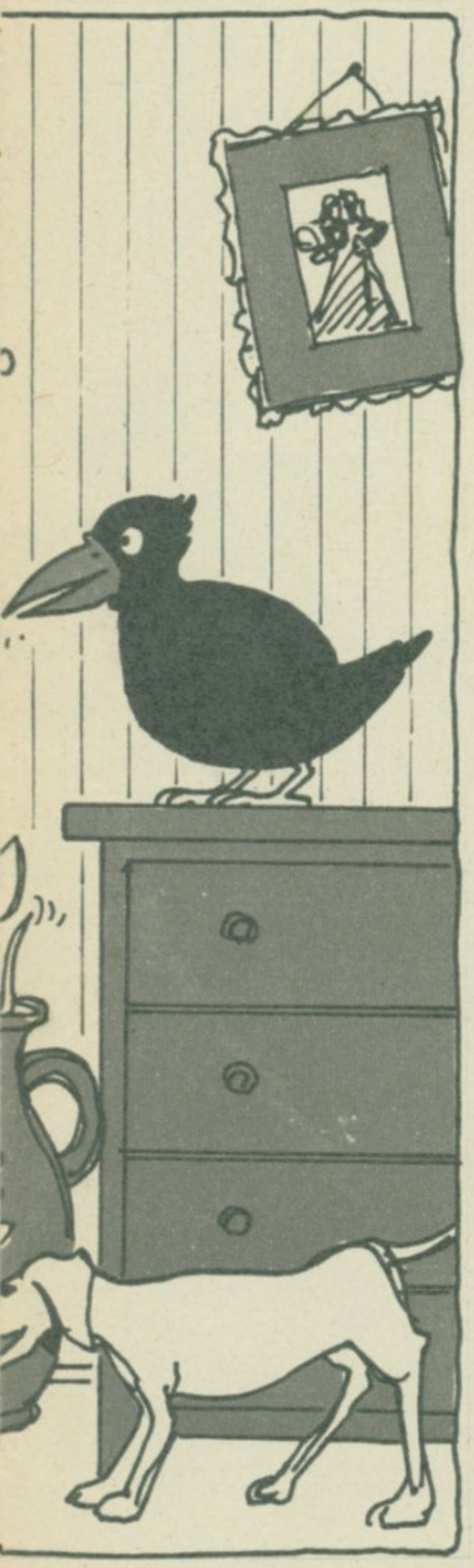
У једној крчми Девлин му је дао новчић. Блиц је однео новац на шанк спустио шапе и рекао: „Хоћу Хамбургер“. Пренераженог нобар само што се није онесвестио.

Теријер из Бостона гоимену Лаки располагао је приличним фондом речи. На тестирању је утврђено да му је, при „говору“, глас танак, а лајање му има нормално дубок тон. Неке сугласнике није баш најбоље

...У СУРЛОМ

изговарао, али су речи биле готово сасвим разумљиве. Лакијева власница, госпођа Дејвис из Мидвејла, испричала је како се једном приликом исувише задржала код комшинице. Пас кога се очигледно досађивао изговорио је, зевајући, у једном тренутку: „Аааа, идемо кући".

Пепе, пас расе чивава, такође се прочуо по томе што уме да „говори". Једном је, наводно, подигао главу и певајућим тоном изустио нешто као „волим те". Испитивањем је утврђено да је он пре певао него што је говорио, мада је то, у ствари, била комбинација једног и другог. Неповерљиви су захтевали да га виде и чују па се Пепе, те 1966. године, више пута појављивао на телевизији.

ОНА ПУЋКА А ОН ЛАЈЕ

Доказано је да њубасте шеве са успехом подражавају човечији глас. Зоолози су забележили да је једна од њих чак певала неке песме које су певали људи и понављали разне речи и бројеве.

Природњак Витјус Дрочер у књизи „Животиње, наши пријатељи" прича како су шеве успеле да преваре једног пастира и избезуме његовог пса кад су овладале сигналима које је пастир пиштаљком давао псу. Пас више није могао да уочи разлику па је пастир морао да понавља заповест руком.

Кад је орнитолог Ервин Ирецел направио сонични спектограм свих ових звукова утврђено је да пастир није нарочито музикалан, јер је исти сигнал понекад понављао у другом регистру, односно, другим тоном, што није био случај са шевама.

Један кос у парку Гармиш-Партенкирхен, у СР Немачкој, подражавао је звиждук којим је неки човек дозивао своју мачку. Лоше је завршио јер је исувише рескирао — сам је помогао мачки да га пронађе...

На исти начин настрадао је и папагај доктора Ирецела — имао је обичај да излети из кавеза, слети на неки жбун и одмах почне да виче „Мац, мац, мац..." Једном приликом укућани нису успели да га на време врате у кавез.

Доктор Еберхард Гвинер из Макс Планк института за физиологију понашања у Баварској испитао је гласовне могућности гаврана који се одувек сматра веома интелигентним. Гавранови нису птице које само гачу, они могу да подражавају различите звуке из околине и имитирају глас човека боље од папагаја.

Вотан, један од Гвинерових гавранова, волео је да „лаје", док је његова другарица Фреја најчешће пуцкала као њурка. Једног дана Вотан је негде нестао и Фреја је у немогућности да га пронађе, почела да „лаје". У том тренутку однекуд се пуцкањем огласио Вотан, иако то никад раније није чинио. Нашли су се и наставили по старом: она да пуцка, а он да лаје.

И мрави се, тврде неки стручњаци, споразумевају на необичан начин. Амерички ентомолог Едвард Вилсон открио је да у ту сврху користе неколико мириса и помоћу њих праве „језичке" комбинације. Своје сигналне мирисе испуштају различитом брзином и јачином. Свако, ето, има своју азбуку.

Д. В.

МЕТАК ЗА РОБЕРТА

Само пука случајност спасла је живот Роберту Бејерлу, полицајцу из Кливленда, градића у америчкој држави Охајо.

Када је у рано јутро 10. септембра прошле године кренуо у уобичајено патролирање градом, улице Кливленда још су биле пусте па му је вероватно зато и пао у очи висок, сувоњав и усплахирен младић који је изашао из једне споредне улице. Желећи да провери шта се дешава, Роберт је зауставио своја кола, изашао и затражио од младића да му покаже исправе.

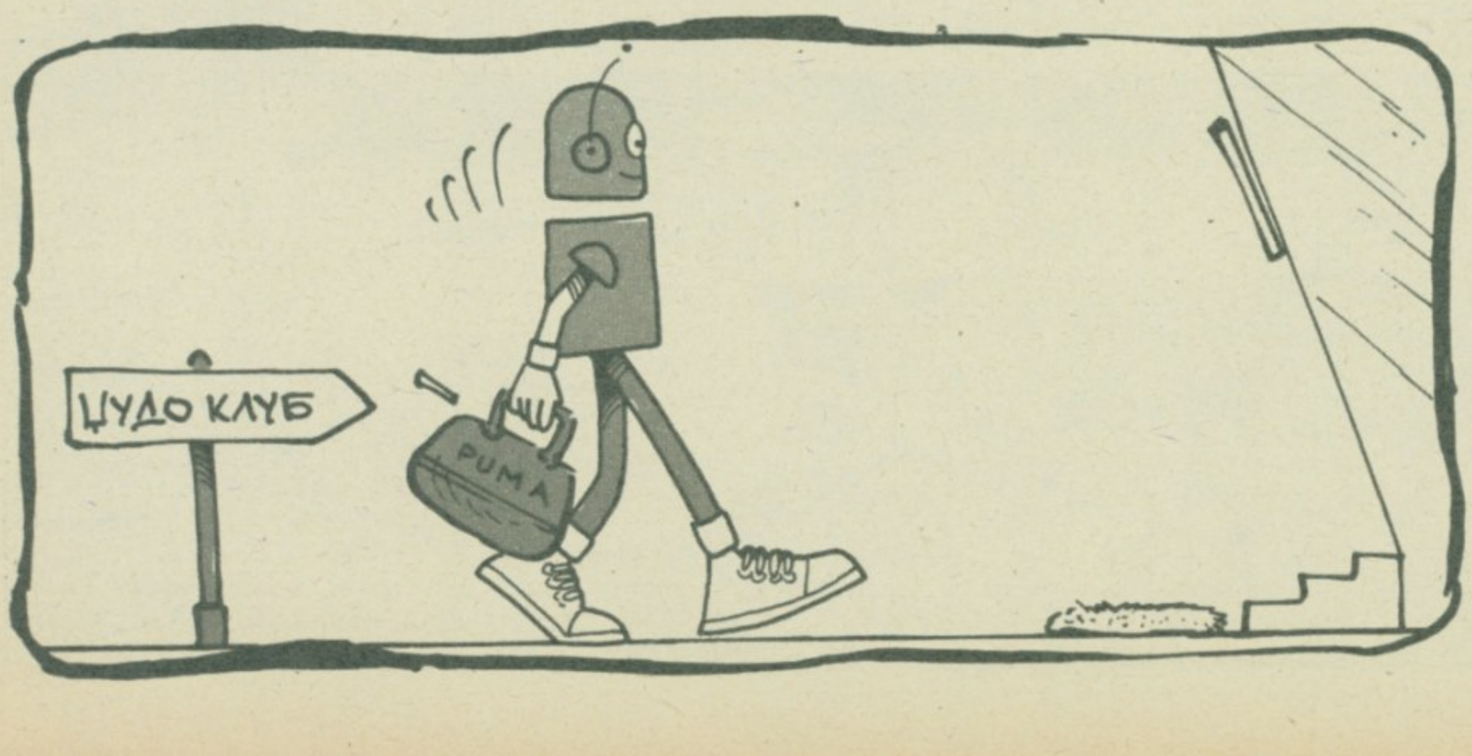
Уместо исправа, младић је из џепа извадио револвер. Роберт је мушевито реаговао. Бацио се на плочник и већ у следећем тренутку и у његовој руци нашао се револвер. Младић је, међутим, био бржи — окренуо је цев према грудима полицајца и опалио, а затим почео да бежи.

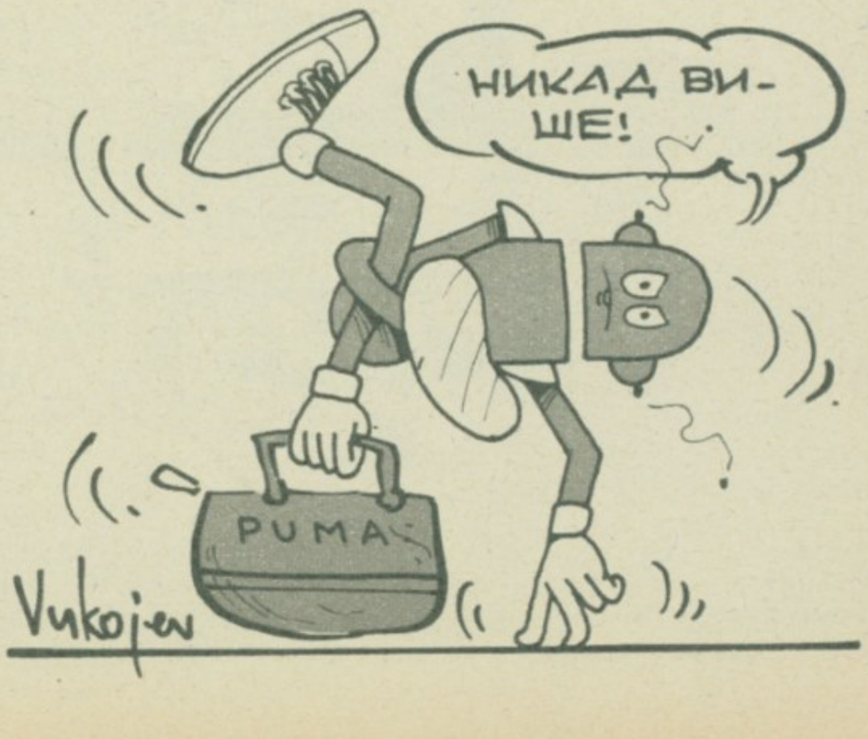
Роберт је осетио како му је снажан трзај повукао руку уназад, али како није осећао никакав бол, брзо се придигао и пожурио у кола да преко воки-токија обавести другове у станици да крену у потеру за младићем. Тек када је то обавио, пажљиво је прегледао десну руку. Било је огреботина од пушчаног праха, али не и рана од метка.

Помало збуњен, Роберт је почео да загледа и своје оружје да би проверио да се метак није одбио од њега. Запрепастио се кад је смртоносно зрно угледао у самој цеви свога револвера.

Младић је ухваћен још истог поподнева и притворен. За оружану пљачку коју је извршио само неколико минута пре него што га је Роберт угледао и покушај убиства кажњен је са седам година затвора.

шрафко

DIK BROWNE

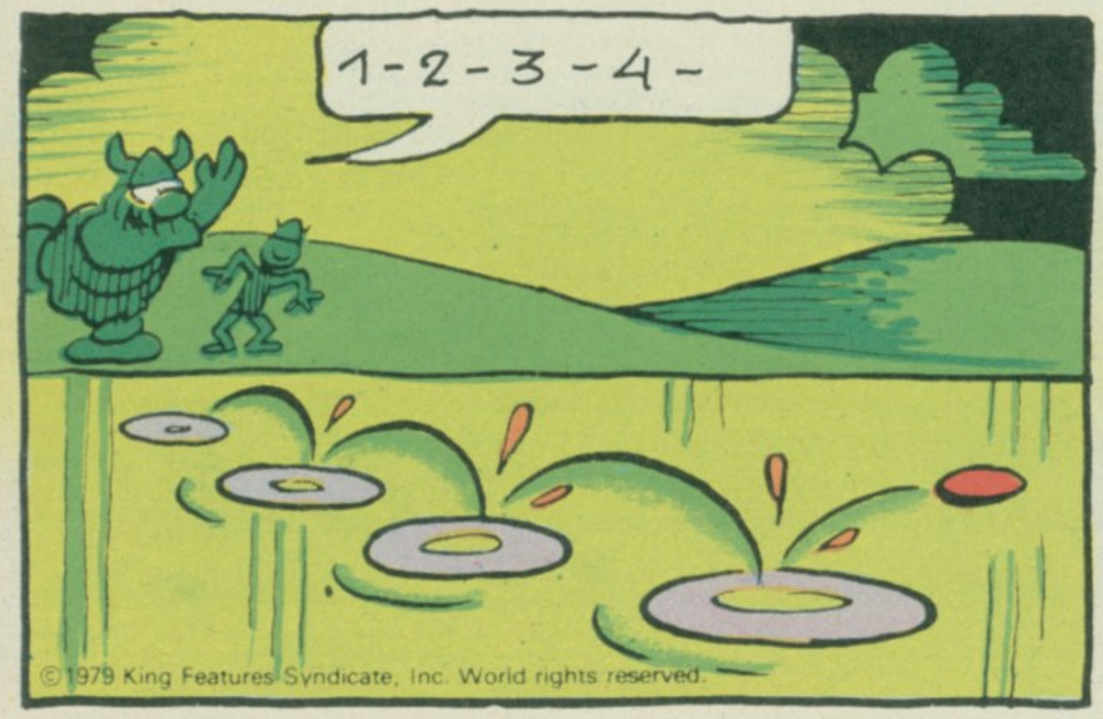
ХОГАР СТРАШНИ

© 1979 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

СВИ СУ ГРУНУЛИ НАПРЕД

НЕ РАЗМИШЉАЈУЋИ УХВАТИО САМ СЕ ЗА НЕЧИЈА РАМЕНА И ПОДИГАО. ИСТОГ ЧАСА ТЕЖИНА ЉУДСКИХ ТЕЛА ПРИТИСЛА МЕ ЈЕ ТАКО ДА СУ МИ ГРУДИ И ГЛАВА ОСТАЛИ ИЗНАД ГОМИЛЕ

Трећег марта 1943. године завијање сирена огласило је још један немачки ваздушни напад. Становници Лондона већ су били навикли на бомбардовања, рушевине и смрт.

Становали смо у Бетнал Грину, у источном делу Лондона, на око пет минута хода од станице подземне железнице. Возови у том делу подземне железничке мреже нису саобраћали и сама станица преуређена је да би стотинама породица из нашег краја служила као склониште од напада из ваздуха.

Сваке вечери у пола девет долазили бисмо у склониште наоружани ћебадима, јастуцима, гас-маскама, сендвичима и термосима пуним топле кафе и чаја. Одрасли су вероватно размишљали шта ће, када ујутро изиђу из безбедног склоништа, затећи — своју кућу или гомилу рушевина. Мени је било петнаест година и нисам много бринуо о рату.

СПАСИТЕ БЕБУ!

Сирена је још завијала када смо се мајка, две млађе сестре и ја нашли на улазу у склониште, заједно са масом света из ближег и даљег суседства. Отац је те ноћи био дежуран као добровољац Отаџбинске гарде.

У станицу — склониште силазило се степеницама, наткривеним и осветљеним само слабом сијалицом у складу са прописима замрачења. Не памтим да је икада при улазу владала гужва. Људи су, по енглеском обичају, силазили мирно, дисциплиновано чекајући да на њих дође ред. У сваком случају такве степенице и нису биле предвиђене да одједном приме неколико стотина људских тела.

Изненада, док смо стајали на улазу, зачуо се страховит тресак у самој близини, као да је одједном почео да се руши читав Бетнал Грин. Сасвим инстинктивно, сви су истовремено грунули напред, низ степенице.

Много касније, када су изнете разне теорије о овом трагичном догађају, сетио сам се да је у оближњем Викторија-парку била инсталирана противавионска батерија која је те ноћи први пут активирана, баш у тренутку када се маса људи налазила испред склоништа. Наравно, она је била уперена против непријатељских авиона...

Скоро тренутно одсечен сам од мајке, Дорин и Барбаре. Против своје воље гурнут сам низбрдо док се притисак тела што су надирала једно преко другог и једно на друго појачавао. У полумраку који је владао једва да се ишта видело. Панично гурање и котрљање ништа више није могло да заустави.

Гомила ме је одвојила од гелендера за који сам се држао. У кошмару сам осећао како ми дах излеће из притиснутих плућа. Махинално сам се ухватио за нечија широка рамена испод себе и подигао. Истог часа тежина људи иза мене тако ме је притисла да су ми груди и глава остали изнад гомиле. То ми је спасло живот.

Са своје десне стране видео сам жену која се очајнички борила за бебу у својим рукама. „Спасите моју бебу! Спасите моју бебу!“ вриштала је. Али, њеној беби више није било спаса, а неколико минута касније и она се угушила.

ХЛАДНО ЛИЦЕ МОЈЕ МАЈКЕ

Своју сестру Дорин више никада нисам видео живу. Али, препознао сам Барбарин глас. Њој је било једанаест година и чуо сам је како час вришти, час се смеје у нападима хистерије. Барбара ми је касније испричала да је и она чула мене како вичем: „Нећу да умрем! Боже, не дај да умрем!“ Сигурно смо се налазили близу једно другом.

Ноге и доњи део трупа који су ми били притиснути нисам уопште осећао. Било ми је мука, ужасно сам се плашио, но, упркос свему, махнито сам се борио за живот.

У једном тренутку угледао сам тик испод себе хладно, беживотно, лепо лице своје мајке. Знао сам да је мртва мада је због великог притиска гомиле стајала усправно. Имала је само 35 година.

Некако тада испале су ми наочари и то је можда била срећа — нисам морао да гледам умирање људи око мене, изнад мене, испод мене.

Помоћ је стигла вероватно подземним ходницима из неке друге станице. Сећам се полицајца који ме је носио преко рамена тако да ми је глава висила надоле. Сећам се и особе која ми је, ни данас не разумем због чега, излила читаву боцу воде на главу.

Спасиоци су некако успели да рашчисте гужву. Нежне руке прихватиле су ме у дну степеништа, пренеле у пространи хол станице и положиле на под, код самих шалтера.

Стицајем околности исте ноћи нашао сам се са Барбаром у истој амбуланти. Рекао сам јој да је мама мртва. Нисам јој то саопштио ни тужно, ни нежно, ни тактично, само сам изнео чињеницу. Ништа није ништа одговорила. Тата је дошао по нас око два ујутро.

Тела мајке и сестре Дорин пренета су у бакину кућу да сачекају погреб. Долазили су суседи и пријатељи да изјаве саучешће и последњи пут их виде. Отац ми је казао да не треба да идем у ту собу и да би за мене било најбоље да одем у биоскоп. Вероватно је сматрао да сам довољно пропатио.

Тако сам, као да се баш ништа није догодило, отишао у биоскоп иза угла и гледао комични филм „Питај полицајца“. Сећам се да сам се прилично смејао. Седео сам у првом реду јер нисам имао наочаре.

Претпостављам да је моја реакција била последица шока јер мајку сам нежно волео. Био сам сувише млад и морао сам, да не бих полудео, све што сам преживео што пре да потиснем. Али, нисам заборавио.

Касније сам сазнао да сам извукао главу из најтеже цивилне несреће која се догодила у Британији током читавог другог светског рата. На степеницама подземне железнице у Бетнал Грину изгубљена су 173 људска живота.

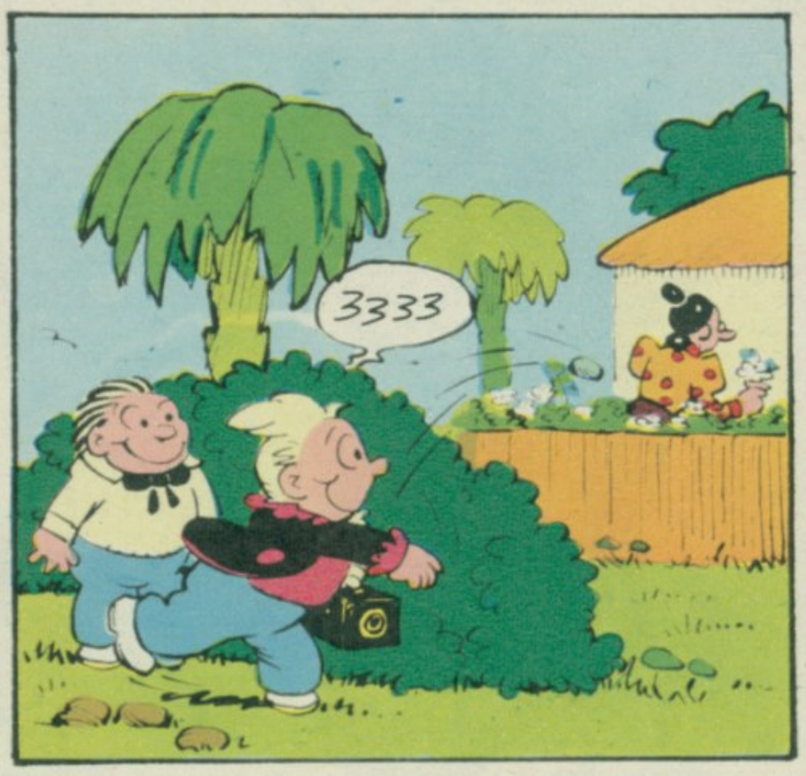
Томас Чандлер

БИМ И БУМ

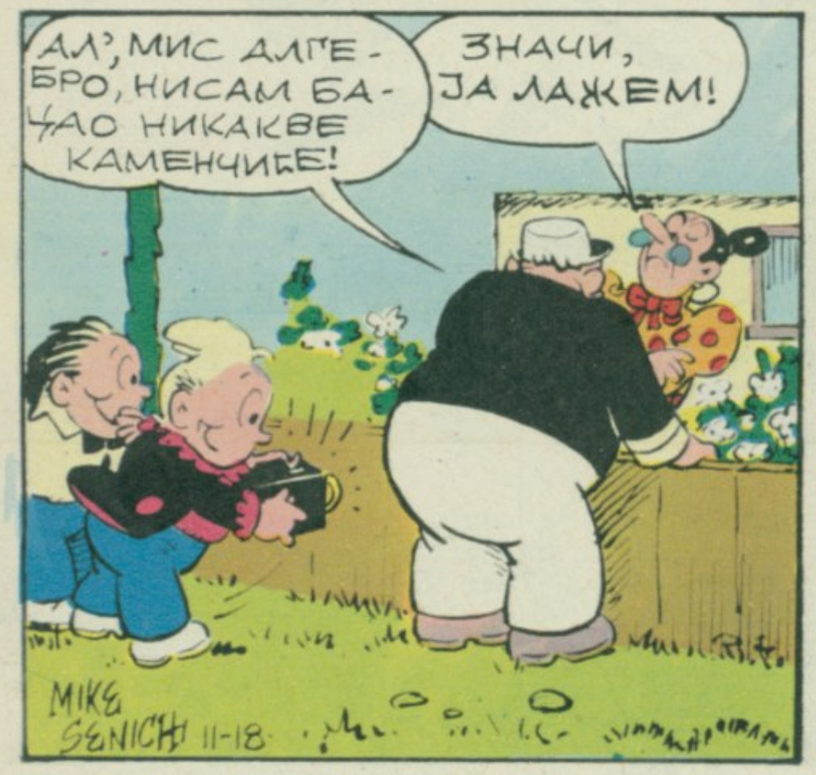

BABALU стрип

ТИМ ТАЈЛОР: ПАТРОЛА СЛОНОВЕ КОСТИ

ОД ТУКЕ АГ'АНЕ ДО НАШЕ ПРЕДСТРАЖЕ У ПАМБУ ПРОТЕЖЕ СЕ ПЕШЧАНА ОБАЛА?

АЛИ НА ПОЈЕДИНИМ МЕСТИМА ОБАЛА ЈЕ ИСПРЕКИДАНА ЛИТИЦАМА? ЗАТО ЋЕТЕ МОРАТИ ДА СЕ КРЕЋЕТЕ ЗАОБИЛАЗНИМ ПУТЕМ!

LYMAN AND BOB YOUNG 3-18

ВЕРУЈЕТ ДА ЋЕТЕ УСПЕТИ ДА РЕШИТЕ ТАЈНУ ДУХА СА ОБАЛЕ ДИНА?

ВАША ПАТРОЛА ИМАЋЕ ТРИ ЧЛАНА? БИЋЕТЕ У ДРУШТВУ СА НАРЕДНИКОМ ТИПОМ!

КО ЈЕ ОН?

© 1960, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

!!

ДА ВАС УПОЗНАМ С ЊИМ?

НАРЕДНИК ТИПО ЈЕ ЧЛАН НАШЕ ПАТРОЛЕ У ПРЕДСТРАЖИ У ПАМБУ? СТИГАО ЈЕ ОВДЕ БРОДОМ!..

... АЛИ НИЈЕ МОГАО ДА СЕ ВРАТИ ЈЕР ПАТИ ОД МОРСКЕ БОЛЕСТИ? ЗАТО ЋЕ САДА С ВАМА ПЕШИЦЕ?

ДРАГО МИ ЈЕ, ТИПО?

LYMAN AND BOB YOUNG 3-19

ХЕЈ!

ЗАШТО МИ ЈЕ ПОЦЕПАО КОШУЉУ?

УВРЕДИО СИ ГА? НИСУ МУ СЕ ОБРАТИО СА НАРЕДНИЧЕ ТИПО!

ШАЛИТЕ СЕ, МАЈОРЕ?

МОЖЕШ ДА ПРОВЕРИШ!

НЕКА, ХВАЛА!

ВАШ ПУТ ЋЕ БИТИ НАПОРАН! МОРАЋЕТЕ МНОГО ДА ПЕШАЧИТЕ, А НАРЕДНИК ТИПО ЋЕ ВАМ БИТИ ПРАВА ЗАБАВА!

У ТО НЕ СУМЊАМ!

LYMAN AND BOB YOUNG 3-21

БОЈИМ СЕ ДА НЕКЕТЕ ИЗДРЖАТИ...

АКО УСПЕ, НАРЕДНИК ТИПО, ОНДА ЋЕМО И МИ!

ЧЗ ПУТ ЋЕТЕ СИГУРНО НЕКОГ СРЕСТИ! РАСПИТУЈТЕ СЕ О СВЕТУ! МОЖДА ЋЕТЕ САЗНАТИ НЕШТО О ДУХУ!

ПОКУШАЈТЕ ДА ПРОНАЂЕТЕ МОРНАРЕ СА ОТЕТИХ БРОДОВА!

LYMAN AND BOB YOUNG 3-22

СРЕЋНО, ТИМЕ!

АКО НЕ ОТКРИЈЕТО НИШТА, ПОЧЕЋУ И САМ ДА ВЕРУЈЕМ У ДУХОВЕ!

ЖАО МИ ЈЕ НАРЕДНИЧЕ ТИПО, ЗА ТЕБЕ НЕМАМО ОДГОВАРАЈУЋУ УНИФОРМУ!

ХЕЈ, НЕ ДИРАЈ МОЈ ШЕШИР!

ОДАКЛЕ ТИ БАНАНЕ?

ВИДИ У ШТА СИ НАС УВАЛИО!

LYMAN and BOB YOUNG 3-23

ЛУКА АГАНА ЈЕ ОСТАЛА ИЗА НАС!

А ИСПРЕД СУ САМО ДИНЕ!

НЕМАМО БАШ НИКАКАВ ЗАКЛОН ОД ДУХА!

НИЈЕ НАМ НИ ПОТРЕБАН ЈЕР НАШ ДУХ ЈЕ СТВАРАН КАО ТИ И ЈА!

?

LYMAN and BOB YOUNG 3-24

НИИИЗ!

НЕ ОТИМАЈ СЕ! ЖЕЛИМО ДА ТИ ПОМОГНЕМО!

ОВО ЋЕТЕ НАУЧИТИ ДА НЕ ДИРАШ СВЕ ШТО ВИДИШ!

LYMAN and BOB YOUNG 3-25

ЈЕДРЕЊАЦИ КОЈИ ПРЕНОСЕ ТОВАР!

ОНИ СУ И ЖРТВЕ ДУХА СА ОБАЛЕ ДИНА!

ИМА ИХ ШЕСТ!

ИДУ ЗАЈЕДНО ДА БИ СЕ ЗАШТИТИЛИ ОД ЊЕГА!

ДО БАВОЛА! УШКЕ РЕКЕ ЈЕ ИСПРЕД НАС!

LYMAN and BOB YOUNG 3

ХОЋЕТО ЛИ УСПЕТИ ДА ГА ПРЕБЕТО?

ДА ПОКУШАМО!

3-28

СТРУЈА ЈЕ СУВИШЕ БРЗА!

ВРАТИТО СЕ НА ОБАЛУ! ИЋИ ЋЕТО УЗ РЕКУ! МОЖДА ЋЕТО НАЋИ НА НЕКИ ПРЕЛАЗ!

КУЋИЦА! НАДАМ СЕ ДА ИМА НЕКОГ У ЊОЈ!

LYMAN AND BOB YOUNG

ДОБАР ДАН! ЗНАТЕ ЛИ ГДЕ У БЛИЗИНИ МОЖЕ ДА СЕ ПРЕБЕРЕ РЕКА?

ЗА КУ ВАС ПРЕВЕСТИ! КУДА САМО ЖЕЛИТЕ?

ИДЕМО ПЕШИЦЕ ДО ПАТБА! ТРАГАМО ЗА ДУХОМ СА ОБАЛЕ ДИНА!

ЧУО САМ ПРИЧУ О ЊЕМУ!

ЖИВИМ ОВДЕ ВЕЋ ПЕДЕСЕТ ГОДИНА И НИСАМ ВИДЕО НИ ДУХОВЕ, НИ СИРЕНЕ!

LYMAN AND BOB YOUNG 3-29

АЛИ, МНОГИ БРОДОВИ СУ НЕСТАЛИ, А МОРНАРЕ ЈЕ НАТЕРАО ДА СКОЧЕ У МОРЕ - ДУХ!

БАХ! ПОСАДА БРОДОВА ЈЕ НЕДЕЉАМА НА ПУЧИНИ И ДОВОЉНО ЈЕ ДА ГАЛЕБ КЛИКНЕ, А ОНИ ОД СТРАХА СКОЧЕ У МОРЕ!

ВИ, ЗНАЧИ, МИСЛИТЕ ДА УЗАЛУД ТРАГАМО!

НАРАВНО!

LYMAN AND BOB YOUNG 3-30

ВИДИШ, СТАРИ НЕ ВЕРУЈЕ У ДУХА!

БАР НАМ ЈЕ ПОТОГАО ДА ПРЕБЕТО УШЋЕ РЕКЕ!

4

ЏИЏИ!

ПОГЛЕДАЈ! НЕШТО СЕ ДОГАЂА У МОРУ!

ПЕРАЈА АЈКУЛЕ!

СИГУРНО ЈЕ НАИШЛА НА ЈАТО РИБА!

НЕ! ОНО ЈЕ ЧОВЕК!

ПОТРЕБНА МУ ЈЕ ПОМОЋ!

LYMAN AND BOB YOUNG 4-1

ВУУ!

ИЗВУЦИ ГА НА ОБАЛУ, ТИМЕ! ЈА ВАС ШТИТИТИ!

СМИРИ СЕ, НАРЕДНИЧЕ ТИПО! СВИ СТО ДОБРО?

LYMAN AND BOB YOUNG 4-2

ЗА ДЛАКУ СТЕ ИЗБЕГЛИ СМРТ!

ОДАВНО МЕ ЈЕ ПРАТИЛА ТА АЈКУЛА...

ПЛИВАЛИ СТЕ СА ПУЧИНЕ?

ДА! ТАТО ЈЕ ОСТАО МОЈ БРОД!

НЕЋЕТЕ МИ ВЕРОВАТИ... АЛИ **ДУХ** МЕ ЈЕ НАТЕРАО ДА СКОЧИМ У МОРЕ!

ЗНАЧИ, ВИ СТЕ ЖРТВА ДУХА СА ОБАЛЕ ДИНА!

ШТА? ВИ СТЕ ЧУЛИ ЗА ЊЕГА И ВЕРУЈЕТЕ ТИ ?

САДА, КАДА СМО ВАС СРЕЛИ ЈОШ ВИШЕ СМО УБЕЂЕНИ У ЊЕГОВО ПОСТОЈАЊЕ!

ШТА ЈЕ СА ВАШИМ БРОДОМ?

НЕ ЗНАМ! МОЖДА СЕ СА ВРХА ОНЕ ЈЕЛИНЕ ЈОШ МОЖЕ ВИДЕТИ!

LYMAN AND BOB YOUNG 4-5

ЕНО ГА! УПРАВЉЕН ЈЕ ЈУЖНО ОДАВДЕ!

5

ВЕТАР ЈЕ СЛАБ? АКО ПОЖУРИМО, МОЖДА БЕМО МОЋИ ДА ДРЖИМО БРОД НА ОКУ?

ВИ СЕ ВРАТИТЕ У АГАНУ И ИСПРИЧАЈТЕ СВЕ ОВО МАЈОРУ МЕДЕРСУ ИЗ ПАТРОЛЕ СЛОНОВЕ КОСТИ!

ТРЧАЋЕМО КОЛИКО МОЖЕМО?

НАРЕДНИЧЕ ТИПО, ЗА НАМА?

LYMAN AND BOB YOUNG

4-6

БРОД СЕ СВЕ ЈАСНИЈЕ ВИДИ?

МОЖДА ЋЕ ОВДЕ НЕГДЕ ПРИСТАТИ?

НЕ? ВЕТАР ЈЕ СВЕ ЈАЧИ?

ЗА НЕКОЛИКО МИНУТА ЈЕДРЕЊАК ЋЕ НЕСТАТИ С ВИДИКА!

ЧУДНО ДА СТО ГА СТИГЛИ, СВОЈИМ ОЧИМА БИСМО ВИДЕЛИ ТОГ ДУХА?

СПАДЕ, ПОГЛЕДАЈ! ВРХ ЈЕДРА!

БРОД КАО ДА ЈЕ ИЗВУЧЕН НА СУВО?

ЧУДНО ДА СТО ГА СТИГЛИ, СВОЈИМ ОЧИМА БИСМО ВИДЕЛИ ТОГ ДУХА?

ОН НАМ СЕ ПРИБЛИЖАВА?

У ПРАВУ СИ?

ЧУВАЈ, НАРОДЕ?

?!

ШКРИПТ!

ПРАВА ЈЕ РЕТКОСТ ВИДЕТИ ЧОВЕКА ОВДЕ? ЈА САМ ЦЕК?

ИМАТЕ НЕОБИЧНО ВОЗИЛО!

ДА? АЛИ ЧУ-ПЕВАМ ДА ПРЕЂЕМ ЊИМЕ И ПО СТО КИЛОМЕТАРА ДНЕВНО!

LYMAN AND BOB YOUNG 4-11

КАД ПЛИМА НЕШТО ИЗБАЦИ НА ОБАЛУ, ЈА И МОЈА КОПНЕНА ЈЕДРИЛИЦА ПРВИ ТО ПРОНАЂЕМО!

ДА ЛИ СТЕ ЧУЛИ ЗА ДУХА СА ОБАЛЕ ДИНА?

НЕМА ТАКВОГ ОВДЕ, БУДИТЕ СИГУРНИ!

УПРАВО СМО РАЗГОВАРАЛИ С МОРНАРЕМ КОГА ЈЕ ДУХ НАТЕРАО ДА СКОЧИ У МОРЕ!

ВИДЕО САМ НЕКИ ЈЕДРЕЊАК? АКО ХОЋЕТЕ, МОЖЕМО ДА ГА СТИГНЕМО!

LYMAN AND BOB YOUNG 4-12

СИГУРАН САМ ДА ЈЕ ТО ОНАЈ УКРАДЕНИ БРОД!

БУДИТЕ МОЈ ПУТНИК ПА ЋЕМО ТО ОДМАХ САЗНАТИ!

LYMAN AND BOB YOUNG 4-13

ПОКУШАЈТЕ ДА МУ СЕ ШТО ВИШЕ ПРИБЛИЖИТЕ! ЖЕЛИМО ДА ВИДИМО КО СЕ КРИЈЕ ПОД МАСКОМ ДУХА!

МОГУ ДА ПОВЕЗЕМ САМО ЈЕДНОГ!

ПОЂИ ТИ, ТИМЕ! НАРЕДНИК ТИПО И ЈА ЋЕМО ТИ СЕ ПРИДРУЖИТИ КАСНИЈЕ!

СРЕЋНО, ТИМЕ!

ВАШЕ ВОЗИЛО СЕ ЗАИСТА КРЕЋЕ!

МОЖЕ ОНО ДА ДОСТИГНЕ И ШЕЗДЕСЕТ КИЛОМЕТАРА НА ЧАС!

ЈЕДРЕЊАК БИ ТРЕБАЛО УСКОРО ДА СЕ ПОЈАВИ!

LYMAN AND BOB YOUNG 4-14

ЕНО ГА!

АЛИ, ВЕК ЈЕ ПРОШАО СТЕНУ!

А МИ ДАЉЕ НЕ МОЖЕМО!

ПОПЕЋУ СЕ НА ВРХ ЛИТИЦЕ! МОЖДА ЋУ НЕШТО ВИДЕТИ!

© 1960 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

LYMAN AND BOB YOUNG 4-5

НИ ТРАГА ОД ЈЕДРЕЊАКА!

АЛИ, БИО ЈЕ САСВИМ БЛИЗУ И НИЈЕ МОГАО ТАКО БРЗО ДА НЕСТАНЕ!

ДА ЛИ ЈЕ ПОТОНУО...

...ИЛИ У СТЕНИ ПОСТОЈИ ВЕЛИКА ПЕЋИНА?

LYMAN AND BOB YOUNG 4-18

ЛИТИЦА СЕ ПРОТЕЖЕ ГОТОВО КИЛОМЕТАР!

НЕ ВИДИМ НИКАКВУ ПЕЋИНУ ИЛИ УДУБЉЕЊЕ!

СПАД И ТИПО ЋЕ МОРАТИ ДА ПЕШАЧЕ ЧИТАВ ДАН ДА БИ МЕ СТИГНЕ! ЈА ЋУ ЗА ТО ВРЕМЕ ДА ИСТРАЖИМ ОКОЛИНУ!

LYMAN AND BOB YOUNG 4-19

КАКО ЈЕ ПУСТО И ПОРЕД ГАЛЕБОВА!

© 1960 King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

НИЈЕ БИЛО ЛАКО КРЕТАТИ СЕ ПО ОПАСНОЈ ЛИТИЦИ...

ОХ?

LYMAN AND BOB YOUNG 4-20

МАЛО ЈЕ ТРЕБАЛО ДА СЛЕТИМ!

© 1960 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

LYMAN AND BOB YOUNG 4-21

КОЛИКО ЛИ ДУБОКО ЗАЛАЗИ ОВА ПУКОТИНА У КОПНО?

ЧУХ! ЈЕДВА!

LYMAN AND BOB YOUNG 4-22

ДА ПОКУШАМ ДА СЕ ПОПНЕМ?

КАКО ЈЕ ВИСОКО? КАМЕНЧИЋ, НА КОЈИ САМ СЕ ОКЛИЗНУО, ТЕК САД ЈЕ БУКНУО?

ВИДИ СЕ ВОДА!

НЕШТО ПЛИВА ПО ПОВРШИНИ? ИЗГЛЕДА ЈЕДРЕЊАК?

9

САМО ЈЕ БЕЗ ЈЕДАРА?

У ВОДИ СЕ ВИДЕ И ОБРИСИ ПЕЋИНЕ?

ОВДЕ СЕ, СИГУРНО, ДОВЛАЧЕ УКРАДЕНИ ЈЕДРЕЊАЦИ?

СЕДИМ ОВДЕ, А ИСПОД МЕНЕ ЈЕ ДУХ САОБАЋЕ ДИНА?

БОЉЕ БИХ СЕ ОСЕЋАО ДА СУ СА МНОМ СПАД И ОНАЈ МАЈТУН?

LYMAN AND BOB YOUNG 4-26

АЛИ, СПАД И ТИПО СУ СПОРО НАПРЕДОВАЛИ...

ОСТАВИЋУ СВОЈ ШЕШИР ОВДЕ? ТАКО БУ ПРИВУКИ ПАЖЊУ СПАДУ ДА ПОГЛЕДА ДОЛЕ?

МОРАМ НЕКАКО ДА СЕ СПУСТИМ?

УУУ? НЕКЕ БИТИ ЛАКО?

LYMAN AND BOB YOUNG 4-27

ХЕЈ? ОВУ СТЕНУ, УСРЕД МОРА, НИСАМ ВИДЕО?

СПУШТАЊЕ ЈЕ ТЕЖЕ ОД ПЕЊАЊА?

МОРА ДА ПОСТОЈИ НЕКИ ЛАКШИ ПУТ ДОЛЕ?

НЕМА АЈКУЛА НА ВИДИКУ, А ТАЛАСИ ЋЕ ПРИГУШИТИ ПАД МОГ ТЕЛА У ВОДУ?

ПЛИВАЋУ ОКО ОНЕ СТЕНЕ ОКРУЖЕНЕ МОРЕМ?

ОВО САМ ЖЕЛЕО ДА ВИДИМ!

ЕВО ГДЕ СУ НЕСТАЛИ БРОДОВИ?

КАКВА ГУСАРСКА ЛУКА?

ТИМ ЈЕ ЗАПЛИВАО ПРЕМА УНУТРАШЊОСТИ ПРОСТРАНЕ ПЕЋИНЕ ...

ОВО СУ СВЕ НЕСТАЛИ ЈЕДРЕЊАЦИ?

ЧУЈЕМ ГЛАСОВЕ? ЗНАЧИ, НИЈЕ САМО ЈЕДАН ДУХ?

LYMAN AND BOB YOUNG 5-2

ДВОЈИЦА СУ?

ИСТОВАРАЈУ СТВАРИ СА ЈЕДРЕЊАКА КОЈИ СУ УПРАВО ОТЕЛИ?

LYMAN AND BOB YOUNG 5-13

НИ ТРАГА ОД ДУХА? САМО ЈЕ ОНАЈ КРУПНИЈИ ОБУЧЕН У БЕЛО?

А ОНО ЈЕ ПЛЕН, УРЕДНО ПОСЛАГАН!

ОН, ИЗГЛЕДА, И УПРАВЉА ОПЕРАЦИЈОМ!

НЕМА СУМЊЕ, ДУХ СА ОБАЛЕ ДИНА ЈЕ ПИРАТ!

САМО КАД БИХ ЈОШ САЗНАО КАКО СЕ ТО ИЗНЕНАДА ПОЈАВЉУЈЕ НА ЈЕДРЕЊАЦИМА!

ВОДА ЈЕ ОВДЕ ХЛАДНА! ИСПЛИВАЋУ И САКРИТИ СЕ ИЗА ОНИХ САНДУКА!

ШТА ЈЕ ОВО?

LYMAN AND B.B YOUNG 5-5

МИНИЈАТУРНА ПОДМОРНИЦА?

САД МИ ЈЕ СВЕ ЈАСНО!

ПОДМОРНИЦА ИЗРОНИ ПОРЕД САМОГ БРОДА И ДУХ САМО ЗАКОРАЧИ НА ПАЛУБУ ЈЕДРЕЊАКА!

ИДУ ПРЕТА ПОДМОРНИЦИ?

LYMAN AND B.B YOUNG 5-1

САВ СЕ УКОЧИТ У ОВОЈ КОНЗЕРВИ, ДОМО?

СТРПИ СЕ ЈОШ МАЛО, ГРАМЛИ?

12

ЈОШ ЈЕДАН ДОБАР УЛОВ И ДУХОВИ ЋЕ СЕ ПОВУЋИ? НАСТАВИЋЕ ДА ЖИВЕ К'О ЉУДИ?

ОСТАВИЋУ САМ ТИМА КОД ЛИТИЦЕ? ВИДЕО САМ ГА КАКО СЕ ПОПЕО НА ЊУ!

ХВАТА, ЦЕК?

ЗА ТО ВРЕМЕ...

ДУХ СЕ СПРЕМА ЗА ЈОШ ЈЕДНУ ПУЧАЧКУ!

КОЛИКО ЛИ ЋЕ СЕ ЗАДРЖАТИ?

А ПИТАЊЕ ЈЕ КАД ЋЕ СЕ И СПАД ПОЈАВИТИ? МОРАЋУ САМ ДА СЕ УХВАТИМ УКОШТАЦ С ОВОМ ДВОЈИНОМ!

LYMAN AND BOB YOUNG 5-10

ПОДМОРНИЦА, ОЧИГЛЕДНО, ИМА МАПУ ДАЉИНУ ПЛОВЉЕЊА?

КАД БИХ МОГАО ДА ЈОЈ БЛОКИРАМ УЛАЗ У ПЕЋИНУ?

ЈЕДАН ОД ОВИХ ЈЕДРЕЊАКА МОГАО БИ ДА МИ ПОСЛУЖИ...

LYMAN AND BOB YOUNG 5-11

УУХ! ХТЕО САМ ДА ГА ПОТОПИМ, АЛИ ДНО КАО ДА ЈЕ ОД ЧЕЛИКА!

ВАЉДА ЋУ НЕШТО НАЋИ...

ЕВО!

ДИНАМИТ

ДИНАМИТ

LYMAN AND BOB YOUNG 5-12

САМО ДА ИЗВЕДЕМ ЈЕДРЊАК ИСПРЕД УЛАЗА У ПЕЋИНУ?

ФИТИЉ ЈЕ ДОВОЉНО ДУГАЧАК? ИМАЋУ ВРЕМЕНА ДА ОТПЛИВАМ?

БУМ!

КАКВА ЕКСПЛОЗИЈА? ЗА ПОДМОРНИЦУ ЈЕ УЛАЗ У ПЕЋИНУ ЗАТВОРЕН?

ЧУЈЕШ ЛИ, ТИПО? НЕШТО ЈЕ ЕКСПЛОДИРАЛО?

ДИМ У НАШОЈ БАЗИ? ВРАЋАМО СЕ, ГРАМПИ?

САКРИЋУ СЕ ИЗА НЕКЕ СТЕНЕ?

ПОДМОРНИЦА СЕ ВЕЋ ВРАЋА? СИГУРНО СУ ЧУЛИ ЕКСПЛОЗИЈУ ИЛИ ВИДЕЛИ ДИМ?

НЕКО ЈЕ ПОТОПИО ЈЕДРЊАК ДА БИ НАМ БЛОКИРАО УЛАЗ?

ЕНО ГА?

ДАЈ МИ ПИШТОЉ, БРЗО?

КРЕНИ УНАЗАД, ГРАТЛИ!

ВИДЕЛИ СУ ТЕ?

LYMAN AND BOB YOUNG 5-18

?

ДОБРО ЦИЉАЈ, ТИПО! ТИМ ЈЕ У ОПАСНОСТИ!

ЗАРОНИ!

ЂУМ!

LYMAN AND BOB YOUNG 5-19

ПРЕКИНИ, СПАДЕ! ЗАРОНИЛИ СУ!

СТАНИ, ТИПО!

КАТЕН ЈЕ ОШТЕТИО ВРАТАНЦА? ВОДА ПРОДИРЕ!

ИЗРОНИМО ДОК НИЈЕ КАСНО!

НАПОЉЕ И РУКЕ УВИС!

LYMAN AND BOB YOUNG 5-20

ВИДЕЛИ СМО ДИМ И ОДМАХ ДОЈУРИЛИ! КО СУ ОВА ДВОЈИЦА, ТИМЕ?

ДУХОВИ СА ОБАЛЕ ДИНА!

Убрзо...

ЗАТВОР У АГАНИ ДОБИЋЕ ЈОШ ДВОЈИЦУ ЗАТВОРЕНИКА!

МОРНАРИ КЕ БИТИ ПРЕСРЕЋНИ КАД ТО ЧУЈУ!

КО ЈЕ ОД ВАС ДВОЈИЦЕ ПОГОДИО ПОДТОРНИЦУ?
БОМБАРДОВАТИ СМО ЈЕ ТАКО БРЗО ДА НИСМО НИ ВИДЕЛИ!
ЗАДАТАК СМО ОБАВИЛИ? САД САМО ДА ВРАТИМО ШИМПАНЗУ ЊЕГОВОМ ГАЗДИ КАРСОНУ У ПРЕДСТРАЖИ У ПАМПУ?
А ТО НЕЋЕ БИТИ ТЕШКО?
НЕМОЈ ТО ДВАПУТ ДА КАЖЕШ! ИМАМО ЈОШ МНОГО ДА ПЕШАЧИМО!
LYMAN AND BOB YOUNG
5-23
А ПУТ НИЈЕ БЕЗОПАСАН! МОРАЋЕМО ДА ПРЕБЕМО ЈОШ НЕКОЛИКО ЛИТИЦА!
ОДМАРАЋЕМО СЕ И ЧИЗ ПУТ ГЊУРАТИ!
LYMAN AND BOB YOUNG
5-24
КАКВЕ ДИВНЕ ШКОЉКЕ!
ПОНЕЋУ НЕКУ!
КАД ПРЕБЕШ ЈОШ НЕКОЛИКО КИЛОМЕТАРА БИКЕ ТИ ТЕШКЕ И БАЦИЋЕШ ИХ!
НЕ МОГУ ДА ОДОЛИМ И НЕ НАПУНИМ ЏЕПОВЕ!
И НАРЕДНИК ТИПО ЈЕ НЕШТО ПРОНАШАО!
НИЈЕ МНОГО ЛЕПА, ПРИЈАТЕЉУ! СВА ЈЕ ЦРНА И...
ИЗГЛЕДА ДА ГРЕШИМ!
СПАДЕ!
?
LYMAN AND BOB YOUNG
5-25
ПОГЛЕДАЈ ОВУ ШКОЉКУ!
НА ПРВИ ПОГЛЕД, НИШТА НАРОЧИТО!
LYMAN AND BOB YOUNG
5-26
АЛИ, ШИМПАНЗА ЈЕ ДРЕСИРАН И НЕ БИ ЧИЗЕО БИТИ ШТА!
ОВО ЈЕ СРЕБРНА ШКОЉКА!

У ПРАВУ СИ, СПАДЕ?

ЗНАМ МНОГЕ РЕТКЕ ШКОЉКЕ, АЛИ СРЕБРНУ ПРВИ ПУТ САДА ВИДИМ! МОРА ДА НАМ СЕ ПРИВИБА! ДУГО СМО БИЛИ НА СУНЦУ!

НЕ? ОДГОНЕТНУКЕТО ТАЈНУ АКО ПРЕТРАЖИМО ОКОЛИНУ!

LYMAN AND BOB YOUNG 5-27

ТИ ПОГЛЕДАЈ СВЕ ТЕ ШКОЉКЕ, ЈА ЋУ ЗАВИРИТИ У ОНО ЖБУЊЕ!

И ЈА САМ НЕШТО ПРОНАШАО!

ЕВО ЈОШ ЈЕДНОГ ПРЕДМЕТА ОД МЕТАЛА, ОВОГ ПУТА ОД ЗЛАТА!

LYMAN AND BOB YOUNG 5-28

КЉОВУ КОЈА ЈЕ ИЗРЕЗБАРЕНА!

СВЕ ТИ ОВО ЛИЧИ НА...

...БРОДОЛОМ!

КАД ЛИ СЕ ДОГОДИО?

ТАКО ЈЕ!

ОВИ ПРЕДМЕТИ ОЧИГЛЕДНО, НИСУ БИЛИ ДУГО У ВОДИ!

КО ЗНА! МОЖДА СУ БИЛИ ЗАПЕЧАКЕНИ У САНДУКУ КОЈИ СЕ НЕДАВНО РАЗБИО О СТЕНЕ!

ЗАКОПАЋЕМО ИХ ОВДЕ И ОБАВЕСТИТИ КАРСОНОВУ ПАТРОЛУ ШТА СМО ПРОНАШЛИ!

КАКО ДА ИМ ОБЈАСНИМО ГДЕ ДА ДОЂУ КАД СУ СВЕ ОВЕ СТЕНЕ ИСТЕ?

© 1960, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

У ПРАВУ СИ? САМИ ЋЕМО ОБЕЛЕЖИТИ МЕСТО?

АЛИ, ТО МОЖЕ ПРИВУЋИ ПАЖЊУ СЛУЧАЈНОГ ПРОЛАЗНИКА?

17

ЗАКОПАЋЕМО ПРЕДМЕТЕ КОД ТРЕЋЕГ ГРЕБЕНА, А ОБЕЛЕЖИТИ ПЕТИ!

LYMAN AND BOB YOUNG 5-31

ТАКО ЈЕ! НА ОБАЛИ ПРЕКО ПУТА ПЕТОГ ГРЕБЕНА! НАСЛАГАЋЕМО КАМЕЊЕ!

ДОБАР СИ РАДНИК, НАРЕДНИЧЕ ТИПО!

ОВО КАМЕЊЕ ИМАЋЕ ЗНАЧАЈА САМО ЗА НАС ДВОЈИЦУ!

LYMAN AND BOB YOUNG 6-1

БОЈИМ СЕ ДА ГА БУРА НЕ РАЗНЕСЕ!

НАРЕДНИЧЕ ТИПО, КРЕЋЕМО?

ОСТАТАК ДАНА ТРОЈКА ЈЕ ПЕШАЧИЛА БЕЗ ОДМОРА...

LYMAN AND BOB YOUNG 6-2

ИЗНЕНАДА...

ТИПО ЈЕ ПОЈУРИО? МОРА ДА СМО БЛИЗУ ПРЕДСТРАЖЕ!

ПОГЛЕДАЈ ГА, ИГРА ОД СРЕЋЕ!

И КАРСОН ЋЕ БИТИ РАДОСТАН КАД ГА УГЛЕДА!

© 1960 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

ШТА!? КАРСОНОВА БРВНАРА ЈЕ СПАЉЕНА!

LYMAN AND BOB YOUNG 6-3

НЕКЕ ГРЕДЕ ЈОШ ГОРЕ!

АЛИ, ГДЕ ЈЕ КАРСОН?

ЈАДНИ ТИПО, КАКО ЈЕ ТУЖАН!

© 1960 King Features Syndicate, Inc. World rights reser

ПОЖАР НИЈЕ СЛУЧАЈНО ИЗБИО? И КАРСОНОВ ЧАМАК ЈЕ СПАЉЕН!

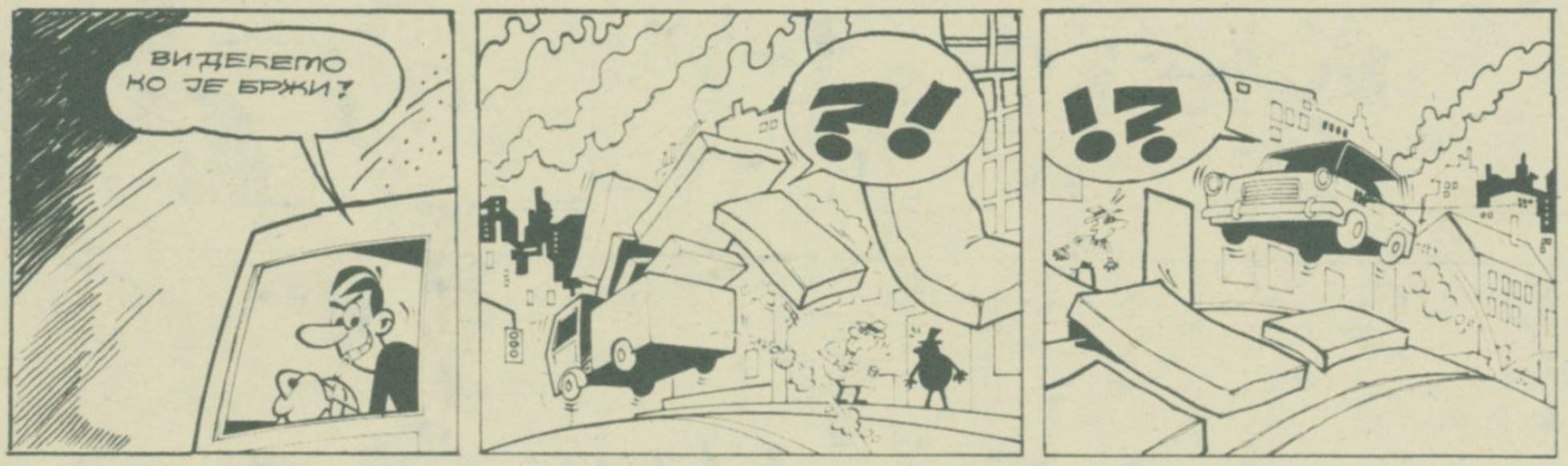
LYMAN AND BOB YOUNG 18

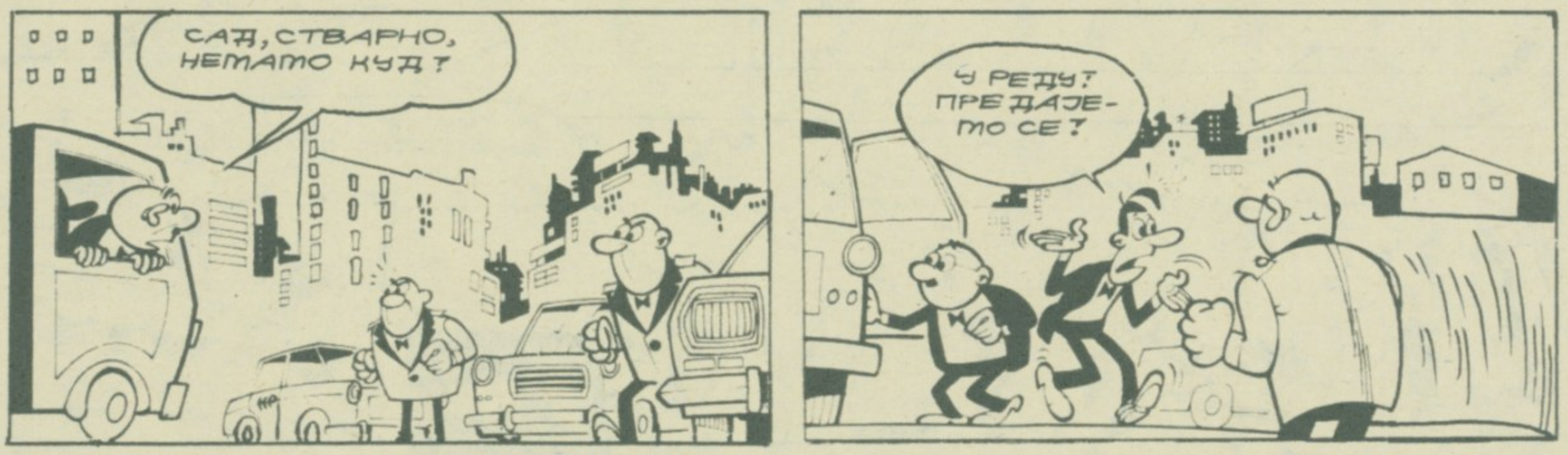
НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ...

ТАЈНИ АГЕНТ ШЕПРТЉИК: ЛУКАВСТВО

ААА!
САМО ХРАБРО!
КАМИОН С МАДРАНИМА?
К'О НА ФИЛМУ!
АЛИ, ОНИ СУ НАМ ЈОШ ЗА ПЕТАМА!
ШКРИИП!

ВИДЕЋЕМО КО ЈЕ БРЖИ!
?!
!?
!
БОИНГ!
ДОЛЕ, ОДМАХ! ТУ ЈЕ ЗАБРАЊЕНО ПАРКИРАЊЕ!
НАЗАД СТО ИХ СЕ ОСЛОБОДИЛИ!
ВАРАТЕ СЕ, ШЕФЕ!

САД, СТВАРНО, НЕМАТО КУД!
У РЕДУ! ПРЕДАЈЕМО СЕ!

ВАШ РАЧУН!
СУТА ЈЕ ТОЛИКА ДА СЕ ОНЕСВЕСТИШ!
А КЕЛНЕРИ ЛУКАВИ ДА ИМ НИКАКО НЕ МОЖЕШ УТАЋИ!

ГОПАЈ

By Bud Sagendorf

БУДИ ПОЗДРАВЉЕНА, МОЈА НЕЗАБОРАВНА ЉУБАВИ!

ОХ, ХЕРКУЛ, МОЈА ЏАЧКА ЉУБАВ!

ШТА ТИ ТУ РАДИШ?

ОЛИВИЦА МЕ ПОЗВАЛА!

ДА Л' САМ ТИ СТВАРНО НЕДОСТАЈАЛА, ХЕРКУЛЕ?

ДА Л' СИ МИ **НЕДОСТАЈАЛА**?

ДА Л' ОБЛАКУ НЕДОСТАЈЕ НЕБО, ДА Л' РЕЦИ НЕДОСТАЈЕ МОРЕ?

ФУЈ!

ОВАЈ МОМАК МОРА ДА ИДЕ ОДАВДЕ!

А, НЕ! ОН ОСТАЈЕ!

ОЛИВА, МОРАШ ДА СЕ ОДЛУЧИШ... ОН ИЛИ ЈА!

У СТАРА ВРЕМЕНА ВИТЕЗИ СУ СЕ БОРИЛИ ЗА РУКУ СВОЈЕ ДРАГЕ!

ЈА САМ СПРЕМАН, КАД ГОД ТИ 'ОЋЕШ!

ГДЕ ЈЕ ХЕРКУЛ?

ПОРУЧИО ТИ ЈЕ ДА СТРАШНО ЖУРИ НА ЈЕДАН САСТАНАК!

11-11

Bud Sagendorf

© 1979 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

ИЗ ИСТОРИЈЕ МЕДИЦИНЕ

Некад се говорило да су за трансфузију потребна три лудака: један који ће крв дати, други који ће је примити и трећи који ће извршити захват

КАКО ПОПРАВИТИ КАРАКТЕР

Још су древни народи сматрали да је крв важна и драгоцена течност, али нису знали њен прави значај. У 5. и 4. веку пре н. е. — мислило се — на пример Хипократ и Аристотел — да се крв ствара у јетри и да тече само кроз вене, а да су артерије пуне ваздуха. Све до почетка овог века медицина је била више или мање пуна мистике и празноверја, а открића крвних група избегла су многе заблуде.

Кад је уочено да без крви нема живота, она је давана болесницима трансфузијом или као средство које се пије „за нову снагу и отпорност". Старе хебрејске књиге, грчка и римска митологија, египатски папируси препоручују ловцима да пију крв убијених медведа или да се купају у крви ради освежења и здравља.

БЕРБЕРИ — ХИРУРЗИ

У то давно време људи су имали чудне представе о људском телу и његовим деловима. Кинеска медицина која је словила као најбоља и није познавала секцију лешева, тумачила је да се срце састоји од седам шупљина и — три длаке. И кроз средњи век о крви се мало знало.

Пуних 16 векова протекло је док су оборена мишљења римског лекара Галена који је открио да се крв креће по телу тамо-амо, слично плими и осеки. Године 1616. лондонски лекар Вилијам Харвеј описао је крв и њено кружно кретање. Била је то револуција у крвотоку „некорисном, лажном, немоћном и штетном", његов колега у другој половини 17. века препоручује често пуштање крви говорећи:

— **Ја видим крв само као узрок болести!**

НЕВЕРОВАТАН РЕКОРД

Џорџ Стал (1660 — 1734), професор универзитета у Халеу и Берлину, пустио је сам себи до 70. године 102 пута крв, а француски војни лекар Франсоа Бриз (1772 — 1833), назван „диктатор медицине", препоручује за лечење катара желуца и црева — пијавице на стомак и главу. Као управник болнице у Вал де Грасеу употребио је 1819. године више од 100.000 пијавица!

Пошто смрт наступа ако се изгуби велика количина крви (од 1,5 до 2 литра), од давнина се настојало да се оболелом да крв здравог човека или чак животиње. При томе су настајале компликације које су познате данас, од тренутка кад је 1900. К. Ландстајнер открио 4 основна типа крви и 1914. кад се натријев хидрат почео користити за конзервисање људске крви.

До сада у давању крви постоји рекорд који, вероватно, неће још дуго нико надмашити: радник Анселми из Рима дао је у току свог живота 600 литара крви у 1000 трансфузија! А шта бележи историја медицине?

ТРИ ЛУДАКА

Прва трансфузија крви изведена је у Лондону 1657. године, мада постоје тврдње да се то догодило много пре, још 1491. године када је један лекар отворио вену на руци папи Иноћентију III кога је ударила срчана кап, и спојио је помоћу цеви с венама тројице дечака од 10 година. После овог директног давања крви, папа је оздравио, а дечаци су због прекомерног губитка крви умрли.

Године 1657. Ричард Ловер је извео трансфузију са животиње на животињу. Под утицајем открића Вилијама Харвеја о крвотоку, објављеног 1628, енглески теолог Потер покушао је дати трансфузију крви са животиње на човека, у нади да ће то „побољшати карактер људи".

Међутим, 1667. то је спровео у пракси Жан Баптист Денис кад је крв јагњета дао болеснику који је боловао од болести спавања. После треће трансфузије пацијент је умро што је довело до судског процеса. Исте године изведена је у Енглеској трансфузија на једном душевном болеснику „не би ли му помогла јагњећа крв која није тако грешна као људска!"

Енглески физиолог и гинеколог Блундел дао је болеснику крв здравог човека 1825. године, али пацијент је после 56 часова умро.

Медицински факултет у Паризу забранио је због тога трансфузије крви јер је при таквим захватима смртност износила 50 одсто. Говорило се да су за трансфузију крви потребно три лудака: један који ће крв дати, други који ће је примити и трећи који ће извршити захват...

Пуни развој метода трансфузије отпочеће тек почетком 20. века.

Д. К.

НА КАВКАЗУ НЕШТО НОВО

У Дагестану (аутономна република на Кавказу) сачињен је програм изградње села и градова у брдима, на местима малих брдских насеља (аула). Прво реконструисано насеље биће аул Гуниб.

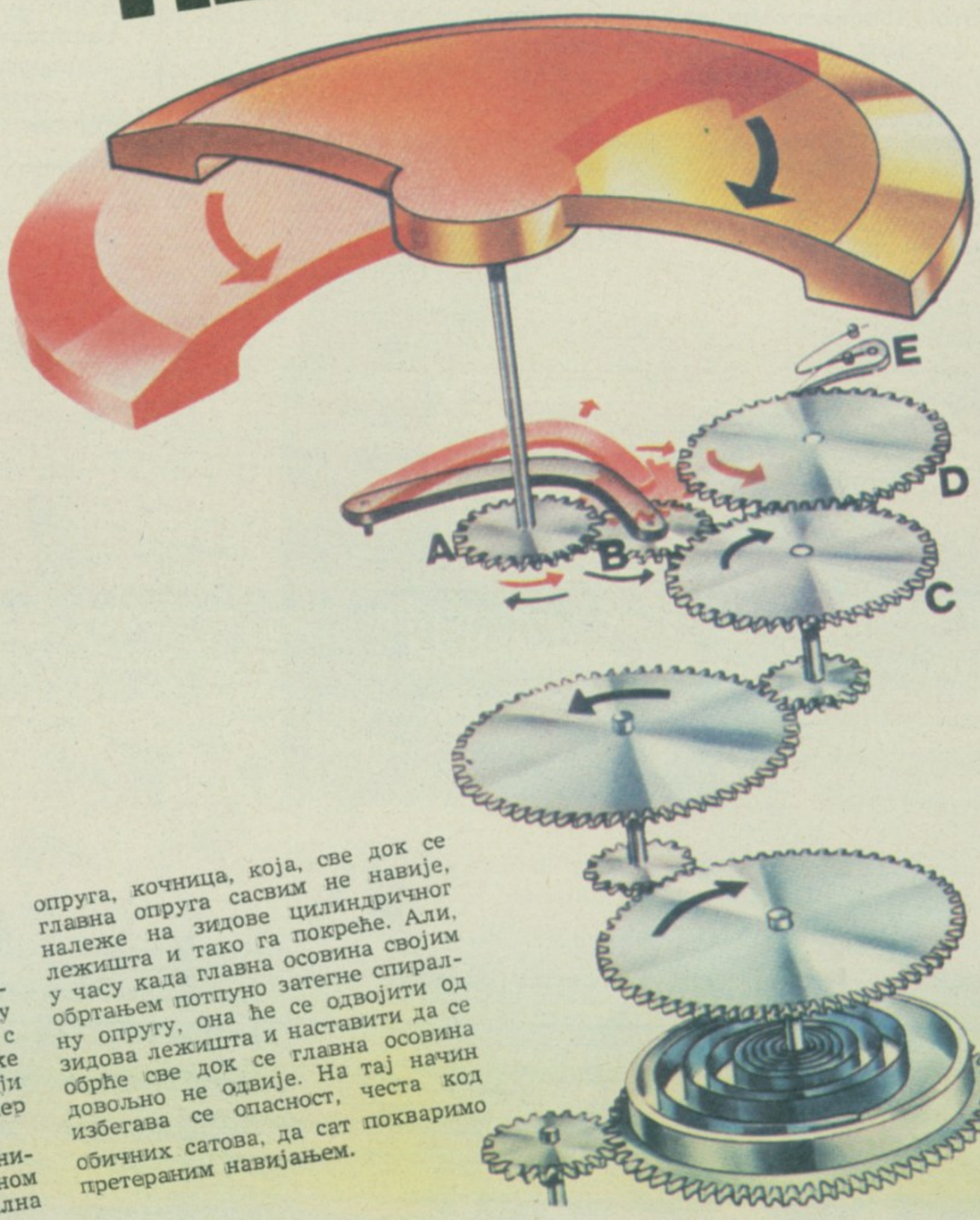
За двадесет до двадесет и пет година, колико је потребно да се реконструише Гуниб, на живописном планинском пропланку ницаће савремени градић. Највише куће биће на пет спратова, а на стрмијим теренима на два-три спрата. Ова насеља ће имати и дом културе, библиотеку, спортску дворану, ресторан, продавнице. Такође ће бити подигнут торањ с којег ће туристи моћи да посматрају панораму града.

По оригиналним пројектима архитеката Грузије и Чечено-Ингушетијске Републике биће обновљено још неколико аула.

ЧУДА ЉУДСКИХ РУКУ

ИДЕ САМ

Часовници са аутоматским навијањем, мада звучи невероватно, нису проналазак нашег века. Још 1800. године у излогу једног швајцарског мајстора стајао је такав сат на коме су његове мање довитљиве колеге могле само да му позавиде. А пре пола века Енглез Томас Харвин конструисао је и ручни часовник са истом практичном особином — да се навија сам.

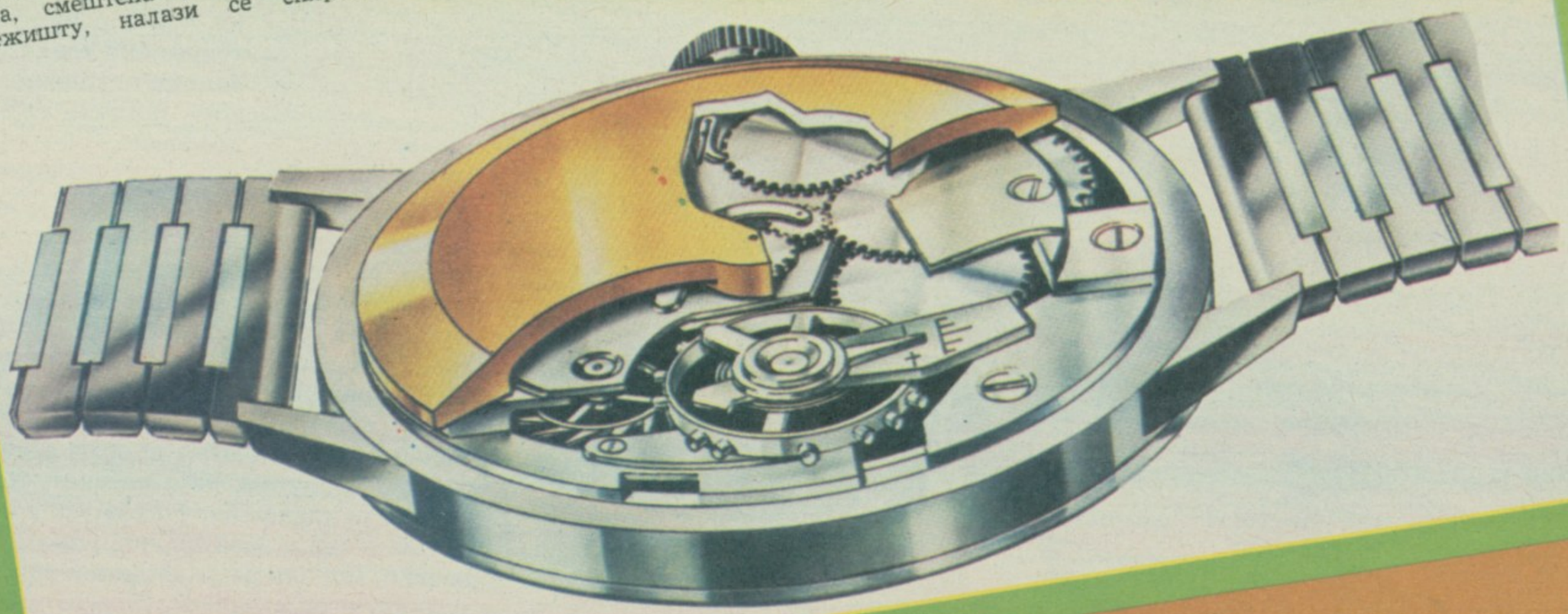
Како се то сат навија сам од себе? Навија га, у ствари, његов власник а да при том не мора нарочито да се труди — довољан је и најмањи покрет руке да се механизам за навијање активира.

Свака промена положаја руке преноси се на диск који у том тренутку почиње да се обрће. Диск је у унутрашњости сата, испод главног сатног механизма и постављен на основу која је преко низа зупчаника спојена са осовином главне опруге.

Диск се обрће у оба правца и при том, без обзира на метар, навија главну опругу. Осовина диска спојена је са погонским точком А који силу ротације преноси на зупчаник В, везан за једну савијену ручицу. У случају да се обртање диска одвија у правцу кретања казаљки на сату, зупчаник Б налеђи ће на зупчаник С, један од пара везаних зупчаника. Иако ће се и С и D обртати, само ће први зупчаник пренети силу обртања на главну опругу. У тренутку када диск престане да се обрће, једна ручица (Е) привремено „кочи“ даље обртање зупчаника.

Уколико се ротација диска одвија у смеру супротном кретању казаљке сата, понавља се исто, с тим што зупчаник В сада належе на зупчаник D чији се преносе на С, при чему се смер обртања мења.

На самом врху сатног механизма, смештена у цилиндричном лежишту, налази се спирална опруга, кочница, која, све док се главна опруга сасвим не навије, належе на зидове цилиндричног лежишта и тако га покреће. Али, у часу када главна осовина својим обртањем потпуно затегне спиралну опругу, она ће се одвојити од зидова лежишта и наставити да се обрће све док се главна осовина довољно не одвије. На тај начин избегава се опасност, честа код обичних сатова, да сат покварimo претераним навијањем.

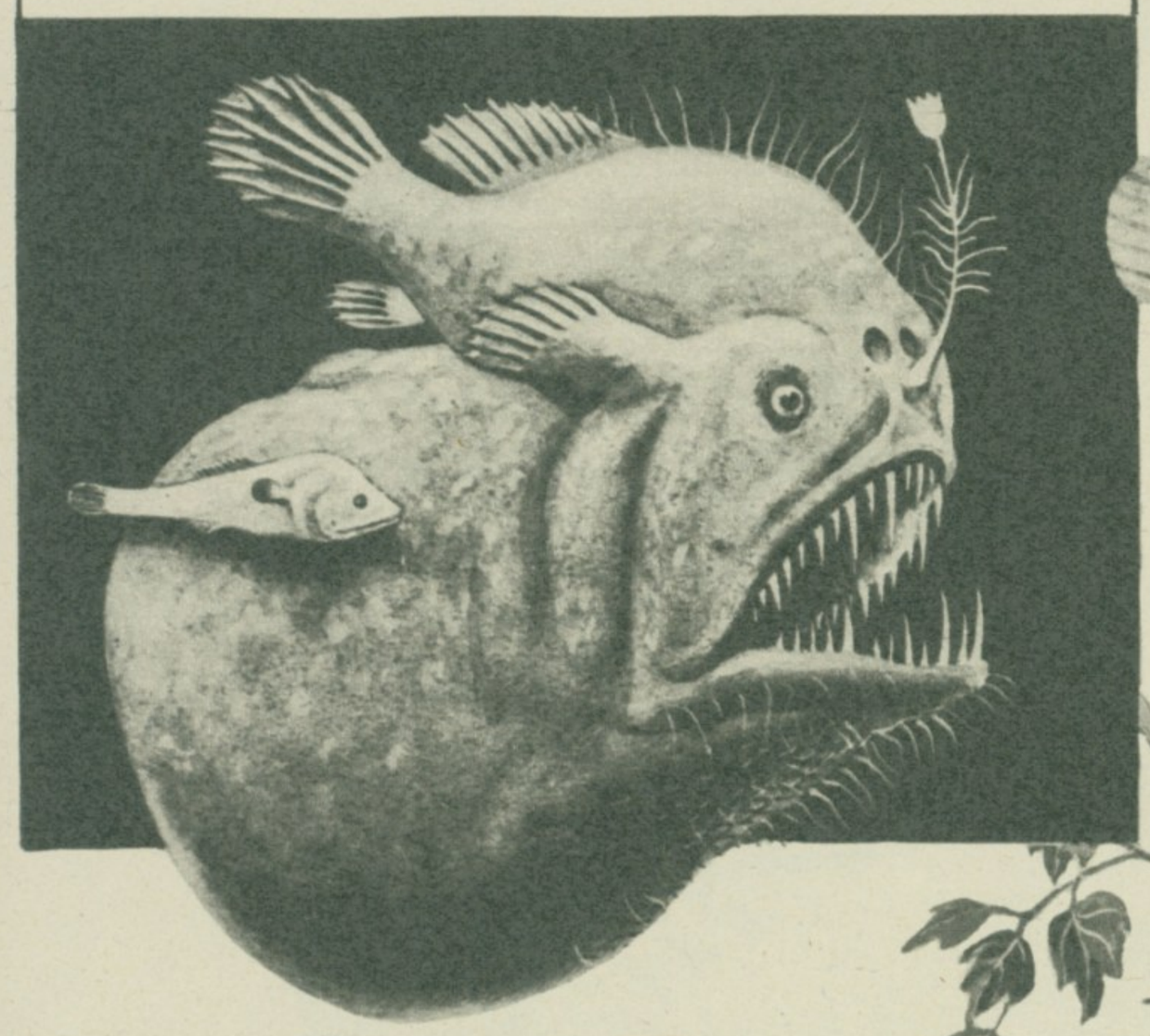

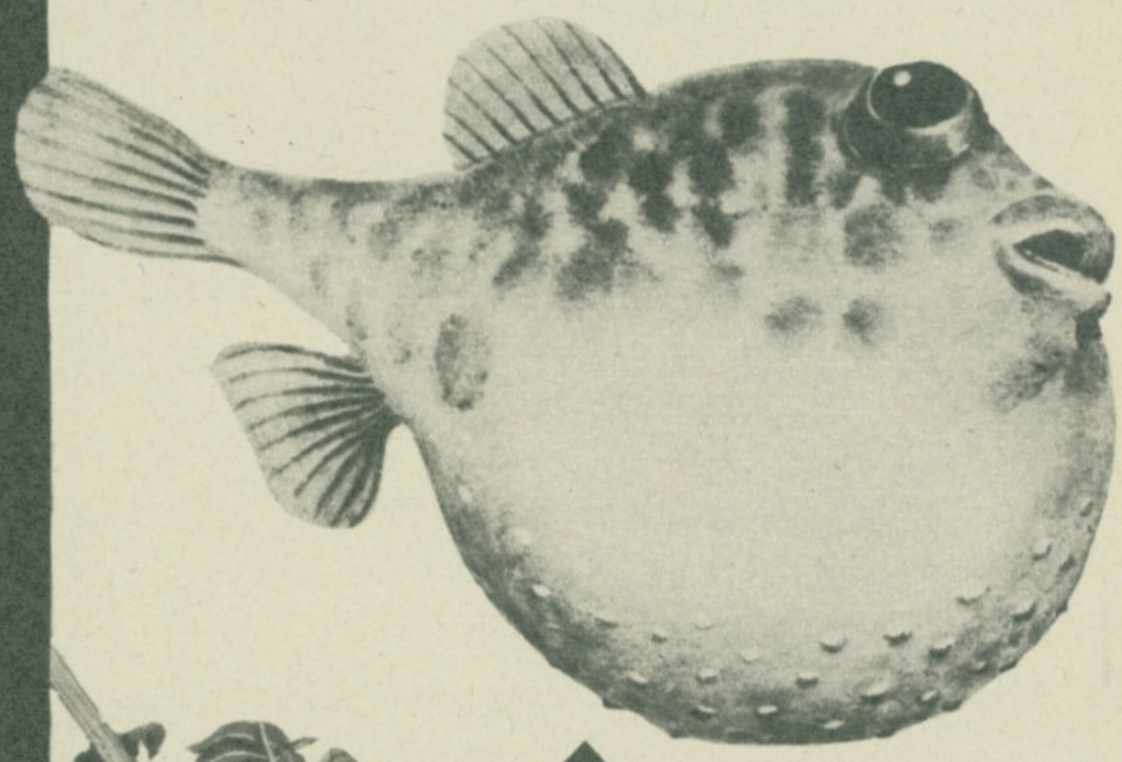
ТАЈНЕ ВОДЕНОГ ЦАРСТВА

КРАДОЉИВ

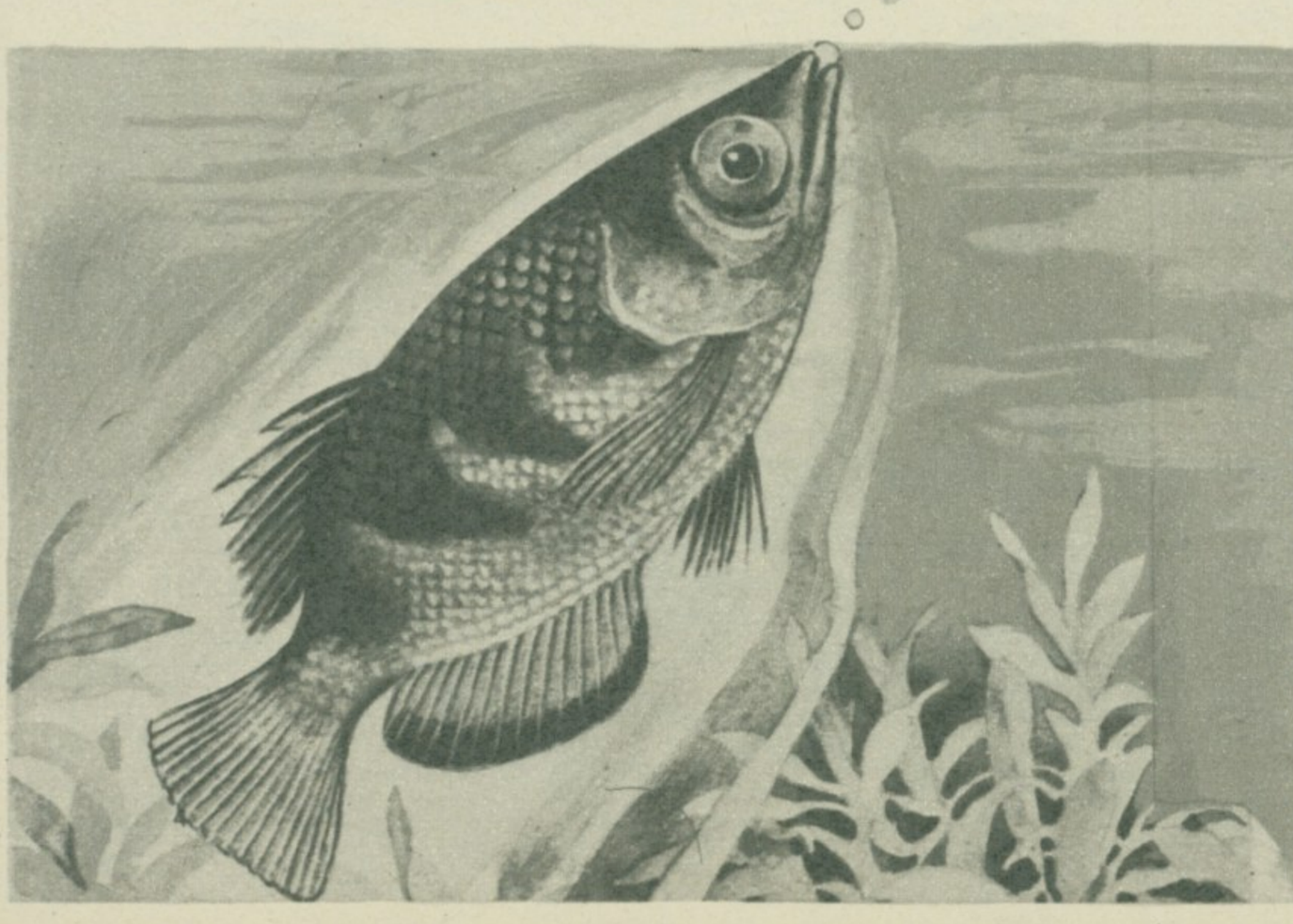
Тешко је тачно утврдити колико врста риба живи у огромним воденим пространствима која заузимају две трећине Земљине кугле. Према неким истраживањима ихтиолога, има их око двадесет пет хиљада. А колико су рибе способне да се прилагоде различитим условима најбоље показује њихова распрострањеност: могу се срести свуда, сем у затрованим водама. Неке без тешкоћа живе и у слатној и у сланој води, а има и таквих које велики део времена проводе на копну.

И КРВОТОК ЗАЈЕДНИЧКИ — Риба-пецач, или грдобина, како је неки називају, један је од најружнијих становника мора. Спада, ипак, међу најбоље и највеће пецароше и веома је прождрљива. Уста су јој огромна, спљоштена глава износи две трећине дужине, па с лакоћом гута плен који је понекад већи и од ње саме. Женка обично нарасте и преко једног метра а »отежа« и 20 кг, док је мужјак веома мали и ретко прелази дужину од 10 цм. Он је овде очигледно »слабији« пол јер цео живот проводи приљубљен уз женку тако да временом њихова тела срасту и крвоток им постаје заједнички. До овог чудног споја долази, претпостављају ихтиолози, зато што грдобине већи део живота проводе на дну мора па би им, због недостатка светлости, било прилично тешко да се нађу у време мрешћења.

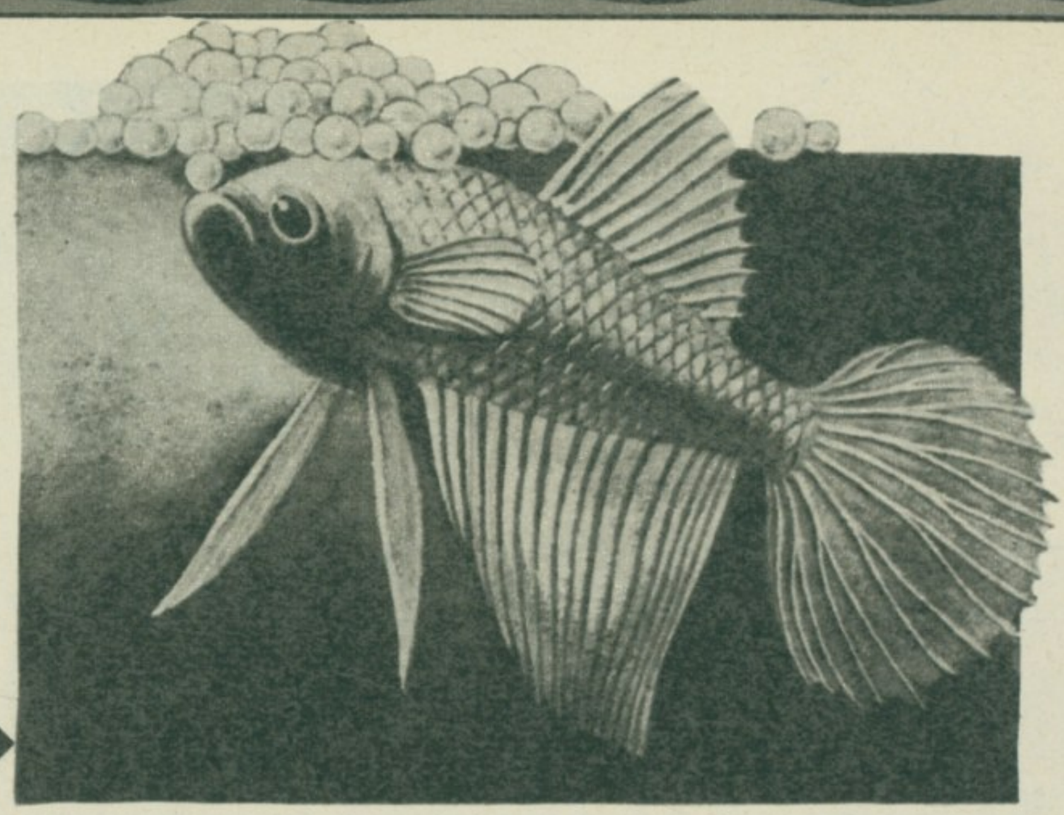

ЧЕТВОРООКА ГЛАДНИЦА — У водама Централне и Јужне Америке живи необична риба за коју научници тврде да има најбољи вид међу свим становницима воденог царства. Ова риба, у народу позната као четвороока, велика је гладница, а чуло вида јој је тако изоштрено да и на великој раздаљини лако уочи плен. Када плива глава јој до пола вири из воде, а два крупна буљава ока налазе се на самој површини. Захваљујући тамној хоризонталној пруги којом је свако око подељено по средини, ова опасна прождрљивица истовремено гледа и изнад и испод водене површине, а њеном »гладном« погледу ретко шта може да промакне.

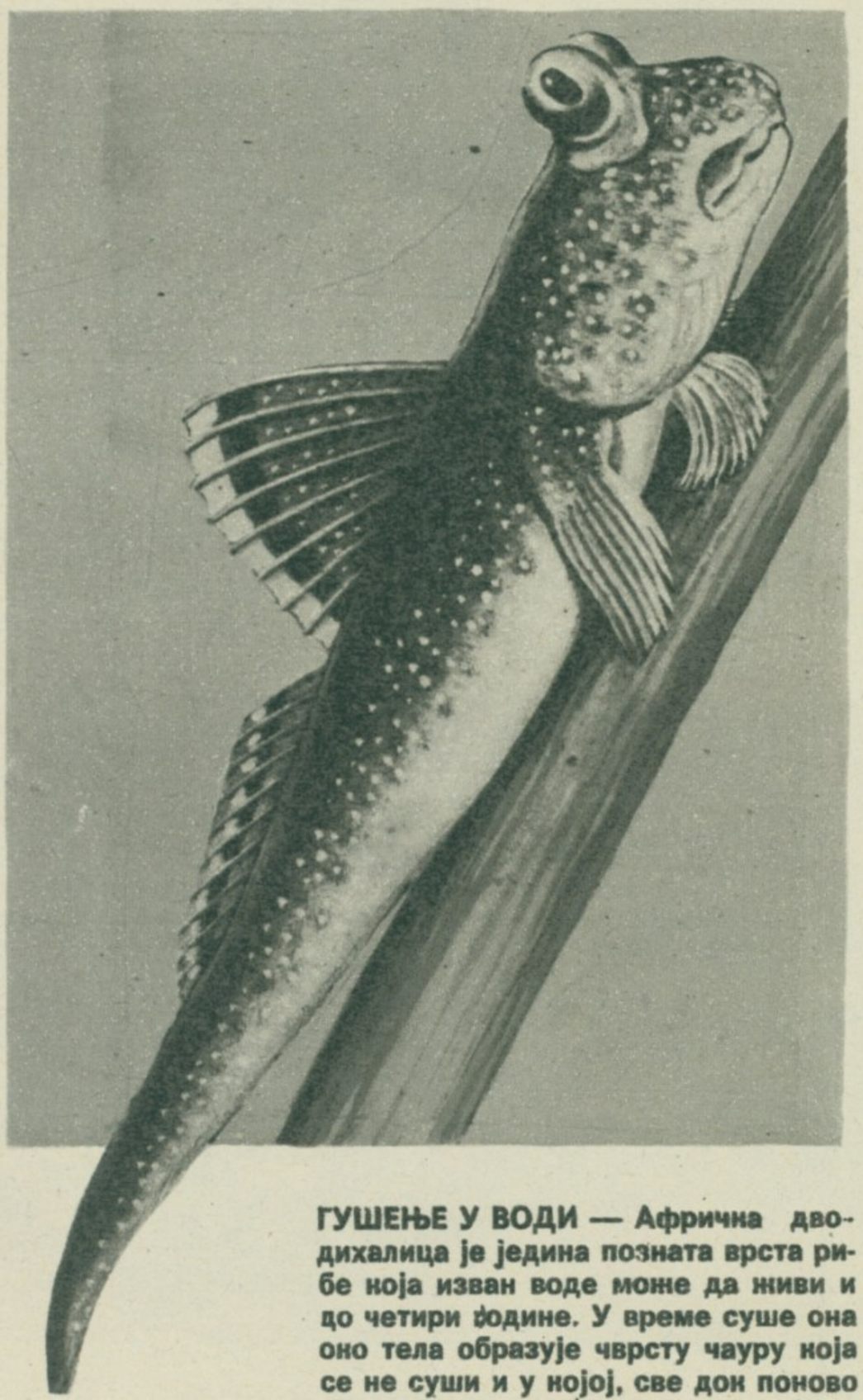

У УСТИМА СНАЈПЕР — Стрелац је добио име по необичној стрељачкој способности којом је обдарен. На горњем делу уста ова риба има уздужни жлеб који, када се уз њега приљуби језик, делује на сличан начин као горњи део пушчане цеви. Стезањем шкржних поклопаца, стрелац може у веома кратким временским размацима да избаци неколико млазева воде и са лакоћом погоди плен који се налази изнад воде. Још, међутим, није одгонетнуто како са толиком прецизношћу успева да погоди циљ. Због преламања светлосних зрака, риба би, нормално, морала да види циљ у положају који се разликује од стварног. Ипак, стрелци са великом тачношћу гађају и погађају на даљини од 90—120 cm, а тврди се да могу да погоде врх упаљене цигарете и на растојању од 3 метра.

...АЦ У КОТЛУ

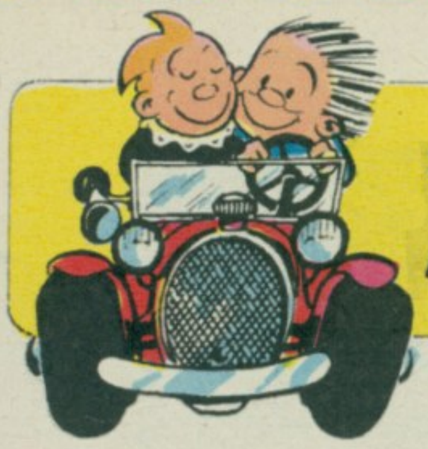

ЧУВАЈ СЕ ОЦА! — Ситне рибице из породице Gurami одувек су привлачиле пажњу ихтиолога, не само због своје изузетне лепоте већ и због необичне љубавне игре. Наиме, у току ње се мужјак и женка додирују устима као да се љубе. За градњу гнезда задужен је мужјак. Од великог броја ситних мехурића које узима устима и затим, обложене лепљивом слузи, издувава на површину, он за веома кратко време направи гнездо чији пречник износи и по неколико сантиметара. Своје младе бригљиво чува, али када после неколико дана ојачају и осамостале се, одједном заборавља на своју улогу главе породице. Ако огладни, у стању је да нападне читаво јато својих потомака и да их у неколико залогаја — прогута.

ГУШЕЊЕ У ВОДИ — Афрична дводихалица је једина позната врста рибе која изван воде може да живи и до четири године. У време суше она око тела образује чврсту чауру која се не суши и у којој, све док поново не наступи кишни период, остаје у стању обамрлости. Док је у чаури, дводихалица нормално обавља све телесне функције: дише, храни се и избацује отпатке. Дисање јој, вероватно, представља најмању тешкоћу. На чаури постоји мали отвор који води у уста, а пошто се дводихалица смешта у усправан положај, њена уста су у најближој вези са усним дисајним тунелом који води до површине. Занимљиво је да ако се стално држе под водом ове рибе могу да се угуше.

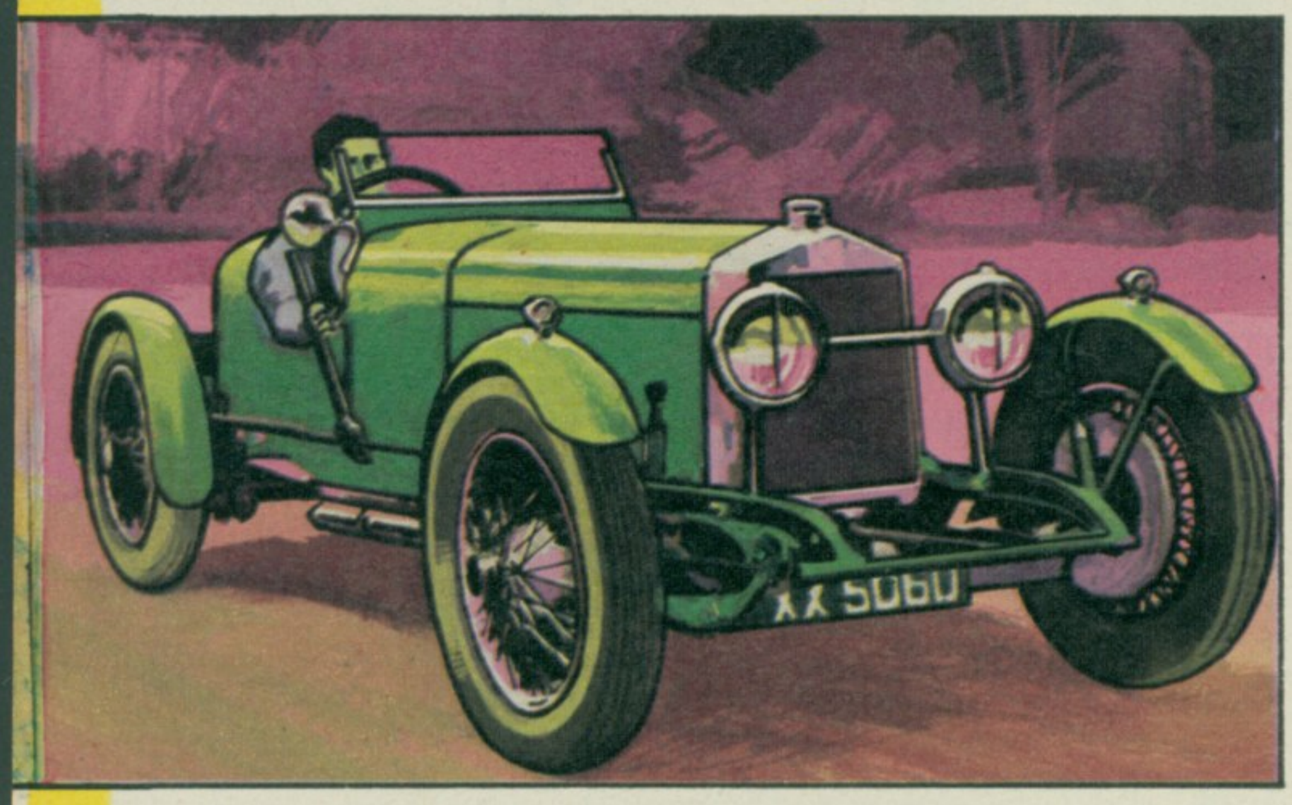
УКУСНИ ПИЛИЋИ — Јужноамерична дводихалица је по грађи веома слична свом афричком сроднику, али за разлику од њега период суше не проводи у чаури већ у блатњавим ходницима, специјално грађеним за ту прилику. О овој необичној риби, која има развијена плућа и често излази и на копно, у народу препричавају многе мало вероватне приче. По једном веровању, она из воде излази искључиво у потрази за храном и веома лукаво вреба плен — гуштере, мишеве и пацове! У другој, наравно измишљеној причи, каже се да дводихалице у својој грамзивости не презају ни од упада у оближње кокошињце — где нападају тек излегле пилиће. Ако их сељани ухвате, једина надокнада за крађу им је укусна рибља чорба која се у овим крајевима сматра специјалитетом.

ЗАБАВНИКОВ САЛОН АУТОМОБИЛА

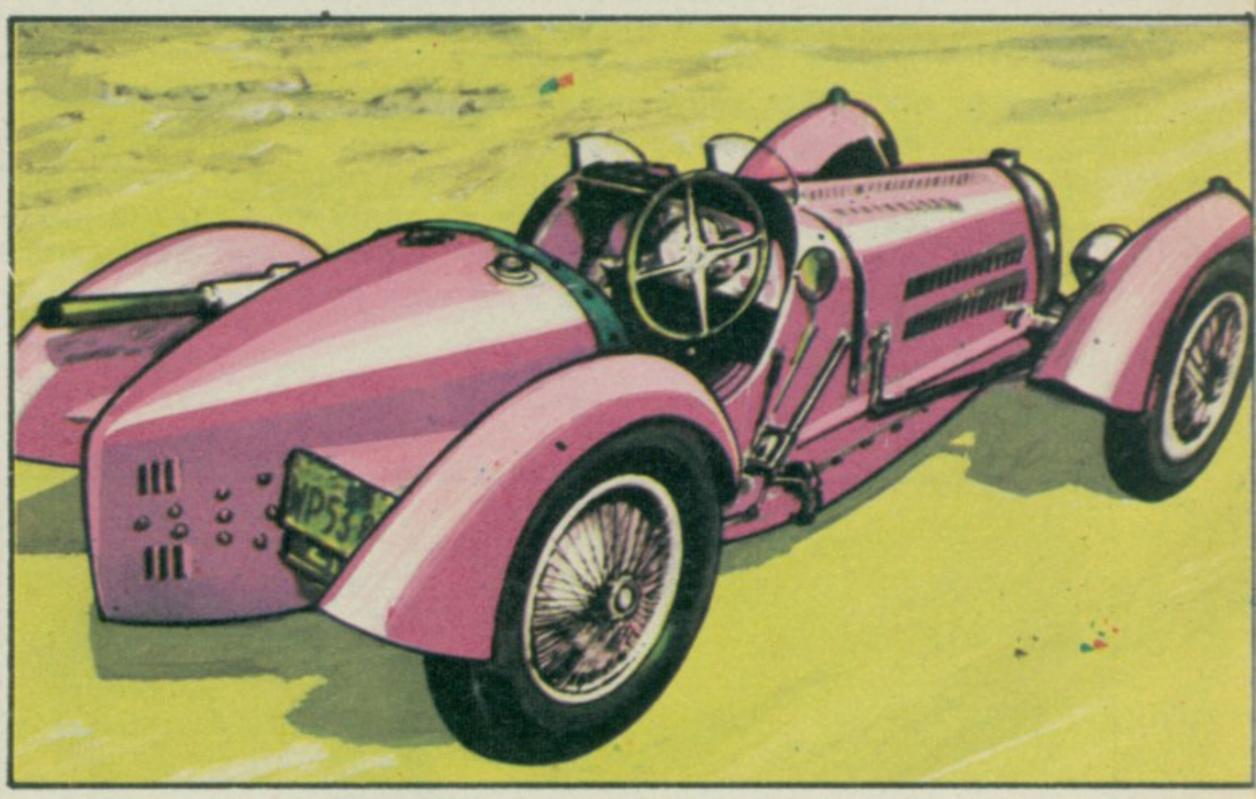
6

ГАНГСТЕРИ

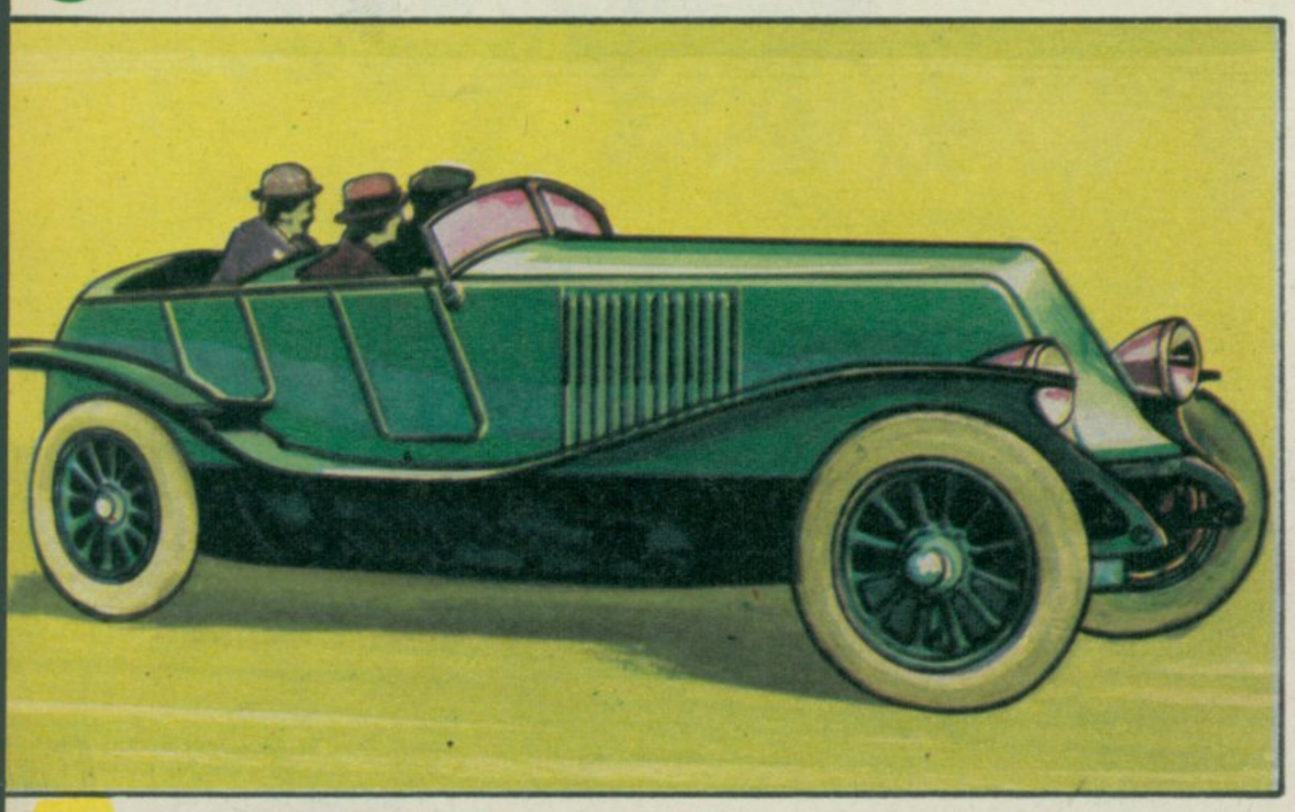
Алфа Ромео РЛ СС 22/29 (Италија, 1927)

Традиција ове и код нас чувене марке одржала се све до данас: аутомобили са спортским одликама који на тркачким стазама воде успешну борбу за престиж фабрике. Аутономна фабрика аутомобила Ломбардија (Autonoma Lombarda Fabbrica Automobili), како се фабрика званично звала када је основана, добила је додатни назив „Ромео“ када је на чело фирме дошао талентовани конструктор Никола Ромео. Под његовим вођством производња је брзо напредовала а изванредна решења модела тркачких аутомобила пронела су славу „Алфа Ромеа“ тркалиштима широм света. Овде приказан модел био је један од најпознатијих у свом времену. Мотор са 6 цилиндара у реду имао је запремину 2994 ccm и, при 3500 об/мин, снагу од 87 коња.

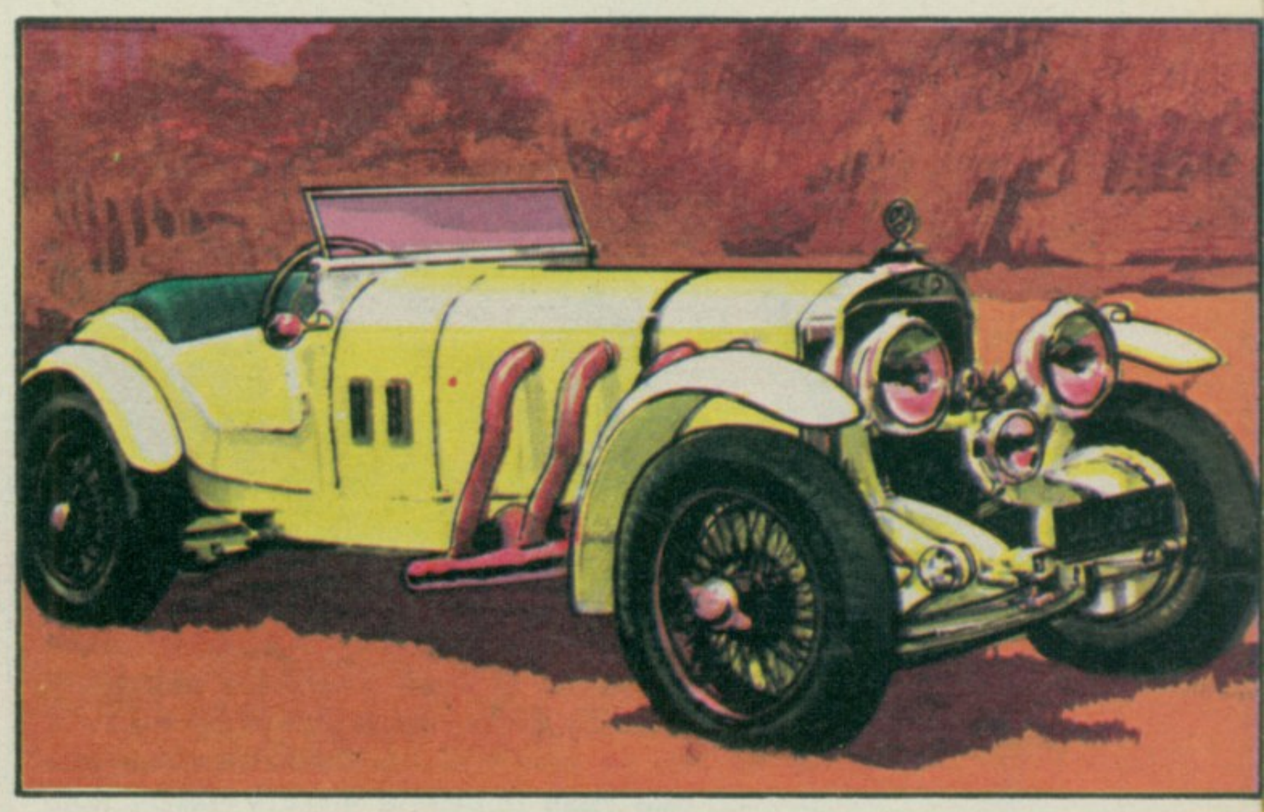
Бугати Гран при — тип 59 (Француска, 1933)

Еторе Бугати рођен је у Италији али је своја ремек-дела аутомобилског мајсторства реализовао у Француској сматрајући је својом правом домовином. Сматран за чудака свог времена, Бугати је на чудесан начин израду аутомобила дотерао до савршенства. Модел који видите и данас се у неким елементима сматра непревазиђеним. Произведен је у веома малом броју примерака, а најосновнији подаци, мада су донекле штури, ипак пружају слику његове перфекције: мотор 8 цилиндара запремине 3257 ccm са компресором на издувне гасове дозвољавао је брзину која је прелазила 260 км на час. Ова изузетна кола возио је, и побеђивао, на тркама и славни Тацио Нуволари. У програму фабрике задржао се три године од 1933. до 1936.

Рено торпедо — 45 (Француска, 1926)

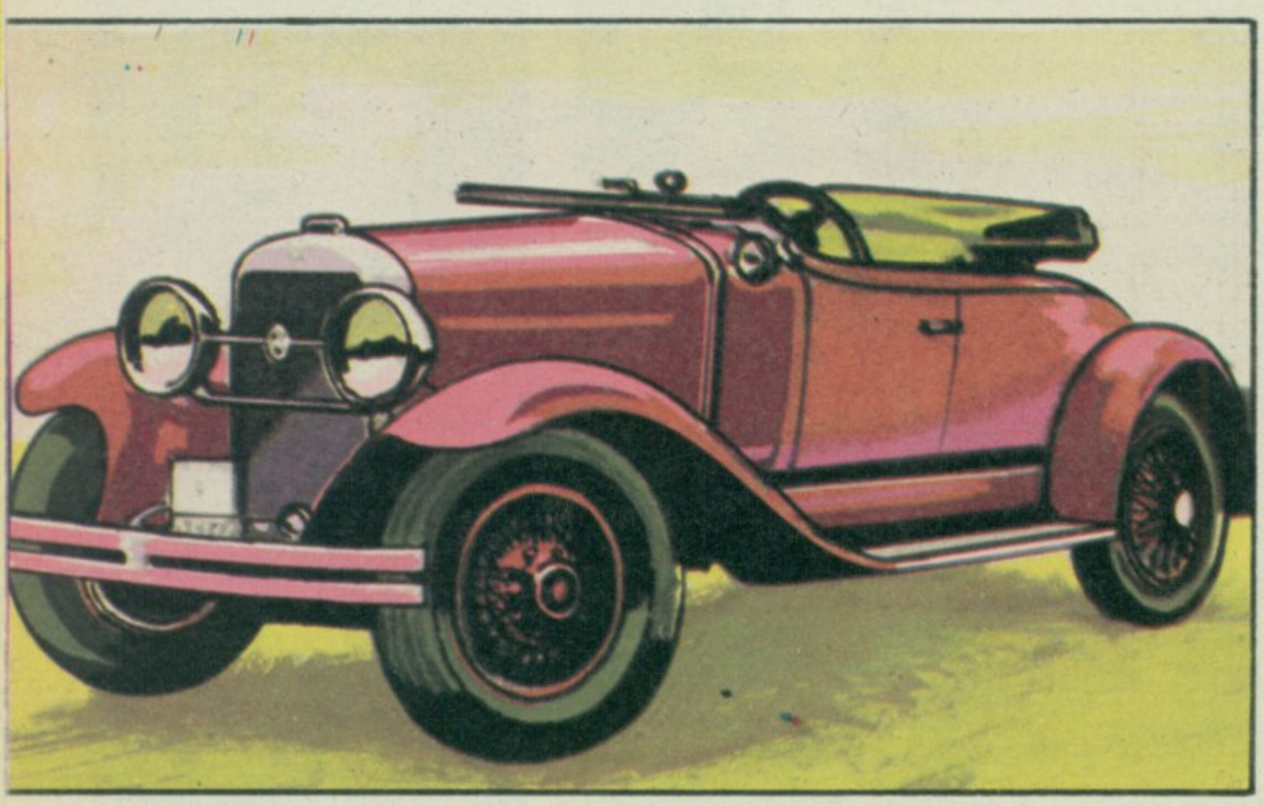
Производни програм фабрике „Рено“ одувек је био разнолик. Упоредо су прављени мали и велики модели, једноставни и јефтини као и они луксузни и скупи аутомобили за свачији џеп и укус. Због прилика на тржишту, фабрика је осетила потребу да се докаже и на тркама, па су тада и прављена изванредна спортска и тркачка кола. Овде приказано возило управо је једно од таквих. Био је то веома издужен и елегантан аутомобил који је носио службени назив „торпедо — 45“. Изашло је више верзија ових кола, од оних која су требала да изазову дивљење на улицама Париза, па до оног које је у само једном дану, јула 1926, оборио 17 светских рекорда у брзини и дужини вожње. За 24 часа овај аутомобил је, вожен просечном брзином од 172 км/h, прешао 4163 км.

Мерцедес Бенц СС КЛ (Немачка, 1928)

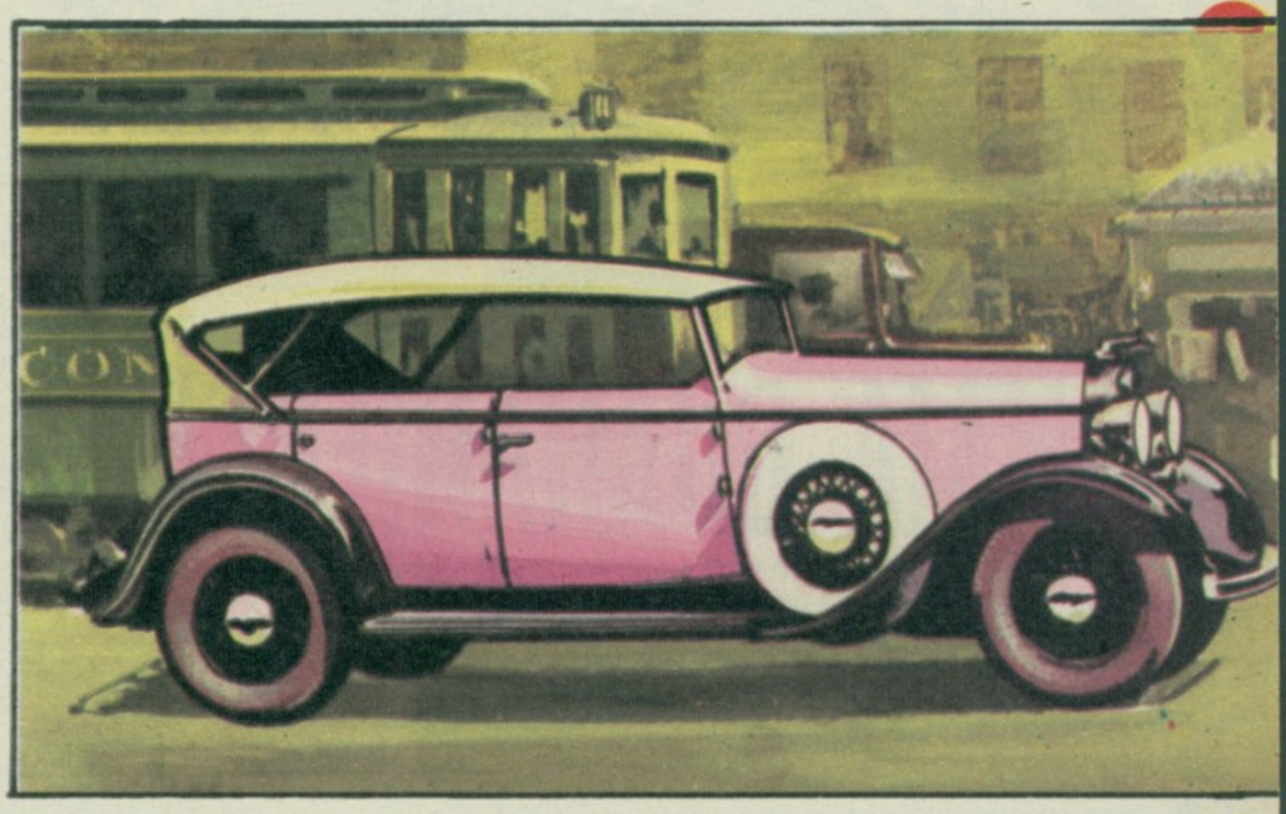
Две велике немачке фирме двојице пионира савременог аутомобилизма ујединиле су се 1926. под називом „Дајмлер—Бенц“. Као плод нове сарадње појавио се у лето 1927. године основни тип овде приказаног модела, а знаменити Фердинанд Порше који је радио код Дајмлера био је и његов духовни отац. Да би се постигле натпросечне возне карактеристике, возило је веома брижљиво уравнотежено до најситнијег детаља. Добило је џиновски мотор са компресором који му је ионако велику снагу још повећао. Један од најпознатијих аутомобилских тркача свих времена Рудолф Карачола постигао је на овом аутомобилу многе победе, на пример, Велика награда Немачке, 24 часа Ле Мана итд.

НЕ ВОЉЕ ЕЛИЗУ

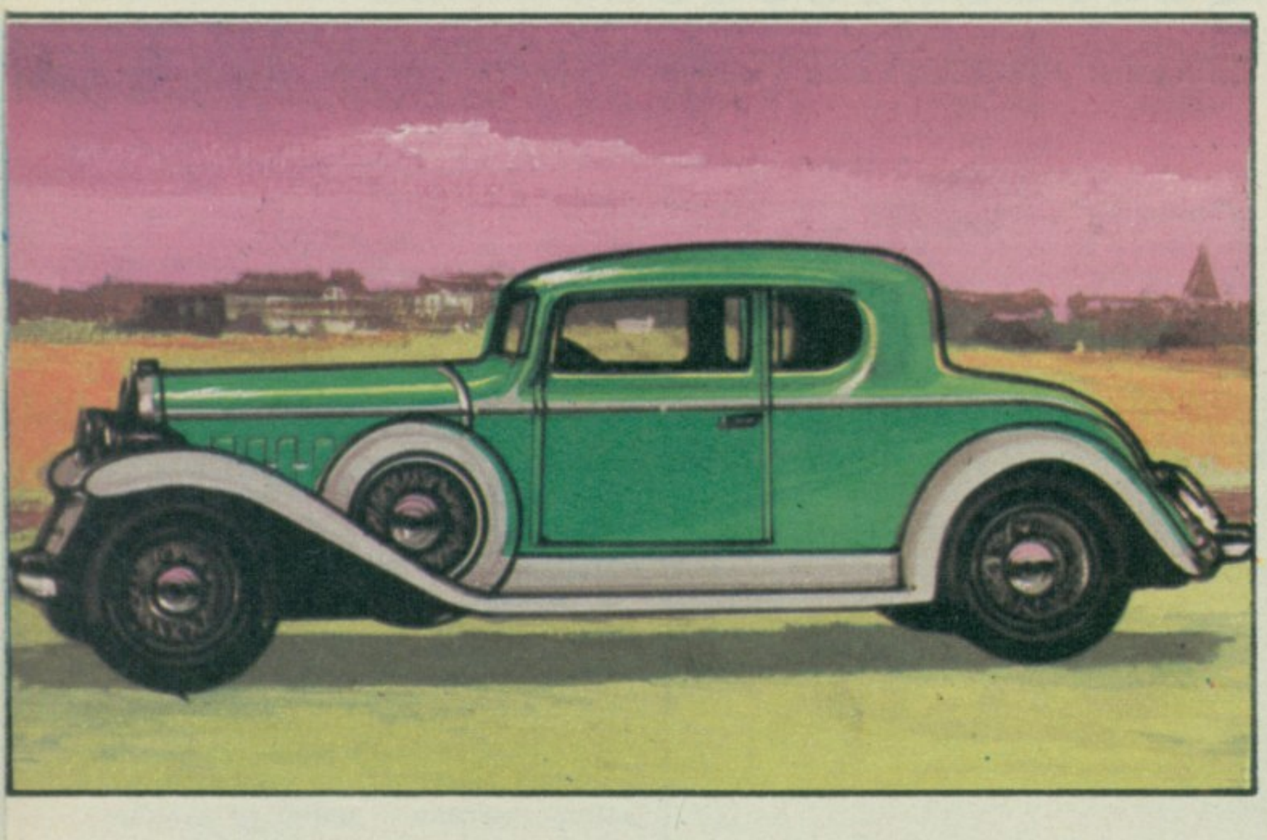
Студбејкер (САД, 1929)

Историја фирме „Студбејкер“ веома је дуга. Оснивачи фабрике (1852) која се на почетку бавила производњом кола за коњску вучу, била су браћа Хенри и Клим. Тачно 50 година касније, 1902, почели су да праве и аутомобиле, најпре са електричним погоном а затим и бензинским. Кола ове продукције увек су, по својој коңструкцији, била нешто испред свог времена. Одликовала су се необичном линијом каросерије и другим важним детаљима. Возило које је овде приказано то најбоље потврђује. „Дупла дванаестица“, како се у преводу модел називао, имао је веома снажан мотор који је био напајан бензином из огромног резервоара капацитета 135 lit. Резервоар напуњен до врха омогућавао је овом моделу да непрекидно вози преко 720 км. Био је намењен америчким филмским звездама које су га изузетно цениле.

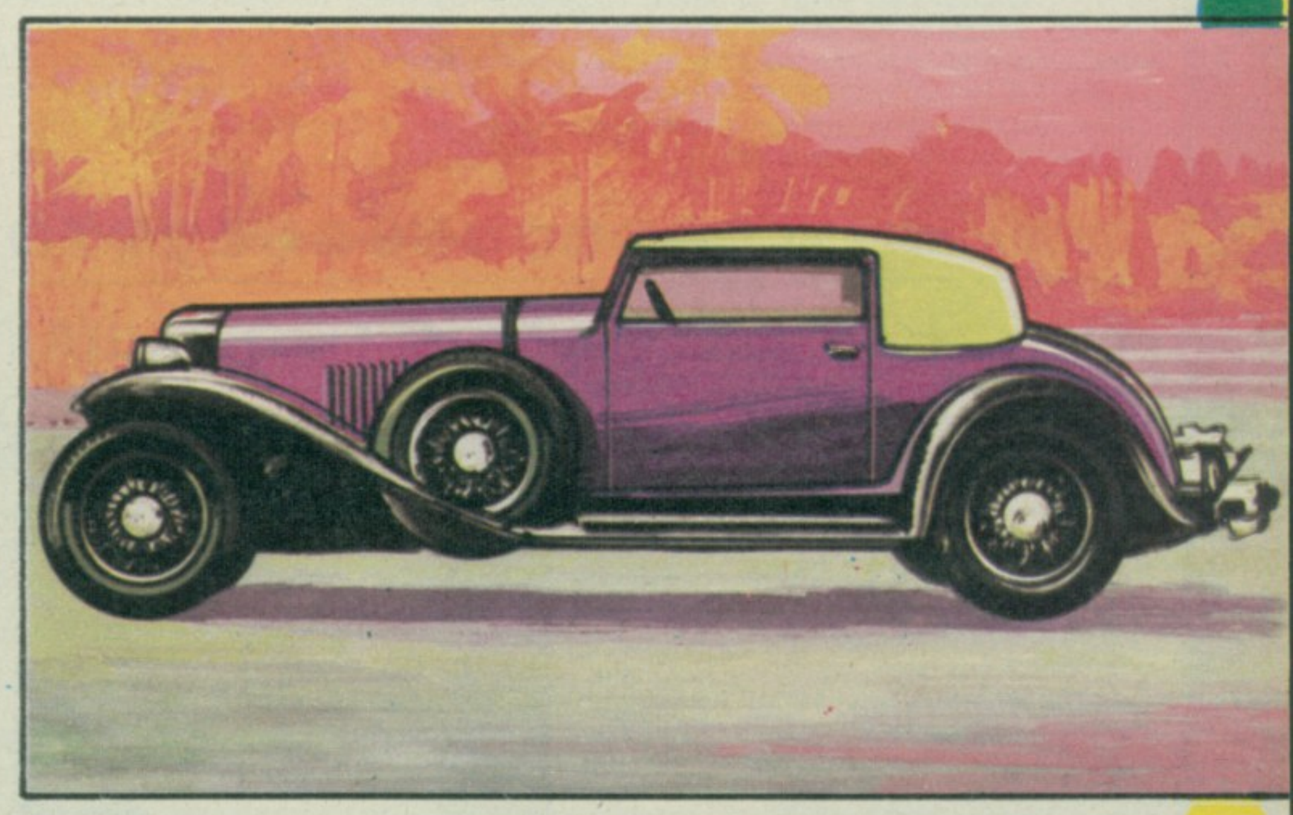
Линколн (САД, 1932)

Фабрика је основана у Детроиту 1920, у време које се сматра једним од златних доба америчке аутомобилске продукције. Америка се налазила у пуном привредном успону и радо су тражена велика и луксузна кола. Уочивши захтеве тржишта, у „Линколну“ су се одмах определили за таква возила. „КВ“ модел, на слици. био је један од најзначајнијих у предратној производњи фирме. Имао је мотор од 12 цилиндара у „фау“ (»V«) распореду, велике запремине — 7200 ccm, са 150 КС и изванредне кочнице са вакуумским појачањем Кола су била елегантна, сигурна и брза, баш онаква каква су ценили гангстери који су их због својих злочиначких потреба највише и куповали.

Бјуик (САД, 1932)

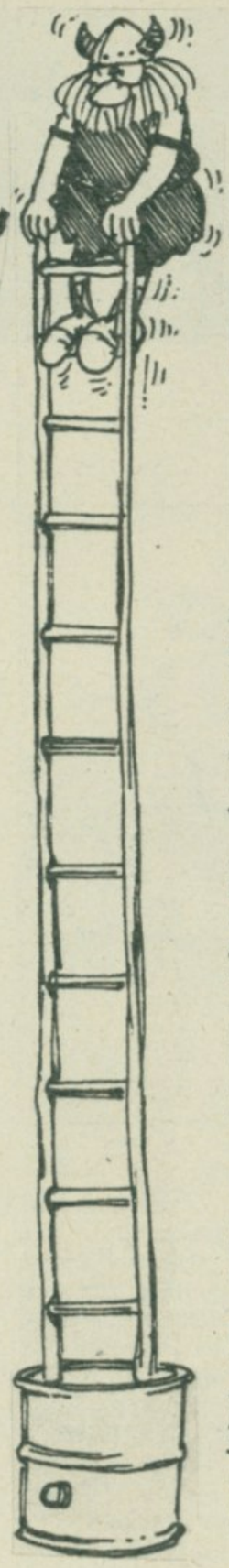
После светског привредног слома 1929. пропале су и многе аутомобилске фабрике у свету, посебно у Америци. Оне преостале морале су грчевито да се боре за опстанак. Једна од њих била је и компанија „Бјуик“ која је била самостална у оквиру „Џенерал моторса“. Опрезно проучивши тржиште, они су се бацили на конструкцију једног веома добро замишљеног мотора са 8 цилиндара у линији. Мотор је прво уграђен у овај купе а касније и у многе друге моделе „Бјуика“. На слици је модел купеа са богатом опремом, допадљивом линијом и умереним возним особинама. По мишљењу људи из фирме, то су биле одлике потребне да се привуку купци.

Корд (САД, 1932)

За разлику од „Бјуика“ и неких других компанија, фирма „Корд“ иако је била од оних који су предњачиле по модерним и смелим решењима, није успела да преброди велику светску привредну кризу. Фабрика је, наиме, отворена у најнеповољније време (1929), пред само избијање кризе и на самом старту суочила се са огромним и, за њу, непремостивим тешкоћама. Упркос свему, у аутомобилској историји добила је значајно место првенствено због свих оних техничких и естетских новина које су други применили знатно касније. Модел „елиза“ који је овде приказан био је први амерички аутомобил који је имао предњу вучу. Ипак, продато је свега 4 400 комада овог модела.

ХИТ-страна

МАЈА ОЦАКЛИЈЕВСКА

Већ десет година МАЈА ОЦАКЛИЈЕВСКА, изузетно обдарена вокална солисткиња из Скопља, покушава да нешто више пружи домаћој забавној музици. И за све то време није успевала да се домогне места које јој по вредности и припада. А онда, готово случајно, једна њена нумера долази на све топ-листе. За десет дана, композицијом „Ти си мој следећи промашај", Маја успева много више да се приближи публици него за претходних десет година.

Како то да за десет година рада није добила ниједну златну или сребрну плочу, да се још не може похвалити солистичким концертом и ЛП-ијем? Одговор на ова питања дала нам је Маја: „Мислим да је основни проблем у мом схватању музике и посла. Истина, за протеклих десет година никако нисмо успевала да са неком својом нумером дођем на листе популарности. Нисам била ни чест гост радио и ТВ програма, а признања која сам углавном добијала за интерпретације остајала су незапажена. Имам неке своје принципе и схватања о музици од којих нисам хтела да одустанем, мада сам свесна да сам баш због тога имала доста проблема у раду".

Међутим, последњом плочом „Ти си мој следећи промашај", дошло је време Мајиних правих погодака. За кратко време ова нумера у диско-ритму постала је велики хит. Добра гласовна изражајност, свакодневна емитовања на радио-програмима, учешће у неколико телевизијских емисија допринели су да Маја најзад изађе из сенке.

Занимљиво је да је Маја одлучила да пева популарни хит „Ти си мој следећи промашај" тек после много преслушавања. Пошто овог пролећа планира реализацију прве велике плоче, Маја је одлучила да сличних композиција буде много више. У томе ће јој помоћи млади композитори и писци текстова, а пре свих Бора Ђорђевић, Горан Бреговић и Ђорђе Балашевић.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

ТИ СИ МОЈ СЛЕДЕЋИ ПРОМАШАЈ

Музика: Сања Илић
Текст: Бора Ђорђевић
Пева: Маја Оцаклијевска

На длану ми пише
да тренутак је коначно повољан
ја не могу више
само један твој поглед
је довољан
и, гле, ја не умем да ти кажем не
нисам крива што сам такав тип
када дајем, онда дајем све.

Са пуно стрпљења
ја ћу чекати крај твојих
лутања
и без узбуђења
разумећу сва твоја ћутања
па шта, љубав не треба за
понос да зна
сама себи увек бирам пут
и на крају грешке плаћам ја.

Ти, ти си мој следећи промашај
сад почиње све а ја мислим
на крај
мој пораз већ правило постаје
кад прође све,
ништа не остаје . . .

САРАЈЕВСКА ПОП-СЦЕНА

Из Сарајева ових дана стижу вести о великој дискографској и музичкој активности најпознатијих имена домаће забавне и поп-музике који су својим квалитетима прославила прад на обали Миљацке.

Здравко Чолић, који је после одслуженог војног рока отпутовао у Лондон, успео је да реализује своју велику плочу. На ЛП-ију, који се у продаји очекује ових дана, наћи ће се 11 композиција.

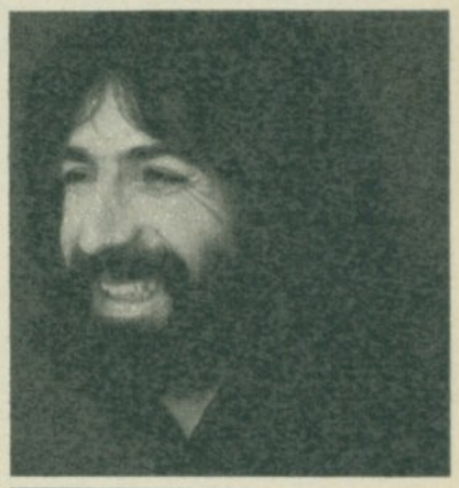
Из Југословенске народне армије вратио се **Енес Бајрамовић**, вођа популарне групе COD, са жељом да се он и његов састав што пре представе јавности. Први кораци већ су учињени тако да ће се ускоро приступити реализацији нове плоче.

Крајем прошле године у Милану је боравио **Кемал Монтено** где је у познатом студију GRS реализована његова нова ЛП плоча. Снимљено је десет нумера, а први пут популарни Кемо затражио је помоћ женских вокала. Трио (две Американке и једна Италијанка) својим гласовним квалитетима потпуно је задовољио аутора. Назив плоче ће бити „За своју душу". по истоименој композицији

Промоција плоче је заказана за Дане југословенске музике у Опатији.

И **Сеид Мемић Вајта**, који је у анкети Радио-Сарајева изабран за певача 1979. године, ускоро намерава да сними плочу.

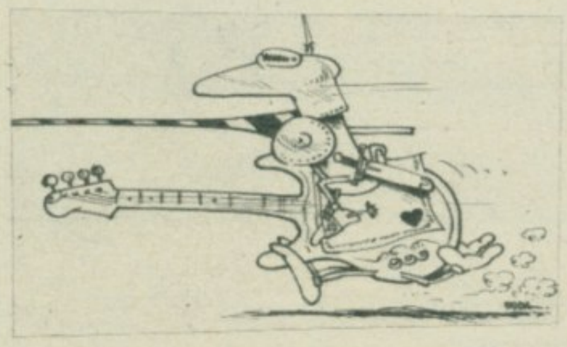

Вокално-инструментални састав **АМБАСАДОРИ** већ је објавио своју сингл-плочу са нумерама „Нека иде

ПОП-ВЕСТИ

ЈУРАЈА ХИП
(URIAH HEEP)

Чланови састава ЈУРАЈА ХИП најавили су крајем прошле године још једну промену у саставу. После вишегодишњег заједничког рада групу је напустио бубњар Ли Керслејк (Lee Kerslake). На његово место дошао је Крис Слејд (Chris Slade). Донедавно свирајући у групи МАНФРЕД МЕНС ЕРТ БЕНД (MANFRED MANNS EARTH BAND), дугогодишњи је познаник

чланова своје нове групе. МАНФРЕД МЕНС ЕРТ БЕНД и ЈУРАЈА ХИП снимали су за исту диско-кућу, имали су истог менаџера, а на последњој турнеји по Америци чак су и наступали заједно. Нова постава тренутно је оваква: Кен Хенсли (Ken Hensley), Тревер Болдер, Мик Бокс (Mick Box), Крис Слејд и певач Џон Соломон (John Solomon).

КЛЕШ
(THE CLASH)

Нова година је, бар што се тиче музичких збивања, започела заиста бурно. Већина састава издала је своје албуме крајем прошле године и сада креће на промоционе турнеје.

КЛЕШ није изузетак. Нова плоча састава појавила се почетком децембра. Овог пута КЛЕШ је снимио дупли албум и то у рекордно кратком времену. Назив албума је „Лондон зове" (»London Calling«). За своје ново остварење чланови састава су добили веома добре критике. Управо су завршили своју велику турнеју по Енглеској. Ускоро ће посетити Европу, а онда и Америку.

све доврага“ и „Покушај бар мало“, а у најскорије време може се очекивати и ЛП.

Уз још неке најављене пројекте сарајевских музичара, једна вест узбудила је бројне поклонике рок-музике и састава **БИЈЕЛО ДУГМЕ**. За сада је сигурно да се „дугмићи“ наредних годину дана неће појављивати заједно на концертима

и у студијима. Горан Бреговић је одлучио да направи једногодишњу паузу. Ових дана одлази на дуже време у САД, не да свира, већ, како каже, „да покупи нека искуства“. Остали чланови групе требало би да приступе самосталним дискографским пројектима.

НОВА ПЛОЧА

ЖИЛБЕР БЕКО (GILBERT BECAUD)

Један од највећих шансоњера данашњице Жилбер Беко, изузетно цењен и популаран и у нашој земљи, своје квалитете доказује и новом ЛП плочом »Becaud«. Десет брижљиво одабраних нумера, колико се нашло на овом ЛП-ију, задовољиће и оне најпробирљивије љубитеље шансоне.

ЧИТАОЦИ ЈАВЉАЈУ...

ВЕСТИ ИЗ ВРАПЧИШТА

Шесторица симпатичних младића из Врапчишта на одушевљење свих младих из овог краја основали су групу БРЗИ ВОЗ. Сваки њихов наступ чека се с нестрпљењем

и бурно је поздрављен. Момци из БРЗОГ ВОЗА другови су из исте школе и сваки тренутак проводе заједно.

Шабан Екрем
91238 Врапчиште
(хонорар 150 дин)

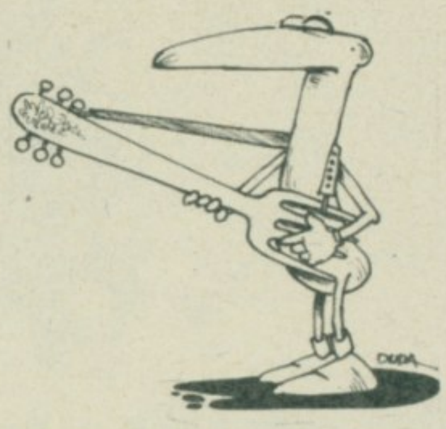

БЕРЗА ПЛОЧА

Продајем ЛП плоче: „Кад бих био бијело дугме“ (БИЈЕЛО ДУГМЕ), „Други начин“ (ДРУГИ НАЧИН), »Desolation Boulevard« (SWEET), »Sladest« (SLADE), »Alvin Lee & Co.« (TEN YEARS AFTER) и „Конгрес рок мајстора“ (Бреговић, Бочек, Божић, Костић).

Дориан Марчеља,
Кучићева 13,
51000 Ријека

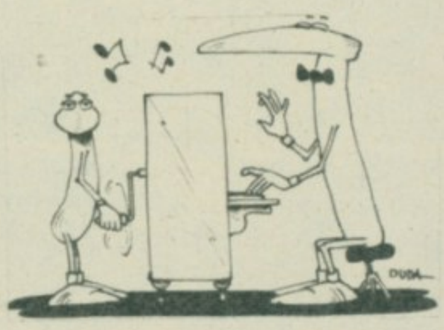
Продајем следеће ЛП плоче: »Night Flight to Venus« (BONEY M), »Grease« (John Travolta/Olivia Newton John), »Singing in the Rain« (Cheila & Devotion),

»Sorry I'm a Lady« (BACARA), »Sgt. Peper's Lonely Hearts Club Band) (Peter Frampton & BEE GEES).

Сашо Гагалевски,
Егејска 966,
97500 Прилеп

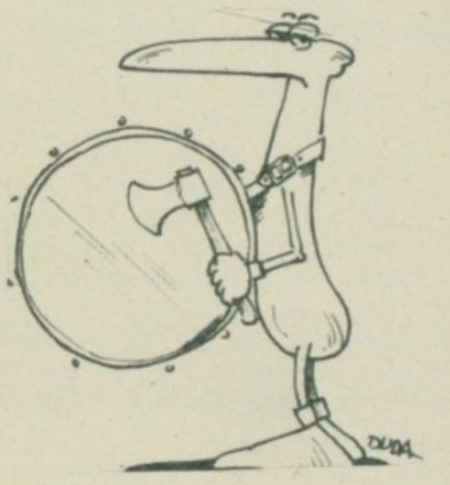
Купујем добро очуване синглове: „Лагала је да ме воли“ (Златко Пејаковић), „Lalabay“

(DRUM), „Мој дилбере“ (ДИВЉЕ ЈАГОДЕ), »Tornero« (SANTO CALIFORNIA), »Love Hurts« (NAZARETH), „Чекај ме Силвија“ (Томислав Ивчић) и »Gloria« (Umverto Tozzi).

Гордана Лукић,
Занатска 3,
48233 Срб

Очувану ЛП плочу „Ох што ће волим, јој“ (ВАТРЕНИ ПОЉУБАЦ) и синглове „Наврат, канос и на своју руку ВАТРЕНИ ПОЉУБАЦ), „Рокенрол за кућни савет“ (РИБЉА ЧОРБА), »One for You, One for Me« (LA

BIONDA), те још неколико од BONEY M, SMOKIE и SLADE продајем или мијењам за било коју плочу од група DOORS, CCR или CREAM.

Борислав Бркић,
Грљевићи 120,
79430 Витина

БАРКЛИ ЏЕЈМС ХАРВИСТ

— BARCLAY JAMES HARVEST —

Дуго нисмо ништа чули о групи БАРКЛИ ЏЕЈМС ХАРВИСТ. Ових дана састав је најавио свој повратак на музичку сцену. Издали су нови албум „Очи свемира“ (»Eyes of the Universe«) и управо се спремају за велику турнеју по Европи.

БАРКЛИ ЏЕЈМС ХАРВИСТ је основан 1967. године. Водећа фигура састава био је Стјуарт Волстенхолм (Stewart Wolstenholme), изузетан музичар, мајстор на великом броју инструмената са клавијатурама. Уз помоћ гитаристе Џона Лиза (John Lees), басисте Леса Холројда (Les Holroyd) и бубњара Мелвина Притчарда (Melvin Pritchard) група је изградила оригиналан стил музицирања који се лепо могао уочити на њиховом деби-албуму издатом 1969. године. Од тада групу прати малобројна, али верна публика. Временом, плоче су се ређале, а њихова мелодична верзија рока није се мењала. Са плочом »Octoberon« 1976. године први пут постигли су и завидан комерцијални успех.

Када је изгледало да ће БАРКЛИ ЏЕЈМС ХАРВИСТ најзад ступити на пут успеха, стигла је запрепашћујућа вест да је групу напустио Стјуарт Волстенхолм. Многи су мислили да је то крај тринаестогодишње каријере овог састава, али изгледа да су преостали чланови успели да преброде кризу и да после дуге паузе поново крену у освајање публике. Нова плоча »Eyes of the Universe«, на којој су дуго и темељно радили, изненадиће љубитеље групе, јер је БАРКЛИ ЏЕЈМС ХАРВИСТ на њој донекле одступио од свог уобичајеног стила. Изгледа да је појава новог таласа и на њих деловала, па су прилази музици и теме о којима певају далеко савременије.

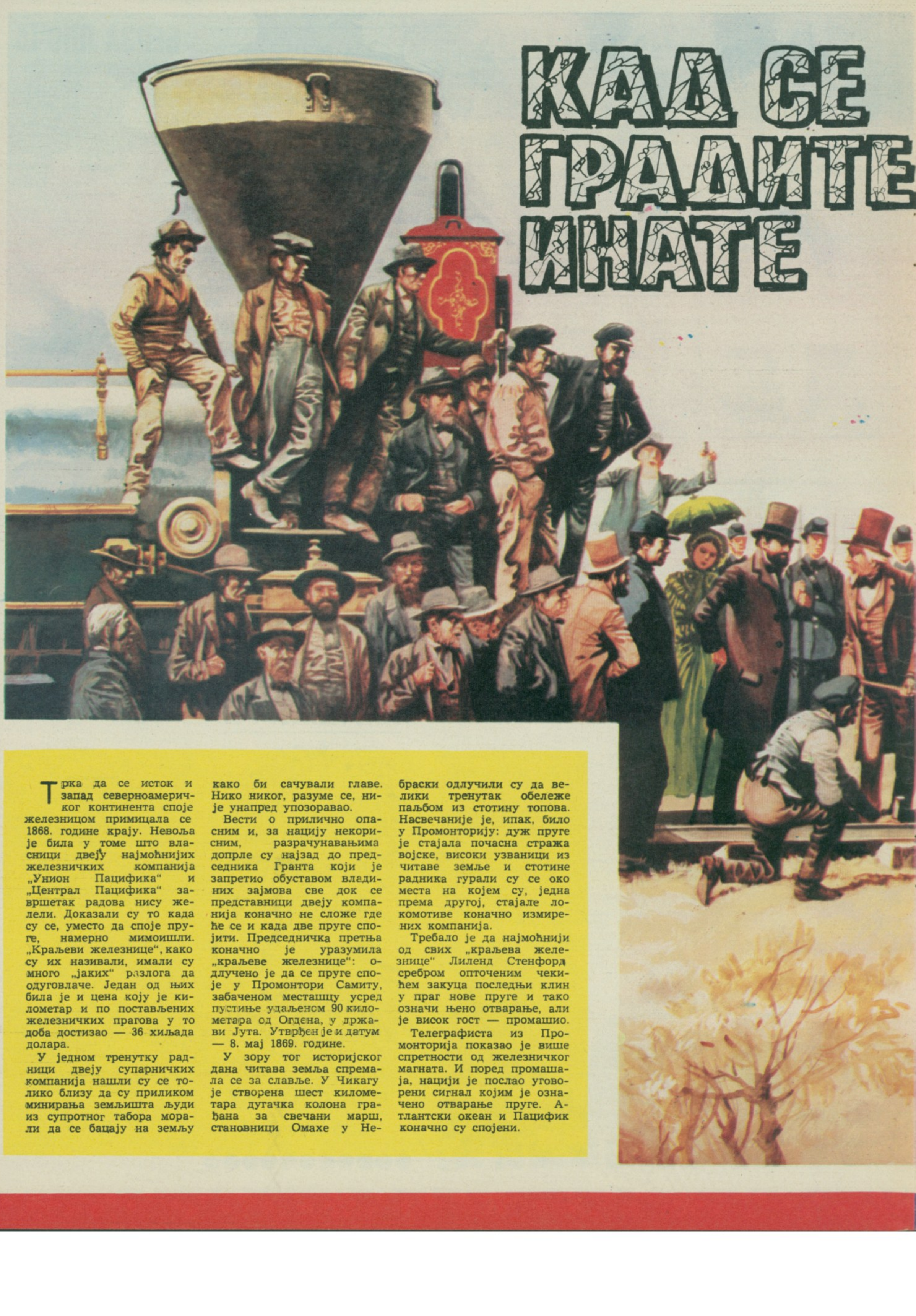

НАША КАРИКАТУРА

РОД СТЈУАРТ

(ROD STEWART)

КАД СЕ ГРАДИТЕ ЖЕЛЕ

Трка да се исток и запад северноамеричког континента споје железницом примицала се 1868. године крају. Невоља је била у томе што власници двеју најмоћнијих железничких компанија „Унион Пацифика“ и „Централ Пацифика“ завршетак радова нису желели. Доказали су то када су се, уместо да споје пруге, намерно мимоишли. „Краљеви железнице“, како су их називали, имали су много „јаких“ разлога да одуговлаче. Један од њих била је и цена коју је километар и по постављених железничких прагова у то доба достизао — 36 хиљада долара.

У једном тренутку радници двеју супарничких компанија нашли су се толико близу да су приликом минирања земљишта људи из супротног табора морали да се бацају на земљу како би сачували главе. Нико никог, разуме се, није унапред упозоравао.

Вести о прилично опасним и, за нацију некорисним, разрачунавањима допрле су најзад до председника Гранта који је запретио обуставом владиних зајмова све док се представници двеју компанија коначно не сложе где ће се и када две пруге спојити. Председничка претња коначно је уразумила „краљеве железнице“: одлучено је да се пруге споје у Промонтори Самиту, забаченом месташцу усред пустиње удаљеном 90 километара од Огдена, у држави Јута. Утврђен је и датум — 8. мај 1869. године.

У зору тог историјског дана читава земља спремала се за славље. У Чикагу је створена шест километара дугачка колона грађана за свечани марш, становници Омахе у Небраски одлучили су да велики тренутак обележе паљбом из стотину топова. Насвечаније је, ипак, било у Промонторију: дуж пруге је стајала почасна стража војске, високи узваници из читаве земље и стотине радника гурали су се око места на којем су, једна према другој, стајале локомотиве коначно измирених компанија.

Требало је да најмоћнији од свих „краљева железнице“ Лиленд Стенфорд сребром опточеним чекићем закуца последњи клин у праг нове пруге и тако означи њено отварање, али је висок гост — промашио.

Телеграфиста из Промонторија показао је више спретности од железничког магната. И поред промашаја, нацији је послао уговорени сигнал којим је означено отварање пруге. Атлантски океан и Пацифик коначно су спојени.

АЪИ

ЧУДНИ НЕКИ СУВЕНИРИ

ЗА ДЕСЕРТ – ЛУЈ XIV

Почетком јула 1822. енглески песник Шели и његов пријатељ Вилијемс кренули су чамцем „Дон Жуан“ у Ливорно на састанак са Ли Хантом. На повратку, 8. јула, нашли су се у олуји и обојица се утопила.

Шелијеви остаци спаљени су на морском жалу у присуству Бајрона, Ли Ханта и Едварда Трилонија. Бајрон, познат по својој оригиналности, тражио је да као успомену на великог песника задржи — његову лобању! Трилони му то није дозволио.

На опште изненађење, Шелијево срце никако није хтело да изгори. Не размишљајући много, Трилони је гурнуо руке у још неугашену ватру и шчепао срце. (Кажу да га је после тога годинама болела рука). Трилони је срце дао Ханту, а Хант га предао ономе ко га је и највише желео — Шелијевој жени Мери. Мери Шели је све године свог удовишта чувала мужевљево срце умотано у парче свиле...

Међутим, још једна сентиментална жена чувала је опипљиву успомену на Шелија. У црвеној кутијици Клер Клермонт је целог живота чувала прамен песникове косе. Клер је била блиска Шелијева пријатељица. Неки кажу — и чише од тога.

КАДА ЈЕ 1813. ВРШИО АУТОПСИЈУ ЛЕША КРАЉА ЧАРЛСА I, СЕР ХЕНРИ ХОЛФОРД НЕПРИМЕТНО ЈЕ СТРПАО У ЏЕП КРАЉЕВ ЧЕТВРТИ КИЧМЕНИ ПРШЉЕН. СЛЕДЕЋИХ ТРИДЕСЕТАК ГОДИНА ЊЕГОВУ ТРПЕЗУ КРАСИО ЈЕ НЕОБИЧАН СЛАНИК.

Лектира за покојника

Ожалошћени рођаци и пријатељи воле да задрже неку стварчицу за успомену на своје покојнике: њихове омиљене луле, сатове, књиге с посветом... Али, има их који се не задовољавају таквим ситницама и чувају — читаве делове тела драгих покојника! Зар није отменије уместо некакве прашњаве покојникове књиге чувати, на пример, његову лобању или чак целу — балсамовану главу?!

Кад је 1518. године одрубљена глава Волтеру Ралију, енглеском есејисти и књижевном критичару, његова жена Елизабета Трогмортон сахранила је тело — а главу је задржала за успомену. До краја живота госпођа Трогмортон је држала у својој близини црвену кожну торбу у којој је била балсамована глава њеног драгог Волтера.

После Елизабетине смрти њихов нежни син Кери наставио је да се стара о очевој глави. Кад је 1666. године умро, сахрањен је заједно с очевом главом у гроб у којем је већ 48 година почивало обезглављено Ралијево тело. Четрнаест година касније, Волтерова глава поново је одвојена од тела. Тада су Керијеви остаци, заједно с Ралијевом балсамованом главом, пренети у нови гроб у Сарију.

Војвоткиња Антоанет д' Бетин-Полоњ била је још нежнија удовица од госпође Трогмортон. Она је држала главу покојног мужа на свом радном столу и 25 година јој сваке вечери наглас читала одломке из књига које је волео њен драги покојник!

Нису само сентиментални људи чували главе-сувенире.

Руски цар Петар Велики имао је доста љубавница, а најмилија му је била госпођица Хамилтон. Кад је сазнао да му је миљеница неверна, разгневљени цар наредио је да јој се одруби глава. Ипак није могао да се тек тако одвоји од своје љубљене — наредио је да се њена лепа глава стави у посуду с алкохолом и тако заувек остане у његовој спаваћој соби. Уосталом, ова сентименталност имала је и врло практичан циљ: била је то опомена осталим евентуалним неверницама.

Петар Велики није, међутим, могао ни да замисли да његова жена има иста права као он, па кад је сазнао за везу своје жене с Виљемом Монсом, наредио је да се несрећном Монсу одруби глава. Да би стално подсећао своју неверну жену Катарину на њен грех, ставио је Монсову главу у стаклену посуду и поставио је на ноћни сточић поред Катаринине постеље.

Баш практична кичма

Од свих делова тела као сувенир се најчешће чува — срце.

Кад је генерал Николас Вобрин погинуо у једној бици 1675. године, његова уцвељена удовица балсамовала је мужевљево срце и сместила га у стаклену кутијицу. Кажу да је до краја живота, читавих 29 година, нетремице гледала у мужевљево срце — седам сати дневно!

Међутим, нису ни сва срца чувана из сентименталних разлога. Нека су чувана и да би власник показао своју екстраваганцију.

За време француске револуције побуњеници су раскопали гроб краља Луја XIV и украли — краљево срце. Купио га је лорд Харкот, и касније га препродавао вестминистерском канонику. Пречасни Виљем Бакленд волео је да експериментише са храном, па је тако једне вечери појео за десерт срце Луја XIV! На жалост, није сачуван податак каквог је било укуса...

И сер Хенри Холфорд је био практичан човек. Када је 1813. године вршио аутопсију леша краља Чарлса I, елегантно и неприметно стрпао је у џеп — краљев четврти кичмени пршљен! Овај човек с оригиналним смислом за хумор уживао је наредних гридесет година у истој шали коју је приређивао својим гостима: његову отмену трпезу красио је пршљен покојног краља који је служио као — сланик! Тек по заповести краљице Викторије пршљен је враћен тамо где му је и место.

Неки делови Наполеоновог тела завршили су као сувенири. Кад је 1827. године најславнији Корзиканац умро — ошишан је до голе коже а праменови његове косе као драгоцене и отмене сувенире разграбиле су стотине људи. Наполеоново срце и утроба смештени су у посебне сребрне посуде.

Љ. Ј.

ЛУКАВИ ТРИСТАН

Немојте помислити да је Тристан заузео ову позу да би одржао неки важан говор!

Лукавац је појео свој оброк и сада гунђајући тражи да му чувар додели и додатак. Али, ни чувар није наиван. Тристан је појео свој оброк који је за морског слона у Штутгартском зоолошком врту износи 20 килограма рибе дневно. То није баш мало, али треба знати да је Тристан тежак — две тоне и због тога ће добити и додатак.

Овој свакодневној сцени увек присуствују многи посетиоци зоолошког врта који аплаузом поздрављају успех лукавог, али и симпатичног Тристана.

Умишин кутак

ИНДИЈАНСКА ОДЕЋА

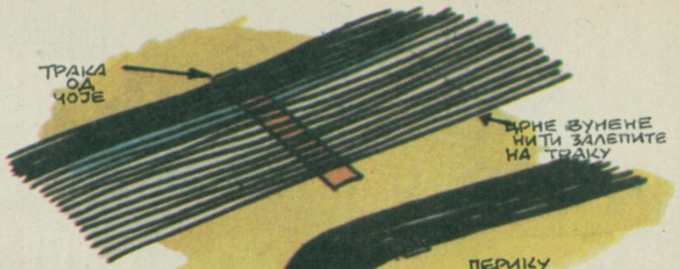
За оне који воле да облаче своје лутке и мењају им одећу, дајемо идеју како да од чоје сашију индијанско одело.

САШИВЕНО ОДЕЛО ЛУКАВЕ ЛИСИЦЕ

ГОТОВА ХАЉИНА БИСЕРНЕ РОСЕ

ПЕРИКУ ОБЛИКУЈУТЕ У ПЛЕТЕНИЦЕ

ПЕРИКУ СТАВИТЕ НА ГЛАВУ И ПРИЧВРСТИТЕ ЈЕ ПОМОЋУ ТРАКЕ

ВЕЖИТЕ ИХ ТРАКАМА

"ДУГМЕТА" ИСЕЦИТЕ ОД ЧОЈЕ И НАЛЕПИТЕ ИХ

ТРАКУ ОД ЧОЈЕ ИЗВЕСТИ ИЛИ УКРАСИТИ ПЕРЛАМА

ЗА МОКАСИНЕ ПРВО НАПРАВИТЕ КРОЈ ОД ХАРТИЈЕ

ПЕРО ТРЕБА ДА БУДЕ ПРАВО И УМЕТНИТЕ ГА ИЗМЕЂУ ТРАКЕ И КОСЕ

ДУЖИНА РАШИРЕНИХ ЛУТКИНИХ РУКУ

ДУЖИНА БЛУЗЕ

ЧОЈА

ПАНТАЛОНЕ ТРЕБА ОСТАВИТИ ЈЕДАН САНТИМЕТАР ШИРЕ ЗБОГ ШАВОВА

ШАРЕ ИСЕЦИ И ЗАЛЕПИТИ ИХ НА ЧОЈУ ИЛИ ИХ ИЗВЕСТИ

ОВАКО ИСЕЦИТЕ РЕСЕ

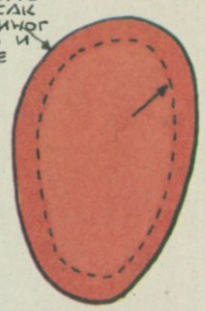
ЧОЈА

ХАЉИНА ИНДИЈАНКЕ ПРАВИ СЕ НА ИСТИ НАЧИН КАО И БЛУЗА ИНДИЈАНЦА, САМО ТРЕБА ДА БУДЕ ДУЖА

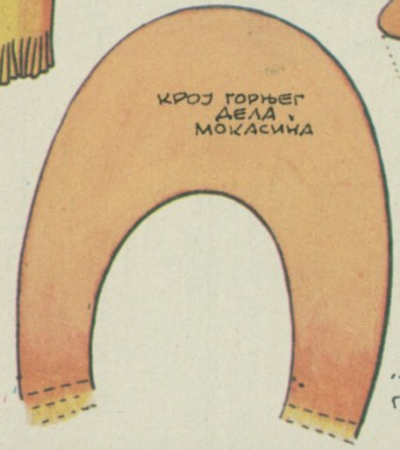

УКРАСЕ ИЗВЕСТИ ИЛИ ИСЕЦИ ОД ДРУГОГ МАТЕРИЈАЛА И ЗАЛЕПИТИ

УЗМИТЕ ОТИСАК ЛУТКИНОГ СТОПАЛА И ОСТАВИТЕ ЈЕДАН САНТИМЕТАР ЗА ИВИЦУ

КРОЈ ГОРЊЕГ ДЕЛА МОКАСИНА

МОКАСИНЕ ШИЈТЕ С НАЛИЧЈА...

... А ОНДА ИХ ПРЕВРНИТЕ.

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

СРЕБА

МИЛАН ДОРОСЛОВАЦ

Човечанство је било срећно. До те мере да га нису занимале ни судбоносне поруке сопствених предака.

Песник просто није знао шта да ради. Уосталом, он и није био песник. Једноставно му се допадало да се тако назове. За друге је био Мач. Забијен у камен, наравно.

То што му се у последње време дешавало било је за њега једно потпуно ново искуство. Лебдео је изнад пустих пространстава и размишљао. Никада није толико размишљао од тренутка када су му се први пут јавили. Зашто су изабрали баш њега да му заокупе мисли? И још траже да ступи у акцију, а да га претходно нису ни питали да ли пристаје! Да ли су уопште икад чули за Први Закон? И шта им значи тај израз „врховно руководство планете Земље“? Сва та питања су, бар што се Песника тиче, морала да остану без одговора. Збуњивала су га. Досађивала му.

Инвазија мисли

Седмоструко јаким прстима Песник откину цвет задовољства и поче са њим да води шаљив разговор. Поред њих проскакута тврђава, бљујући ватру из својих топова. Песник се окрену и повика:

— Сенаторе, помози ми! Неко у мојим мислима тражи да га повежем са руководством планете Земље.

Сенатор спусти покретни мост и из тврђаве покуљаше копљаници који углас повикаше:

— О, па то је добри стари Мач! У камену, наравно. Шта ти је то „руководство“. А и та планета ми баш није јасна.

— Не знам, Сенаторе. Да знам не бих те звао у помоћ — рече Песник.

— Па, ко ти то тражи? — упита Сенатор и даље у обличју копљаника.

— Не знам ни то — вајкао се Песник. — Ко је да је, извршио је инвазију на моје мисли и не да ми мира. Ако пристајеш, замолио бих те за помоћ. И то брзу помоћ.

Сенатор озбиљно одмери Песника и помисли како се са њим дешава нешто озбиљно, јер за инвазију мисли није чуо још од давног доба Ропства. Потом климну главом и ускоро је на пропланку заседао Сенат у пуном саставу. Простране дворане и холови, у којима су увек доношене све пресудне одлуке, били су испуњене жамором.

Пошто му је досадило да буде Машина која зујећи бележи умне мисли, Песник настави прекинути разговор са цветом задовољства, а ускоро им се придружи и дрво живота. Усред интересантног надмудривања, Песник троструким погледом уочи Сенатора како се кроз сенатске клупе и гужву пробија наполье.

Ускоро су седели на обали мора и посматрали промене на разнобојном небу. Изненада, Сенатор потону на дно плићака, јер му је досадило да буде тврђава и сада је било сидро. Песник се ужурба:

— Стани, ниси ми помогао. Шта си закључио?

Његов стоструки слух разлучи Сенаторов одговор од шума таласа:

— Нико не зна ништа о ономе што си ме питао. Није им ни стало да сазнају.

Земаљском орбитом кружио је велики блистави васионски брод, пустих ходника и одаја. Једино је централни, пилотски део био пун механичког живота. Сигналне лампице су исијавале хладну светлост и гасиле се, да би се друге палиле. Централни компјутер је тихо роморио. Главни задатак је испуњен — брод је враћен у орбиту матичне планете. Сада је само одржавао услове, давно утиснуте у његова неутронска кола. Беху то услови потребни за очување астронаута људског порекла — сада у стању хибернације.

Ради се о судбини Земље

Један минијатурни део брода, приликом стварања назван „телепатски магнетофон“, емитовао је у одређеним, правилним размацима снимљену поруку:

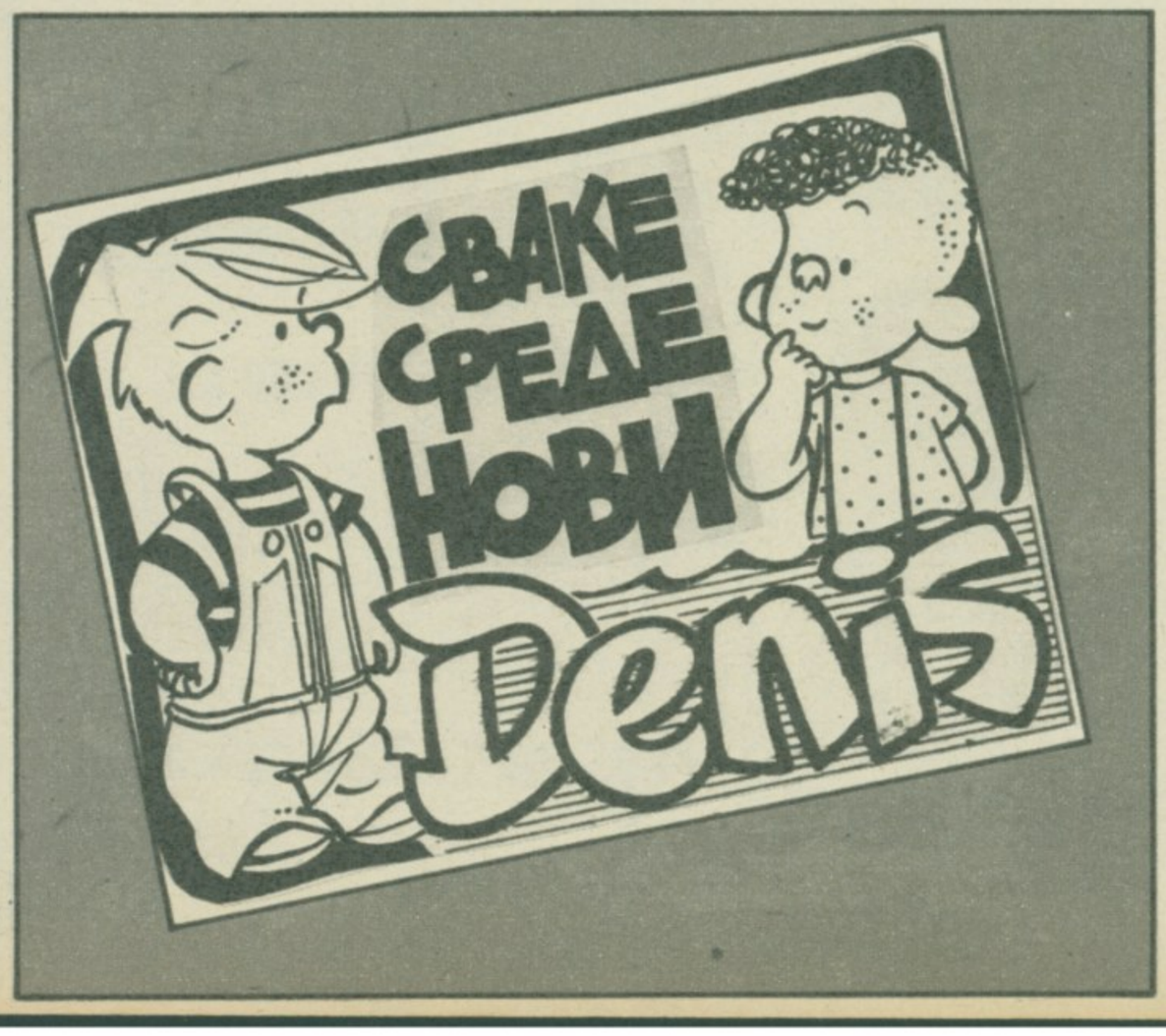
„Говори вођа васионске експедиције RL-IK 3879. Ми смо пре три хиљаде земаљских година пошли у истраживање централног дела галаксије. Неопходно је потребно да нас повежете са врховним руководством планете Земље. Располажемо пресудним научним сазнањима. Понављам, неопходно је потребно да нас повежете са врховним руководством. Ради се о судбини Земље! Одмах нас повежите са врховним руководством!“

Незапамћена дрскост

Песник устаде, протегну се и помисли: жао ми је Песника, био је занимљив. И — једноставно искорачи из себе. Ново лице се назва Спикером. Уосталом, он и није био Спикер. Једноставно му се допадало да се тако назове. За друге је био Печат који одобрава.

Песник који је остао песник замишљено погледа како Спикер одлази, остављајући свој рељефни отисак на важним документима које одобрава. Песник устаде и крену дуж обале, али се предомисли и оде да шета шумом кроз коју је ветар котрљао шарене и тужне слике давне прошлости.

Гледајући их, осећао је интензивне блеске сажаљења према заборављеним прецима који су морали до смрти да буду оно што су били и приликом рођења и да раде и оно што нису желели. Како је окрутно било то давнашње доба Ропства! И како су се ти

тужни преци, као неки трагични јунаци, слепо придржавали својих животних улога и у себи гушили све жеље за слободним маштањем и променом. Чак су и убијали оне који се тога нису придржавали. Само зато што су били друкчији...

Погледавши у звезде, Песник се обрати грани јоргована која је чекала на његово одобрење да замирише:

— Време је! Сад ће опет да ми насрну на мисли.

Тамнопута банана која је прислушкивала поче да мрља:

— Немој да их слушаш. Закључај их! А кључ баци!

Песник јој ништа не одговори. Знао је да су тамнопуте банане неинтелигентна и досадна створења. Банана је мало чекала на одговор, па пошто га не доби, љутито промрда носом и одјезди ка питомијим крајевима.

Песник се спусти на ружичасти оклоп корњаче и, намрштивши се, очекиваше знани, поразни ток говора мисли које нису биле његове.

Седео је тако и није био свестан времена које је протицало, иако је и оно спадало у свет његових жеља и хтења. На крају устаде и промрмља:

— Невероватно! Досадно и неучтиво...

По његовој жељи, корњача поче да расте у висину. Када је достигла одређену висину, Песник се стрмоглави ка Земљи у жељи да се убије.

Умирен тим чином, Песник осети олакшање и леже у меку постељу да се окрепи сном. Кроз главу су му по хиљадити пут пролетале исте мисли:

„Зашто су баш мене изабрали? То је незамисливо. Незапамћена дрскост! Да ми тако намећу своју вољу и да још постављају захтеве! Ремете лични живот припадника ослобођеног човечанства! Осим тога, нису ни интересантни..."

Умирен мишљу да ће кад се пробуди предузети нешто одлучно против варвара, који очигледно нису ни чули за Први Закон неповредивости слободне воље и личног живота појединца, Песник заспа. Беше то сан човека без иједне бриге...

Грешка је ипак могућа

Велики блистави брод и даље је нечујно кружио по Земљиној орбити. „Телепатски магнетофон" и даље је слао своју поруку човечанству, за које се својевремено очекивало да ће одушевљено поздравити астронауте-хероје, повратнике из дубоке васионе, који Земљи носе судбоносне поруке.

Компјутер је чекао давно уговорени звучни сигнал са Земље, да би аутоматски покренуо систем дехибернације астронаута. У његова неутронска кола није био утиснут резервни систем — за случај грешке.

Сматрало се да **грешка ни у ком случају није могућа.** „Телепатски магнетофон" био је подешен на мождану таласну дужину каква се код људи најчешће сусреће — таласну дужину обичног, свакодневног, просечног човека са улице. Било се дошло до сазнања да ће та таласна дужина вечито бити најуобичајенија и да ће је људи наслеђивати до у бесконачност...

Међутим, **грешка је ипак могућа.** Порука није схваћена и компјутер никада неће регистровати сигнал са Земље. Човечанство је на врхунцу своје еволуције и срећно је.

А срећни људи су склони заборављању...

укрштене речи

МЕША СЕЛИМОВИЋ

Аутор једног од најзначајнијих дела у нашој послератној књижевности (назив исписати испод **броја 2**), Мехмед-Меша Селимовић је лауреат свих најважнијих југословенских награда за књижевност. У нашој укрштеници треба уписати једну његову збирку приповедака **(број 3)** и још два романа **(бројеви 1 и 4).**

АУТОР: ВЕ-МАК	ПРКОС	ВАЖАН ЗАЧИН	1	СУДИЈА У ПОДЗЕМНОМ СВЕТУ (МИТ.)	ЗНАК ЗА АКТИНИЈУМ	ПРОТИВНИК, СУПАРНИК (ТУРЦ.)		ВРСТА РИБЕ, БАРБУН, ТРИЈА	ИДЕАЛНОСТ, САВРШЕНСТВО
ОДОЛЕТИ, ИЗДРЖАТИ									
СРЕДСТВО ПЛАЋАЊА						СРДИТОСТ 2			
ПРВИ САМОГЛАСНИК		Р. ДОМАНОВИЋ / ПОБОЉШАТИ			ДУГАЧКЕ / ЗНАК ЗА ЗАЈЕЧАР				
3									
ЈЕСЕЊА ТРАВА	ДРВЕНО СЕДЛО / ТКАЧНИЦА						ГЛУМАЦ ПАТИНО / НЕЧИЈИ ИЗРАЖАВ.		
					ВОЛТ-"СЕКУНДА" / ЕКИПА			ДЕЛО ВЕРГИЛИЈА	
БРОЈ, КОЛИЧИНА									
100 m² / РЂАВО			4 ГЛУМИЦА РДС			- - - - -			
				ЈОНСКИ ГРАД У МАЛОЈ АЗИЈИ		- - - - -			
ВИСИНА ВОДЕ, ВОДОСТАЈ					ЈЕЗЕРО У ГАНИ		ОСТАТАК ПОСЕЧЕНОГ ДРВЕТА		ВРСТА ЈУГОСКАДА
ИМЕ ГЛУМИЦЕ РИНЕ				СТИЛ У АРХИТЕКТУРИ / О. В.					
ОНОМАТОПЕЈА МИШЈЕГ ГЛАСА			ОБРАЂИВАЊЕ						
АМПЕР		РИБАРСКА НАПРАВА ЗА ОСВЕТЉЕЊЕ							

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Т, Ајфел, адм, „Вертер", Ра, Иран, таст, окна, Инке, нот, Антиб, ШИ, Тао, р, кришка, нон, уже, рагби, ГК, играч, флора, Раде, ара, лабав, ништа, ати, пећ, творић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Директор НО „ПОЛИТИКА" Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" Живорад Стојановић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Уредник: Бојана Дожић, телефон 324-483. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон 326-620. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/I, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 10 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ

3 месеца	110,00 динара
6 месеци	220,00 динара
1 година	440,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

3 месеца	220,00 динара
6 месеци	440,00 динара
1 година	880,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку — НО „ПОЛИТИКА" — ООУР „Продаја" претплата на лист „Политикин забавник"

ПРЕТПЛАТА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	$	47 —
СР НЕМАЧКА	DM	83.—
ШВЕДСКА	Skr	195.—
ФРАНЦУСКА	Ffr	193.—
ШВАЈЦАРСКА	Sfr	77 —

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „ПОЛИТИКА" код ИНВЕСТ БАНКЕ — БЕОГРАД, на рачун број 60811-620-63-257300-00051, са обавезном назнаком, претпата на „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

РИЗНИЦА ЗНАЊА ЗА МЛАДЕ

„Просвета“ и „Југославија“

Дечја енциклопедија — светски бестселер
(америчко-јапанска копродукција)

»ПРОСВЕТА« И »ЈУГОСЛАВИЈА«

ушли су у велику међународну копродукцију чији су носиоци Time-Life из Њујорка и Kodansha из Токија и обезбедио да се на нашем језику, латиницом, појави дечја енциклопедија у десет књига великог формата штампаних на најфинијој офсетној хартији, са обиљем илустрација у боји, под насловом

РИЗНИЦА ЗНАЊА ЗА МЛАДЕ

Претходно су наши еминентни стручњаци одговарајућих научних дисциплина дали високу оцену ове енциклопедије, сматрајући да ће она испунити два основна задатка:

прво, школској деци и омладини послужиће као допуна уџбеника, и **друго**, пружиће им на привлачан, али аутентичан, начин много знања и подићи њихову општу културу.

Енциклопедија је оцењена и као подстицај за усмерено образовање, јер може допринети да се млади читаоци лакше определе за позиве који их највише занимају.

Међу рецензентима и стручним редакторима налазе се професори Београдског универзитета, сарадници разних научних и стручних установа и истакнути специјалисти ужих научних области.

РИЗНИЦА ЗНАЊА ЗА МЛАДЕ обухвата следећих 10 књига:

1. Праисторијски живот
2. Саобраћај
3. Математика
4. Васиона, земља и време
5. Животиње
6. Слободно време
7. Електроника и енергетика
8. Биљно царство
9. Рибе и шкољке
10. Инсекти

Са различитих подручја знања, обухваћених овом енциклопедијом у 10 књига, читалац се информише у складу са најновијим достигнућима у низу научних дисциплина — у астрономији, метеорологији, математици, физици, археологији, биологији, електроници, енергетици, зоологији и другим; књиге такође пружају низ пробраних информација и из области ликовних уметности, музике, позоришта, спорта . . .

5.000 илустрација у колору

Страна 1.120, великог формата 21,5x30 цм, у тврдом пластифицираном повезу.

Првих седам књига добићете одмах а преостале три до краја 1980. г. Свака књига носи број који показује њено место у комплету. Овај број није везан са редоследом излажења на српскохрватском језику. Претплатна цена за свих десет књига је **2.400 динара** (20 рата по 120 динара).

Уредним претплатницима књиге се испоручују одмах по изласку из штампе, без обзира на број дотле уплаћених рата, тако да ће претплата прећи у отплату.

Изашло из штампе:

1. Праисторијски живот
2. Саобраћај
3. Математика
4. Васиона. земља и време
5. Животиње
6. Електроника и енергетика
7. Слободно време

По изласку из штампе, цена комплету од 10 књига биће 3.000 динара.

ПРОСВЕТА

Непотребно прецртати
Од 15. 02. 1980.

(Место и датум)

Издавачка радна организација „Просвета“
11001 Београд, Добрачина 30
Поштански фах 555, телефон 631-651

Претплаћујем се на велику дечју енциклопедију **Ризница знања за младе,** која излази из штампе у 10 књига до краја 1980. године, по претплатној цени од 2.400.— динара.

Обавезујем се да наведени износ исплатим:

а) **Одмах,** а најдаље у року од 8 дана по пријему „Просветине“ уплатнице, са 5% попуста, тако да ћу платити свега 2.280.— динара.

б) **У 20 месечних рата,** по 120.— динара, почев од наредног месеца, увек са уплатницама добијеним од „Просвете“.

Првих 7 књига добићу одмах, а преостале 3 до краја 1980. године.

У случају спора надлежан је I општински суд у Београду.

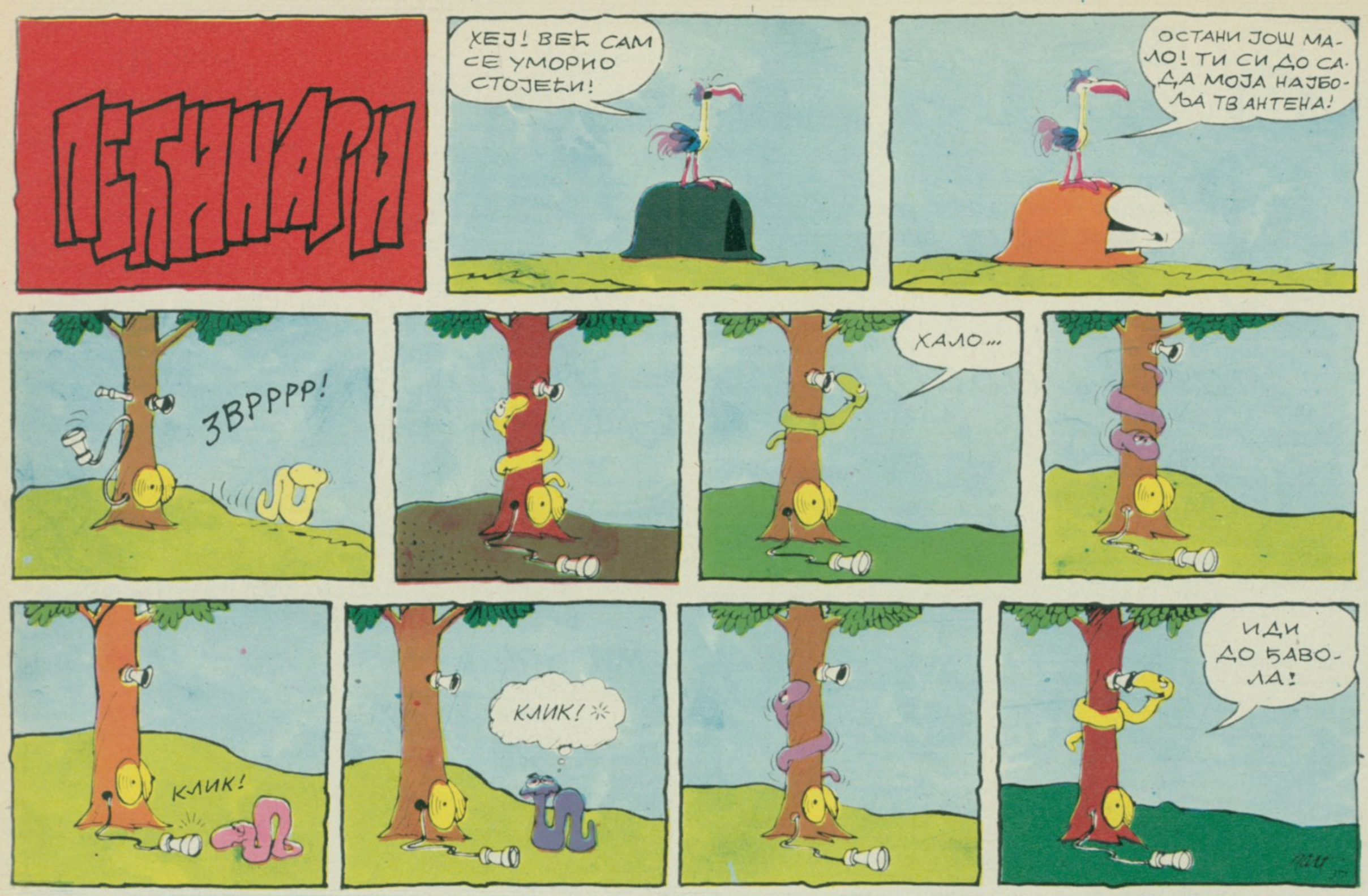
(Име и презиме)

(занимање, назив и телефон радне организације, ако је купац у радном односу)

(Број поште, место, тачна адреса и телефон)

(Својеручан потпис)

Сачекајте „Просветине“ уплатнице!

НОВО

PEZ® фигурице

PEZ камиони

ДРАГИ ПРИЈАТЕЉУ PEZ-а

Нове фигурице — ПЕЗ КАМИОНИ тражите у вашој најближој продавници. Играјте се PEZ фигурама, сладите се PEZ бомбонама!

PEZ KLUB

HP Kolinska

Kolinska

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

ПОЛОВИ СЕ ШЕТАЈУ!

Ако се налазимо на самој тачки Северног пола, шта ће показивати казаљка за север на компасу?

Дарко Старјачки,
Максима Горког бб.
Зрењанин

Ако стојимо у тачки која означава Северни пол (географски), игла на компасу показиваће Северни пол али — магнетски. А он се не налази увек у истој тачки

јер се — шета. Једна канадска експедиција утврдила је да се Северни пол 1948. године налазио на Острву принца од Велса на 73° северне географске ширине и 100° западне географске дужине. Године 1960. он се налазио на 74,8° северне ширине и 99,6° западне дужине.

ВЕЧИТИ РИВАЛИ

Хтио бих да знам колико су утакмица одиграли „Црвена звезда" и „Партизан" и ко је имао више побједа? **Читалац из Купреса**

Вечити ривали „Црвена звезда" и „Партизан" одиграли су, закључно са 10. јануаром 1980. године, 119 утакмица. Од тога, 65 сусрета

било је у оквиру државног првенства и ту је „Црвена звезда" забележила 31 победу и 18 пораза. Нерешено су ови тимови играли 16 пута. Укупна гол-разлика била је 109:90.

И у пријатељским сусретима, било их је 38, „Звезда" је забележила више победа: 20 утакмица одиграла је надмоћније, 12 је изгубила и 5 играла нерешено. Укупна гол-разлика у овим сусретима била је 81:66.

У утакмицама за Куп два београдска тима сусрела су се 5 пута. И ту се „Звезда" показала „бољом": 2 пута је победила, исто толико играла нерешено и једанпут изгубила. Гол-разлика у овим сусретима била је 10:7. У борбама за Куп лигаша Београђани су одиграли само једну утакмицу и она се завршила победом „Звезде", са резултатом 4:3.

И под ставком „стари тимови" забележена је једна утакмица. Завршила се победом „Звезде". На овој утакмици победник је дао 5, а поражени 2 гола.

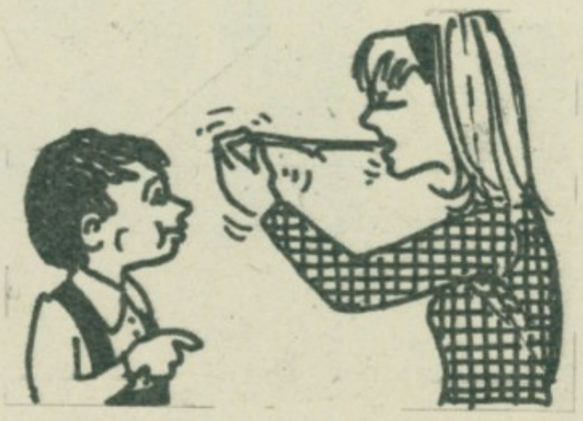
Све у свему, досадашњи биланс изгледа овако: „Црвена звезда" победила је 58 пута, 24 утакмице одиграла је нерешено, а 36 је изгубила.

ПАУЦИ СЛАБО РАДЕ

Да ли је тачно да се жваке праве од паукових јаја?

Иван Тодоровић
Београд

Није. Никако да их накупе довољно!

ЗА ВОДУ ЈЕ ПОТРЕБНО КОЛЕНО

Интересује ме са које се дубине црпе вода из артешких бунара и да ли обичном ручном пумпом, рецимо „фонтаном 18" може да се вуче вода из бушотине дубоке 12 метара?

Вања Виријевић,
Насеље ВДП 3/6
Крушевац

Колико ће артешки бунар бити дубок зависи од тога на којој се дубини налази вода — понегде може да износи и читавих 300 метара. Рени-бунари, из којих се Београд снабдева водом, углавном су дубоки од 30 до 50 метара. Ручном

пумпом „фонтана 18" вода може да се црпе са дубине од 12-13 метара, али је неопходно да јој се дода такозвано међуколено.

ВЕСНИК МИРНОГ ДАНА

Занима ме шта је водомар.

Ферид Екиновић,
Зеница

Над језерима, рекама или мочварама често се може видети, у стреловитом лету, једна од најлепших и најнеобичнијих птица нашег поднебља, незнатно већа од врапца, блиставог металноплаво-зеленог перја. То је европски водомар (Alcedo atthis), једна од око 80 врста ових птица. По старогрчкој митологији, водомар је весник

дана без ветра и веровало се да он има чудесну моћ: гнездио се наводно, на таласима океана и могао је да обузда ветар. Начин на који водомари, и отац и мајка, брину о младима јединствен је у бројном птичјем свету. У изузетно прљавом гнезду, смештеном у и до два и по метра дубоком тунелу, најчешће на обали реке или језера, шест до осам тића обедују по строго утврђеном реду. Када стигну родитељи са храном, најчешће рибом, увек је на реду други младунац и ово правило поштује се све док подмладак не одрасте и осамостали се. Научници сматрају да мајка или отац усмеравањем сенке регулишу редослед храњења. Водомар је, иначе, прави шампион у риболову. Са гране изнад воде или у лету, муњевито се стрмоглављује чим угледа плен — рибу. Оштрим кљуном затим је врло вешто окреће и једе од главе. Перје им је премазано једном врстом нарочитог уља, што спречава допирање воде до коже. Водомар је врло плашљив и неповерљив и немогуће је наћи га далеко од воде.

НЕШТО НЕОДВОЈИВО

Када се човек више развија: када једе или када ради?

Предраг Лозаноски,
Соње Маринковић бб.
Бока-Банат

Исхрана и кретање припадају групи основних манифестација живота. Хранљиве материје служе живим бићима за исхрану ткива и кретање и без њих ниједна жива јединка не би могла да опстане. Исто тако, ниједан живи организам не може да се замисли без кретања. Поред кретања у спољашњем свету, у сваком живом бићу, чак и оном чија је структура видљива само електронским ми-

роскопом, одвија се и кретање његових појединих саставних делова.

Узимање хране и кретање су два дијалектички повезана процеса и ако би се тражио одговор који је од њих значајнији, било би потребно да се у помоћ позову бројне теорије о настанку живота и суштинским особинама живих бића уопште. Механицистички гледано, исхрана је услов кретања јер хранљиве материје служе као енергетски материјал кретању. Дијалектички посматрано, а основе овог можемо наћи у Ингеосовом делу „Дијалектика природе", исхрана и кретање представљају два међусобно повезана, веома сложена процеса исте појаве — живота.

ШАРЕНИЛО ЗА ЗБУЊИВАЊЕ

Желела бих да знам да ли је зебра бела са црним пругама или црна са белим пругама.

Кристина Николовска,
Ул. Даче Груев I/5-6/22
Скопље

Иако су на први поглед све зебре готово једнаке, захваљујући окомитим црно-белим пругама, оне се ипак међусобно видно разликују баш по тим шарама. Откако су

познате ове животиње, људи се још нису сложили да ли су њихове пруге црне на белој позадини или беле на тамној подлози. Беле пруге нису код свих врста потпуно беле

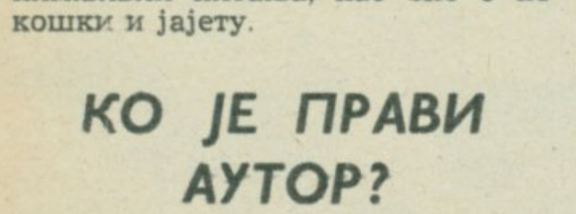
понекад су сиво-беле или жућкасте. Али, мада наоко врло упадљиво, шаренило тела зебре пружа овим копитарима изврсну заштиту у савани и међу ситним растињем где се хране и крију. На твоје питање, нема правог и сигурног одговора: људи из Африке, где искључиво живи ова животиња, сматрају да је зебра црна са белим пругама, док су Европљани уверени да су црне линије „исписане" на белој подлози. Дакле, једно од необјашњивих, али увек актуелних и занимљивих питања, као оно о кокошки и јајету.

КО ЈЕ ПРАВИ АУТОР?

Већ дуже време мучи ме једно питање: наиме, прочитао сам књигу „Ја, Клаудије, цар и бог". Књига је писана у првом лицу па изгледа као да је писао сам Клаудије. С друге стране, на корицама је одштампано име енглеског писца као аутора. Интересује ме да ли је Клаудије заиста оставио записе о тим далеким временима или је писац, пишући у првом лицу, хтео да читаоцу књигу што више приближи?

Миодраг Јовановић,
Водоводска 160
Жарково

Енглески песник, романсијер и истраживач Роберт Гревс заиста

је као материјал за своју књигу „Ја, Клаудије, цар и бог" користио старе записе, али не оне које је оставио Клаудије. Рукописи овог римског цара углавном нису сачувани. Уосталом, он и није писао дела аутобиографског карактера: више се бавио туђом „историјом". Познато је да је Клаудије написао „Историју Етрураца". Антички извори којима се служио Гревс припадају римском писцу Гају Транквилију Светонију, секретару цара Хадријана. Од бројних списа овог Римљанина који се родио око 70. године нове ере и умро око 140. до сада су сачувана само два. Један од њих је и збирка биографија римских царева до Доминицијана којом се и Гревс служио.

КЛУБ ПРИЈАТЕЉСТВА

Хтео бих да ступим у контакт с Међународним клубом пријатељства али не знам његову адресу. Молим те да ми помогнеш и објавиш је. **Читалац из Турије**

Прави назив клуба с којим желиш да ступиш у везу је **Клуб међународног пријатељства** и његова адреса је: Нушићева 6, II спрат, Београд. Телефон је (011) 455-995.

НЕМА ДИЛЕМЕ

Молим те да ми одговориш шта је правилно „све, сво или цело време"?

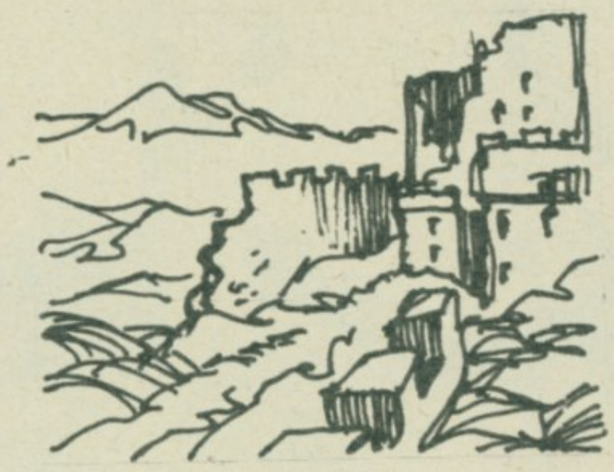
Мира
Пут ЈНА 9
Суботица

Мада се у говорном језику често чује сво и цело време, правилно је рећи све време

ВАЖАН И ПОГУБАН

Ко је и када изградио Добор-кулу? **Нецад Бајић,**
Јакеш бб
Модрича

Рушевине Добор-куле су остаци некад веома важног града у босанској бановини Усори. Саградио га је, имајући у виду његов изванредни стратешки положај, бан Иваниш Хорват око 1387—1388. године. Из Добора бан је лакше могао да упада у Славонију и Мачву које је у то време држао његов заклети непријатељ мађарски краљ Сигисмунд. Године 1394. краљ је решио да казни „дрског" суседа: сакупио је војску и кренуо на бана Иваниша. Увиђајући да ће тешко изићи накрај са Сигисмундом, Хорват је у помоћ позвао многе босанске великаше али му то много није вредело. Далеко надмоћнија и бројнија војска мађарског краља потукла

је његову и озбиљно оштетила и сам Добор. Дванаест година касније на истом месту босанска властела је још једном укрстила мачеве са по злу чувеним Сигисмундом. И овог пута пораз је био неизбежан. Осветољубиви краљ наредио је да се 170 поражених великаша баци у реку Босну.

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

За 5 значака дајем 15 разгледница и 5 маркица — **Кресојевић Биљана, Тозе Марковића 4, 21410 Футог**

—— • ——

Поседујем много бројева Забавника али ми, да употпуним комплет, недостају бројеви: 1435, 1341, 1308, 1286, 1272, 1270, 1268, 1254, од 1248 до 1252, од 1224 до 1248, 1225, 1223, 1204 и од 1110 до 1203. Молила бих читаоце Забавника да ми помогну да скупим ове бројеве. **Драгана Рошуљ, 26204 Опово, Шумска 11**

—— • ——

Молим све читаоце „Микијевог забавника" да ми пошаљу сличице из албума „Ја Мики": 20, 23, 33, 47, 50, 57, 97, 224, 239, 242, 252, 292, 324, 337, 341, 353 и 360. За сваку сличицу нудим дупликате. **Јелена Васиљевић, 11000 Београд, Булевар револуције бр. 304/23**

—— • ——

За сваки „Лунов магнус стрип" од броја 1 до броја 40 дајем седам Забавника, исто важи и за „Алана Форда" од броја 1 до 12 (I издање). **Марио Ленковић, 58220 Трогир, Ново насеље 45**

Нудим десет марака или пет значака за Забавник број 1266. **Владан Мијатовић, 18400 Прокупље, Војводе Мишића 18/4**

—— • ——

Неколико мојих другарица и ја основале смо малу библиотеку Забавника, па молимо читаоце да нам се придруже и пошаљу старије бројеве Забавника. **Ана Монтибелер, 21242 Будисава, Д. Митрова 70**

—— • ——

За један постер Бруса Лија шаљем две значке. **Милан Крстић, 52000 Пула, Стјепана Заниновића 14**

—— • ——

За албум „Животињско царство" потребна ми је сличица бр. 14 — медицинска пијавица. Ономе ко ми је пошаље узвратићу са 5 сличица или по договору. **Бранислав Секуловић, 15000 Шабац, М. Петровића Ујке 2**

У НОВОМ БРОЈУ ЕНИГМАТСКОГ ЛИСТА

ПОЛИТИКА Мозаик

ПОРЕД ВЕЛИКОГ БРОЈА ЕНИГМАТСКИХ ПРИЛОГА

ПОКЛОН ЗА ЧИТАОЦЕ

ПОСТЕР МАРЛОН БРАНДО

ИЗ ФИЛМА „АПОКАЛИПСА САД"

WALT DISNEY

МИКИ

